

Føroyska Sjómanskirkjan

Føroya Rættur:

Givin tilsøgn er bindandi!

Úrskurður hjá Føroya Rætti váttar almenna rættarloysið.

Síða 10

Anna Askham:

Tríggir dagar av Gjógv til Havnar

Seinni partu av frásøgnini hjá 102 ára gomlu Onnu Askham.

Síða 11-13, 17-18

Hálvt ára jubileum fyri einki svar úr Fiskimálaráðnum

Fyri hálvum ári síðani fekk FF tilsøgn um svar uppá ávíst mál. Svar er hvørki komið ella kemur. Hetta er almenni politikkurin.

Síða 5

Føroyar á dagskránnar í Alaska

Frásøgn frá ráðstevnu í Sitka í Alaska um trygd og heilsu hjá fiskimonnum.

Síða 14-16

Føroyingur skipar fyri oljumessu í Kanada

Baksíðan

Tel: 471116

Fartel: 216270

poul@kjolbro.com

24/7 tænasta

KÄRCHER

Vit eru einaumboð fyri KÄRCHER trystspularum til ídnað.

Vit umvæla eisini

TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreassen · Varðagøta 29-30
FO-100 Tórshavn · Tlf. 31 34 42

Norges Råfisklaget á vitjan

Her er norska ferðalagið:

f.v. Dag Rasmussen, söluleiðari, Idar Gustad, nevndarlimur og báteigari, Magnar Pedersen, varastjóri, Hilmar Blikø, næstformaður og báteigari, Thor Wold, nevndarlimur og báteigari, Ota Helge Holmøy, báteigari og reiðari. Uttast t.h. er Geir W.Wold. Hann er við sum serkønur. Hann er giftur í Føroyum og er sonur Thor. Ein part av tíðini býr hann í Noregi og annan part í Føroyum, og í báðum stöðum hevur hann fiskivinnuligt virksemi. Hann er annars eisini eitt dømi um, at verðin er lítil. Óli Jacobsen hevur gingið í sama flokki sum verfaðir hansara, Finnbjørn, í Gøtu skúla.

Sum vit áður hava greitt frá, hevur Norges Råfisklag verið á vitjan í Føroyum at kunna seg um føroysk fiskivinnuviðurskipti. Tað, sum serligur áhugi var fyri, var fiskidagaskipanin og sølan av feskum fiski.

Fyrst er at siga, at Norges Råfisklag er eitt serstakt norskt fyribrigdi, sum er grundað á eini rá-

fiskalóg frá 30-unum. Henda gevur ráfisklagnum einarétt til at umseta fisk vegna fiskimenn. T.v.s. at teir eru millumlið millum keyparar og seljarar. Tað skal sigast, at tað eru tey, sum halda, at hetta er eitt óneyðugt millumlið, men vegna søguligar royndir halda norðmenn fast við hesa skipan, sum er grundað á

"fiskeriets grundlov".

Sendinevndin hjá Norges Råfisklag kom higar úr Íslandi, har teir eisini hava kannað viðurskiptini á økinum. Teir vóru í Føroyum frá fríggjakvøldinum 12. sept. til mánamorgunin 15. sept., og teir høvdu eina sera umfangandi skrá, har fyriskiparin var Egil Olsen frá Ráfiskakeyparafelagnum.

Teir høvdu fundir við flestu stovnar, sum hava við fisk at gera, og tað var eisini tíð til mentan sum t.d. at vitja í Blásastovu í Norðragøtu og í Kirkjubø.

Teir høvdu eisini leygar dag fyrrapart fund við formannin í FF Óla Jacobsen, sum greiddi frá um fiskidagaskipanina og uppboðsskipanina fyri

fisk. Tað kann sigast, at teir vóru sera áhugaðir í fiskidagaskipanini. Her fingur teir eina gjølla frágreiðing um, hvussu hon virkar, sæð út frá sjónarmiðnum hjá fiskimonn-um. Her varð eisini komið inn á "gjónna" millum almennu fiskifrøðina og fiskimen. Tað vísti seg, at teir hava upplivað júst tað sama í Noregi.

Tað varð tosað upp undir at biðja Óla Jacobsen koma til Noregs at greiða nærri frá fiskidagaskipanini. Men hvussu tað verður við tí, fer tíðin so at vísa.

Tann, sum hevur áhuga fyri viðurskiptini í norsku fiskivinnuni, kann fara inn á heimasíðuna hjá Norges Råfisklag sum er www.rafisklaget.no

NÝTT

Netbóking

Nú kanst tú keypa tína ferð á atlantic.fo

Nú er lætt at keypa ferðaseðlar frá Atlantic Airways. Vit hava nevniliga fingið netbóking á heimasíðuni. Far inn á atlantic.fo og bílegg tín ferðaseðil. Tað einasta, tær nýtist, er eitt gjaldkort.

ATLANTIC AIRWAYS

Flogvøllurin • FO-380 Servøgur
Tel: 34 10 10 • Faks 34 10 01 • booking@atlantic.fo
www.atlantic.fo

Qualiflex, vani kanna ophætt
Desktop/703A, 703A, MasterCard, Diners Club

Her greiðir Marita Rasmussen úr fiskimálaráðnum frá fiskidagaskipanini. T.v. síggja vit Egil Olsen, sum var fyriskipari av ferðini hjá norðmonnum.

Føroya størsta úrval av pakkitilfari úr karton, bylgjupapp og plast innan øll vinnuøkir

Vit útvega eisini:

**Plastbakkar • Pakkibond • Tape • Merkir • Etikettir
Knívar • Kitlar • Húgvur • Handskar • Svintur
Ymisk tól til ídnaðin • Reingerðisevni • Íbindingarevni
Plattar • Ráðgeving í tilevning av pakkitilfari**

... sjálvandi til besta prísin !!

FARPACK

Staravegur 5 • P.O. Box 3099 • 110 Tórshavn • Føroye Islands
Telefon 35 30 00 • Fax 35 30 10 • e-mail: farpack@farpack.com
www.farpack.com

Áse Ringberg 85 ár

Tann 16. september fylti Áse Ringberg, Smørum,uttanfyrri Keypmannahavn, 85 ár.

Áse hefur uppiborið eina heilsan úr Føroyum, tí hennara viðurskifti við Føroyar eru so serlig, sum hugsast kann.

Aase er nevniliga dóttir amtmannin, Hjalmar Ringberg, sum starvaðist í Føroyum árin 1929 til 1936.

Ofta verða amtmenn settir í samband við danska "imperialismu", men í hesum førinum hefur tíðin í Føroyum skapt ein einastandandi føroyaalsk hjá børnunum hjá Ringberg, og hefur hann vart alt lívið.

Hetta hefur eisini smittað av til næsta ættarlið, og her verður serliga hugsað um dótrina, Litten. Hon arbeiðir í danska fiskimálaráðnum. Og her hava føroyingar møtt einum embætisfólki, sum hefur veruligan áhuga fyri føroyskum viðurskiftum, og sum meira enn onnur fólk í slíkum starvi hefur varðveitt góð persónlig viðurskifti við føroyingar.

Til Føroya 10 ára gomul

Aase var 10 ára gomul, tá ið hon kom til Føroya. Tað má hava verið eitt stórt umskifti hjá einum danskum barni at koma úr Keypmannahavn, har pápin hevði verið skrivstovustjóri í løgsmálaráðnum, og so til Havnar, sum tá var lítið størri enn ein stór bygd í dag. Her búðu tá umleið 3.000 fólk. Men Aase fall so merkiliga væl til. So væl, at hon als ongan áhuga hevði fyri at sleppa heim til Danmarkar í frítíðini. Hon var bert einaferð í Danmark aftur hesi sjei árin.

Aase hevði aldur at fara

Her situr Óli Jacobsen millum Ásu og beiggjan Hans. Hann dugur ikki minni væl føroyskt. Útvarpið hevði eina samrøðu við hann á føroyskum um lívið í Føroyum fyri eini tíð síðani. Og tað var ikki smávegis hann mintist. Tað stuttliga við teimum báðum er annars, at tá tey tosa um at fara til Føroyar, siga tey "heim til Føroyar", hóast tað eru nærum 70 árum síðan tey fóru úr Føroyum.

í millumskúla fyri seinni at fara í realskúla, tá ið hon kom higar. Vanliga var tað soleiðis, at dansk embætismannabørn kundu sleppa undan lærugreinini føroyskt, um tey vildu. Men hetta vildi Ringberg ikki. Hansara børn skuldu ganga í skúla á líka fót við tey føroysku, so tey skuldu eisini hava føroyskt. Hetta gjørdi eisini sítt til, at amtmansbørnini komu at vera mett sum "lige børn" við hinar næmingarnar. Einkin við, at tey skuldu metast sum nakað serligt. Tískil hefur Aase eisini havt samband við floksfelagar fram til dagin í dag.

Millum lærararnar var Hans Andreas Djurhuus. Hann var ein frálíkur lærari, men kanska eitt sindur góðsligur, heldur Aase. Ein annar lærari var Richard Long, sum undirvísti í týskum. Hann var eisini ein góður lærari. Aase varð konfirmerað í Havnar kirkju av Jákupi Dahl prósti. Hann undirvísti eisini í latíni, og gekk hetta fyri seg í prósta-

garðinum í Sandágerði. Ein slíkur flokkur kann vera eitt sindur balstýrigur at hava við at gera. So, einaferð, prósturinn skuldi langa nevan í borðið, kom hann at raka sín egna stól, sum brotnaði!

Serliga nógv samband hefur hon havt við Weihefólkini, har presturin, Johan Weihe, var eitt av systkjunum. Av teimum, sum liva eftir, er ein, sum øll havnarfólka kenna, nevniliga fostursystirin, Asta í kioskini á Vaglinum, og so Atlanta, sum hefur verið sjúkrasystir í eitt mannaminni.

Aase er nú 85 ára gomul, men aldur merkist ikki á henni. Hon er sum ein unglingi, og tað er sera stuttligt og hugtakandi at hoyra hana greiða frá sínum barndómi í Havn. Tí hann hefur sjálvsagt verið øðrvísi enn hjá øðrum havnarbørnum. Húsini hava verið so nógv tey "finastu" í býnum. Tey eru ein borg í dag og hava ikki verið tað minni tá. Her var fult av tænastrúfólki, eitt nú køksgentur,

stovugentur v.m. Men her kom eisini nógv fólk. Allir almennir gestir búðu hjá amtmanninum, so mamm-an, Anna, hevði eisini úr at gera at skipa fyri hesum stóra húsarhaldi. Viðhvørt vóru so nógvir gestir, at børnini máttu úr sínum egnu kømurum fyri at hýsa gestunum, og hetta dæmdu teimum sum vera man einki.

Ringbergfólkini vóru náttúrumenniskju, og teimum dæmdu sera væl at koma út í hagan og náttúruna. Aase kom eisini í sínum barndómi at ferðast kring oyggjarnar. Serliga minnst hon ferðirnar til Suðuroyar, sum tá tóku hálvan fimta tíma hvønn vegin.

Føroyar í hjartanum

Aase var 16 ára gomul, tá ið hon fór aftur til Danmarkar. Tá hevði hon longu verið forelskað í einum føroyskum drongi! Hon fór at lesa lögfrøði, og hon giftist 20 ára gomul við Thorben Madsen, sum var verkfrøðingur. Hann gjørdist deildar-

Ása er limur í føroyingafelagnum í Ballerup. Tey sendu hesar blómur.

Ása saman við dóttirini Litten.

verkfrøðingur á hernaðarflogvøllinum í Værløse. Nevntast kann her, at Thorben var mótstøðumaður undir týsku herseitingini. Aase gjørdi eisini sítt, t.d. við at krógva fyri týskarum ein eftirlýst-an mótstøðumann, sum var giftur við eini føroyskari kvinnu, sum hevði arbeiðt hjá pápa hennara. Thorben doyði í 1988, 73 ára gamal. Hann slapp heldur ikki undan Føroya-basilluni hjá Aase, og tá ið tey bæði fóru silvurbrúdleypsferð í 1963, gekk henda ferðin til Føroya. Tey bæði fingtu tvær gentur. Eisini her rann saman við Føroyar, tí eldra dóttir teirra, Karin, giftist við soni hjá Dyreborg, sum hefur verið dómari í Føroyum. Dyreborg var annars dómarafulltrúi hjá Ringberg í Odense. Eftir kríggjð var ringt at fáa dómara til Føroya. Ringberg fekk yvirtalað Dyreborg at taka við hesum starvinum. Og tey fullu eisini væl til.

Tey vóru øll í Føroyum í senn í 1995. Versonur Aase, Ebbe Dyreborg, var lækni, og hann hevði ætlanir um at fara frá áðrenn vanligan eftirlønaraldur og so fara at arbeiða part av tíðini í Føroyum. Men tíverri gjørdist hann sjúkur og doyði stutt eftir, at tey vóru í Føroyum.

Lögfrøði gjørdist lívið hjá Aase, sum tað hefur verið í fimm ættarlið frá langabbanum og so til dótrina, og Aase virkaði sum advokatur í nógv ár.

Føroyar eiga framvegis

eitt stórt pláss í hjarta hennara. Hon tosar føroyskt sum brent. Og so er hon eisini limur í Føroyingafelagnum í Ballerup, har hon er virkin og hefur samband við føroyingar har á leiðini. Hon luttekur fegin í ræstkjótveitslum hjá Føroyingafelagnum og fer eisini, tá ið høvi býðst, í síni føroysku klæði og luttekur í føroyskum dansi. Men hon fylst á, at meira og meira av virkseminum í føroyingafeløgnum fer fram á danskum. Hetta kemur av, at næsta ættarliðið av føroyingum í Danmark ikki lærir seg at tosa føroyskt, og tað heldur Aase vera stórt spell.

Tað stuttliga er, at systkini hjá Aase hava sama alsk til Føroyar, sum hon sjálv hefur. Tey eru Hans, Ole og Lise, sum øll javnan koma higar. Lise var eitt ár, tá ið tey komu til Føroya, og hon tosaði føroyskt, áðrenn hon tosaði danskt.

Tað lá soleiðis fyri, at eg slapp at heilsa uppá Ásu tann dagin, hon helt føðingardagin, og eg kundi vera ein lötur, inntil eg mátti víðari við flogfari. Ása hevði savnað vinir og ætt og tað var hugaligt at sleppa at heilsa uppá tey.

Hetta er jú ein ætt, sum er ein partur av okkara søgu, og í komand blað fara vit at hava eina, vist ikki higartil kenda, frásøgn um leiklutin hjá Ringberg aftaná fólkaatkvøðuna í 1946.

Men enn einaferð til lukku Ása!

Óli

Hetta er systirin Lisa. Hon skuldi handa kongi blómur, tá hann var á vitjan í Føroyum. Men hon vildi ikki sleppa blómunum, tá kongur skuldi taka ímóti teimum.

Hetta er dóttirin Karen. Hon var gift við soni Dyreborg, sum var dómari í Føroyum.

Og hetta er líti Mikkel, sum er síðsta skotið á stammuni. Hann hefur sum nakar røtur aftur til Føroyar. Oldurabbin, Ringberg, var amtmaður og langabbin Dyreborg var dómari í Føroyum.

FISKIMÁLARÁÐIÐ

Teldufrøðingur til Fiskimálaráðið

Í Fiskimálaráðnum verður starvið sum teldufrøðingur hervið lýst leyst til setan skjótast gjørligt. Talan er um eitt spennandi starv við nógvum fjølbroyttum uppgávum.

Arbeiðið fevnir millum annað um

Design, konfiguratión, uppsetan og ráðgeving í datasamskiftisloysnum hjá Fiskimálaráðnum. Harumframt fevnir arbeiðið um at samskipa eitt felags edvstev fyri Fiskimálaráðið, og at ráðgeva í tvørgangandi málum á Fiskimálaráðnum og til landsstýrismannin.

Tú ert ein strategiskur persónur, ið er vanur at taka avgerðir á hesum støði. Tú kemur at arbeiða í einum tvørfakligum umhvørvi, og kemur eisini at hava beinleiðis samskifti við uttanhýsis edv-veitarar.

Førleikakrøv

Tú hevur eina viðkomandi útbúgving so sum datalog, datamatikari, DØK, dataverkfrøðingur ella líknandi.

Royndir innan økið, og kunnleiki í design, konfiguratión, uppsetan og ráðgeving í datasamskiftisloysnum er ein fyrimunur. Talan er um eitt tvørfakligt umhvørvi, og tí er tað týðningarmikið, at viðkomandi er fleksibul, tekur initiativ, er samstarvsfúsur og arbeiðir sjálvstøðugt.

Setanartreytir:

Løn- og setanarviðurskipti eru sambært avtalu millum avvarðandi yrkisfelag og Fíggjarmálaráðið. Setanarøkið fevnir um Fiskimálaráðið og stovnar undir tí, umframt hini aðalráðini og Løgmannsskrivstovuna. Tænastustaðurin er í lötuni Aðalskrivstovan.

Tann, ið settur verður, hevur beinleiðis tilvísing til aðalstjóran. Tann, ið settur verður, má kunna tola broytingar í starvinum, og at økið verður umskipað til eisini at fevna um aðrar uppgávur í Fiskimálaráðnum.

Umsóknir:

Umsóknir, saman við avriti av prógvum og møgulegum viðmælum, skulu vera Fiskimálaráðnum í hendi í seinasta lagi mánadagin 6. oktober 2003 kl. 15.30.

Umsóknir skulu sendast til:

Fiskimálaráðið
Postboks 347, 110 Tórshavn

Upplýsingar viðvíkjandi starvinum fáast við at ringja til Fiskimálaráðið á tlf. 353030 og tosa við Jørmann Petersen, deildarleiðara.

J. PATURSSONAR GØTA 18

Komandi blað

Sum tað sæst í blaðnum í dag, hevur formaður FFs verið á ráðstevnu í Aklaska um trygd og heilsu hjá fiskimonnum. Hetta hevur sjálvsagt givið høvi til at gera kanningar av fiskivinnuviðurskiptum á økinum.

Tað kann sigast við vissu, at tað verður nógv spennandi tilfar í komandi blaði og komandi bløðum. Vit kunnu soleiðis fylgja laksi frá tí, hann er veiddur í havinum út fyri Alaska, til hann verður avreiddur í Sitka, og til hann at enda verður virkaður og endar í einum supermarked í Seattle. Og tann, sum stendur fyri gongdini, frá tí fiskurin er landaður, er ein føroyingur! Nevniliga Eyðfinn Tausen úr Vági.

Vit hava eisini vitjað fiskivinnubýin Prince Rupert norðalaga í Canada, og mótsatt Alaska er her "neyð

og elendigheit" í fiskivinnuni. M.a. kundu vit síggja, hvussu finasti laksur endar í fiskamjølframleiðslu!

Tað, sum er eins forvitnisligt, er, at vit hava vitjað ein indianarabý norðalaga í Canada. Her hava vit ein sera forkunninga samrøðu við ein indianarahøvding, sum greiðir frá teirra mentan. M.a. greiðir hann frá, hvussu hann samskiftir við dýrini!

Fyri at koma til tað heimliga hava vit samrøðu við tann skjótt 98 ára gamla Eliesar Sørensen, ættaður av Kirkju. Hendan samrøðan verður í tveimum pørtum. Eliesar hevur upplivað tað gamla bygdar- og útróðrarsamfelagið, sum tað hevur verið í øldir, m.a. tá sungið varð, tá farið varð til útróðrar.

Her lades alt håb ude! Takkað verið einum óbrúkiligum løgmanni

Tann, sum hevur tað allarminsta at gera við almennu umsitingina, veit, at her ræður eitt fullkomuligt rættarloysi og anarki.

Serstakliga hevur hetta vundið uppá seg, síðan Anfinn Kallsberg gjørdist løgmaður.

Hetta hava vit lýst við ótaldum greinum. Tað kann soleiðis staðfestast, at í løgmanstíðini hjá verandi løgmanni er stórt sæð ikki eitt mál viðvíkjandi fiskimonnum avgreitt uttan við rættarsak.

Hetta merkir samstundis, at fyrisitingarlógin hevur verið sett úr gildi í hvussu er fyri fiskimenn og teirra felag.

Tað kann enn einaferð staðfestast, at hetta er beinleiðis tilætlað og fyriskipað av løgmanni sjálvum.

Í oktober í fjør innkallaði løgmaður arbeiðsmarknaðin til ein fund uppi á Hotel Føroyum. Nú skuldi annað skil fáa á

viðurskiptunum millum landsstýrið og arbeiðsmarknaðin, og tað vóru nógv føgur orð søgd í hesum sambandi.

Fiskimannafelagið hevði eina skrivliga framleggu, har vit vístu á okkara royndir av samskiptinum millum landsstýrið og FF. Hetta tyktist tá at rína eitt sindur við, tí aftaná fundin fingur vit vitjan av løgmansstjóranum, send av løgmanni, sum fegin vildi vita ítøkiliga, hvussu vit upplivdu almennu umsitingina.

Hetta fekk hon væl og virðiliga útgreinað. Greitt varð gjølla frá royndunum hjá felagnum við dømum frá enntá fleiri ymiskum aðalráðum, sum annars væl og virðiliga er greidd frá her í blaðnum. Greitt varð frá ósakligum lógarmálum frá landsstýrismonnum, manglandi málsviðgerðum og til nærmast sjikanu frá almennu umsitingini.

Tað tyktist at vera

niðurstøðan hjá løgmansstjóranum, at soleiðis skuldi umsitingin ikki virka. Og tí skuldu takast ítøkilig stig til at fáa umrøddu viðurskipti í rættlag.

Støðan minst líka vánalig

Nú er eitt ár farið, og tað kann staðfestast, at støðan er júst tann sama sum frammanundan – um ikki verri. Dømi um hetta er lýst í tveimum greinum her í blaðnum.

Nú kann í hvussu er staðfestast, at løgmaður er beinleiðis kunnaður, um hvussu borgarin upplivir umsitingina. Tí kann hann persónliga ábyrgdast fyri tí greiða rættarloysinum, sum borgarin upplivir.

Men samstundis kann eisini staðfestast, at tað er ikki minsta stig tikið til at fáa hesi viðurskipti í rættlag. Viðurskipti sum eru ein fortreyt fyri rættartrygdini hjá borgaranum.

Úrslitið er tískil, at borgarin framvegis er fullkomiliga rættarleysur. Løgmaður hevur harvið prógvað, at hann er fullkomiliga óbrúkiligur í tí starvi, sum hann hevur. Hann er snøgt sagt ein ónyttur! Antin hevur hann tann miðvísa politikk at avtaka alla rættartrygd í Føroyum og at innføra tað einasta rættarprinsipp, sum hann tykist at hava: "Går den så går den".

Ella er maðurin so eiðasørur og holdningsleysur, at hann ikki kann syrgja fyri, at tær mest grundleggjandi funktiónir í samfelagnum kunnu virka.

Í hvussu er kann staðfestast: At her lades alt håb ude! Og so kann ein undra seg um, at tað veruliga í 2003 kann bera til at fara soleiðis við borgarum, sum tað verður gjørt, uttan at nakar tekur tað uppá tungu.

Tíðindi frá Vinnuhúsinum:

Trupult at sleppa av við dýrar vølfarðarskipanir

Afturtøka: Tá ið skipanir eru settar á stovn, eru tær truplar at taka av aftur. Vølfarðarskipanir liva næstan teirra egna sjálvstøðuga lív, vísir ein frágreiðing frá OECD.

Frágreiðingin "Employment Outlook 2003" gjøgnumgongur nógv dómir uppá lond, sum í bestu meining hava sett á stovn serligar vølfarðarskipanir – og síðani havt sera trupult við at tilskila skipaninar til kjarnumót-

takarabólkin og at taka av skipaninar aftur, tá ið man vil tað.

Tvørturum landamørk hava vølfarðarskipanir lyndi til at fylgja einum rættiliga eins og meira ella minni sjálvstøðugari lívsleið. Eftir eina tíð missa politikarar og embætisfólk eftirlitið við teimum, konkluderar OECD.

Sambært frágreiðingini tekur tað vanliga sjei til tígguju ár at stovna eina

vølfarðarskipan/-veiting, og líka so leingi at taka tær av aftur. Sambært OECD váttar hækkingin av móttakarum tað fyrsta árið eftir stovnsetan, at veitingin er egnað til at fevna um tann upprunliga málbólkin. Men sjáldan eydnast tað at halda seg til júst upprunliga málbólkin. Tann áhaldandi hækkingin í móttakarum metir OECD, sum ein óætlað og óynskt árin av, at veitingin í heila tik-

ið er til. Skipaninar eru við til at skapa og økja teirra egna eftirspurning. Frágreiðingin sigur m.a., at broytingar í vølfarðarskipanunum bera við sær langsigtaðar broytingar í væntan og atburðið hjá borgarum, fyrisiting og nakrar ferðir eisini hjá arbeiðsgevarum.

(stutt endurgivið úr Arbejdsmarkedspolitisk Agenda).

Eitt hálvt ára jubileum fyri einki svar

Vit hava havt nógvar frásagnir um, hvussu almenna umsitingin virkar við stuðli og góðkenning av allari teirri politisku skipanini.

Vit sendu tann 27. mars 2003 fiskimálaráðnum bræv, sum var grundað á, at fiskimenn finga noktað inntøkutrygd við teirri grundgeving, at lógin um inntøkutrygd sigur, at **"hvør túrur verður rokn- aður byrjaður, tá farið verður úr føroyskari havn, og endaður, tá komið er aftur í føroyska havn"**.

Í hesum førinum var túrurin byrjaður í Noregi og endaður í Noregi, og tí áttu menn ikki inntøku- trygd sambært fiskimálaráðnum.

Vit gjørdur vart við, at vit ikki góðtøku útlegg- ingina av lóggávuni um minstuløn og dagstudn- ing.

Grundarlagið fyri lógini um inntøkutrygd er, eins og við lóggávu yvirhøvur, at allir borgarar skulu hava somu viðferð. Annars er endamálið við lóg- ini, at fiskimenn skulu tryggjast, meðan teir eru til skips, um teir annars uppfylla treytirnar fyri at fáa inntøkutrygd.

Taka vit umrøddu lóg- argrein, er eingin ivi um, hvat liggur aftanfyri orð- ingina. Reglan, um nær túrur byrjar og endar, er fyri at fáa eina greiða definitión av einum túri. Frammanundan hevði tað annars verið so, at hvørja ferð eitt skip landaði í út- lendskari havn, varð mynstrað av nýggjum og byrjað varð nýggjan túr. Hetta hevði í summum fòrum óhepnar avleiðing-

Hetta brævið hevur í hesum døgum hálvt ára jubileum, uttan at vit hava hoyrt eitt orð aftur, hóast talan er um eitt sera prisipielt mál um "líkarætt fyri lógini". Tað er heldur eingin ábending um, at ætlanin er at svara.

ar við sær. T.d. kundu menn á summum veiði- hættum forvinna ein hóp eina viku og fáa minstuløn ta næstu – reelt á sama túri. Tí varð við hesi reglu ásett, at tað var inntøkan og tíðin, sum menn vóru heimanífrá út í eitt, sum skuldi avgera inntøku- trygdina. Tað er hetta, sum liggur í orðingini "føroyskari havn". Tað er ein fullkomilg yvirtulk- ing, at inntøkutrygdin skal vera treytað av, at tað bókstaviliga verður siglt úr eini havn í Føroyum.

Út frá viðgerðini í lög- tinginum og vinnunevnd-

ini er avgjørt einki grund- arlag fyri, at hendan orð- ingin nú av fiskimálaráð- num verður nýtt sum grundgeving fyri at nokta at gjalda monnunum minstuløn umtalaða túrin yvirhøvur, **"tí túrurin er hvørki byrjaður ella end- aður í Føroyum"**.

Skulu vit nú halda okk- um til tað formella, so er einhvør túrur hjá einum føroyskum skipi, sum nakrantíð er farið úr før- oyskari havn, "byrjaður í Føroyum". Í tí sambandi hevur tað ongan týdning, um túrurin varir eina viku ella eitt ár. Tað hevur

ongantíð verið nakar trupulleiki, at menn eru farnir umborð og í land í útlandinum. Nú er hend- an lógin gjørd fyri fiski- menn og ikki fyri skip, sum als ikki eru nevnd. Og tað er ikki minsti ivi um, at hjá einum fiski- manni byrjar ein túrur, tá hann fer úr Føroyum, og endar tá hann kemur aftur. Hann kann jú eins væl fara úr eini floghavn, og tað er eisini tað, sum liggur í lógini.

At kunngerðin skal kunna avskera ein bólk av fiskimonnum frá inn- tøkutrygd yvirhøvur, er

ein "nýhugsan", sum tað ikki er minsta grundarlag fyri.

Mismunur millum borgarar

Tað undrar okkum eisini, at Fiskimálaráðið við hesi útlekking tykist at hava sligið seg til tols við, at tað skal verða gjørdur mismunur millum fiski- menn. Sjálvt um ráðið hevði rætt í tí, at verandi lóg frásker fiskimenn frá inntøkutrygd, so skuldi einhvør rættarkensla ført við sær, at politiska/um- sitingar leiðslan tók stig til at fáa hesi viðurskifti í rættlag, um tað so skuldi verið gjørt við eini lógar- broyting. Men í hesum førinum kann tað enntá gerast við eini broyting í kunngerðini. Tað vildi verið fult út í tráð við ætlanini við lógini.

Vit fara tískil at heita á landsstýrismannin um, at hetta verður gjørt, so kunngerðin á hesum øki verður broytt soleiðis, at allir menn verða líka fyri lógini, og soleiðis at hetta verður galdandi fyri tað/tey mál, sum liggja.

Vit meta annars hetta mál fyri at vera sera prin- sipielt. Vit halda hendan háttin at útleggja lógir vera burtur úr vón og viti. Sambært okkara rætt- aruppfatan skuldi tað heldur ikki borið til við orðingini av eini kunn- gerð at útihýst nøkrum fáum fiskimonnum frá teimum rættindum, sum eru lóggivin fyri allar fiskimenn.

Vit føla okkum heldur ikki tryggja við, at nú Fiskimannafelagið er úti- lokað frá innliti og ávirk-

an og enntá ráðgeving í hesum viðurskiftum, at fiskimálaráðið ger útlegg- ingar í umsitingini av inn- tøkutapstrygdarskipan- ini, uttan at tað kennir seg pliktað at boða okk- um frá, soleiðis at vit bert frætta um hetta av tilvild.

Vit fara tískil í fyrsta umfari at heita á fiski- málaráðið um at endur- skoða hesa støðutakan og at boða okkum frá aftur sum skjótast, so vit fáa tikið evt. neyðug stig í hesum máli.

Svar beinanvegin...

Tað skal sigast, at vit finga beinanvegin endur- givna brævið aftur. Og tað var í fyrsta umfari eitt framstig. Í brævinum verður sagt, at málið skal verða kannað – eisini lög- frøðiliga, og síðan skuldu vit frætta aftur.

Júst nú er eitt hálvt ár farið, síðan vit finga hesa tilsøgn. FF hevur hvørki hoyrt orð ella eið aftur, og tað er als eingin ábending um, at tað yvir- høvur fer at koma eitt svar. Tað skal sigast, at her er ikki talan um nakra tamilkanning. Um nýttur varð ein mánaði til at kanna eitt slíkt mál, hevði tað verið so ríkiligt.

Tíðindi frá Vinnuhúsinum:

Einans toskur fær hægri prís

Toskur er nú tað einasta av teimum størru hvít- fiskasløgnum í heim- inum, sum sær út til at hava eitt hægri marknað- arvirði enn onnur hvít- fiskasløg. Fyrr var hýsan eisini eitt fiskaslag, sum tað fekst meira fyri. Men tað sær út til verða broytt nú.

Toskur og hýsa hava verið fiskasløgini, sum leingi hava havt hægri prís, millum annað hægri enn Alaska pollock. Alaska pollock er annars tað hvítfiskaslagið, sum nógv mest er til av í

heiminum, og sum stýrir heimsmarknaðinum fyri hvítan fisk. Hýsan er nú, hvat prís viðvíkur, ikki meira í flokki fyri seg, men liggur meira ájavnt við fiskasløgini við stør- stu nøgdunum á heims- marknaðinum. Ein stórur spurningur er, um hýsan í framtíðini fer at vinna seg aftur til ta gomlu støðuna.

Samstundis er tað ikki givið, at toskurin megna at halda sín serliga stat- us. Skeiva prísgongdini á toski á millum øðrum brettska marknaðinum

kann vera tekin um, at broytingar møguliga eru á veg. Tað er enn ov tíð- liga at vera ov avgjørdur um, hví toskurin gongur trekari á hesum markn- aðinum enn væntað var fyrr í ár. Men økt kapp- ing frá øðrum fiskasløg- um er eitt fyrbrigdi, sum ikki slepst uttanum.

Tíðindaskriv frá Arbeidsmarknaðareftirlønargrunninum:

Eftirlønin hækkar

Stýrið fyri Arbeidsmarkn- aðareftirlønargrunnin hevur á fundi 25. sept. 2003 samtykt at hækka eftir- lønina úr grunninum við umleið 3,5 % frá 1. jan. 2004, soleiðis at eftirløn- in verður 700 kr um mánaðin, sum er 8.400 kr um árið. Ásetingin er galdandi fyri árið 2004. Øll, sum hava fyllt 67 ár, fáa eftirløn úr grunn- inum.

Løgtingslógin um eftir- lønargrunnin er frá 1991, men hon er broytt nakrar ferðir. Lógin áset- ir, at stýrið fyri grunnin

skal áseta útgjaldið eina ferð um árið fyri álman- akkaárið eftir.

Lønsmóttakarar og ar- beiðsgevarar hava síðan 1. jan. 1992 goldið í grunnin, lønsmóttakarar ½% av lønini so hvørt, hon er útgoldin, og ar- beiðsgevarar ½% av løn- unum í undanfarna ári.

Eftirlønarveitingin er ásett soleiðis, at grunnur- in sleppur undan at lækka hana seinni, og í staðin fyri hevur mögu- leika fyri at lata eina vaksandi upphædd, sum í minsta lagi veksur líka

nógv sum inflatióin.

Reglurnar um útgjald úr grunninum eru ásett- ar í lögtingslóg nr. 39 frá 7. mai 1991, sum seinast broytt við lögtingslóg nr. 43 frá 9. mai 1997 og í kunngerð nr. 44 frá 9. mai 1997. Eftir hesum reglum er tað Toll- og Skattstovan, sum stendur fyri útgjaldinum, og hvønn mánað setur veit- ingina á konto hjá hvørj- um eftirlønarmóttakara í sparikassa, banka ella postgiro.

Tíðindaskriv úr Grønlandi:

Landsstyremedlem på officielt besøg på Færøerne

Landsstyremedlem for Fiskeri, Fangst og Landbrug Simon Olsen med følge fra Nuuk har i dagene 4-7. sept. 2003 været på officielt besøg på Færøerne hos landsstyremedlem for fiskeri- og søfartserhverv Jacob Vestergaard.

Færøerne og Grønland indgik i 1997 en rammeaftale om fiskeri. Siden er det hvert år indgået bilateral protokol mellem parterne hvert år til gensidig fordel. Mulighederne for yderligere udvidelser af samarbejdet har været diskuteret og man er nu enig om, at der er grundlag for revidering af rammeaftalen på basis af, at Grønland og EU har indgået en midtvejsaftale, hvilket skaber muligheder for en udvidelse af samarbejde mellem Færøerne og Grønland. Dette indebærer blandt andet, at Grønland ikke er bundet af at give EU fortrinsret til en række fiskerimuligheder. Dette vil blandt andet betyde at der kan indsættes færøske indhandlingsskibe til torsk,

når det kystnære sæsonfiskeri med bundgarn starter til foråret.

Landsstyremedlemmerne udtrykte begge tilfredshed med udviklingen i det kontrolarbejde, som foregår mellem parterne på NAFO området og diskuterede indgående om problematikken omkring havnelukningen for færøske skibe i canadiske havne i 1992/93, som nu endelig er fundet en løsning på. Parterne er ligeledes enige om, at for fremtiden skal der lægges vægt på de rettigheder, som historisk er grundlaget for en fordeling af ressourcerne på NAFO området.

En påtrængende problematik mellem de to lande inddrager også Island, idet der er behov for en kyststatsaftale om forvaltningen af de bestande af rødfisk og hellefisk, som Færøerne, Grønland og Island er fælles om.

Landsstyremedlemmerne kom endvidere ind på det nordiske samarbejde samt samarbejdet inden

for organisationerne NEAFC, NAFO, NAMMCO, NASCO, ICCAT og IWC. Begge anser en styrkelse af samarbejdet i disse regionale organisationer af største betydning.

På det informative plan benyttedes lejligheden til en gensidig orientering om de to landes bilaterale aftaler inden for fiskeriet, ligesom det nævntes, at begge lande i indeværende år har ratificeret FN-konventionen om forvaltning af fælles fiskebestande og stærkt vandrende fiskebestande.

Simon Olsen med følge fik muligheden at besøge Færøerne fra Viðareði i nord til Sumba i syd samt besøge relevante erhvervsbedrifter på Færøerne.

Kann ein lóg broytast umsitingarliga til skaða fyri borgaran?

Skattalógin sigur í

§ 29. Til skattskylduga inntøku teljast ikki: 11) virði av vistarhaldi hjá sjófólki umborð,

Fiskimenn verða avroknaðir eftir fleiri sløgum av sáttmálum. Í øllum sáttmálum luttaka fiskimenn í fleiri frádráttum. Hvussu nógv hesir frádráttir eru, og hvussu teir verða drignir frá, er so avgerandi fyri, hvussu teirra endaligi prosentpartur er.

Ein av høvuðssáttmálunum hjá FF er tann fyrri línu- og snelluveiði til saltfisk. Síðan 1953 er provianturin farin beinleiðis av fiskipartinum. Heilt stórir partur av føroyskum fiskimonnum hava siglt eftir hesum sáttmála. Hetta var ikki minst galdandi í 1963, tá núverandi orðing um hesi viðurskipti kom í skattalógina.

Her skal við einum dømi víst, hvussu henda skipan virkaði: Avrokningin ljóðar uppá kr. 100.000 áðrenn proviant. Av hesum er proviantur kr. 10.000. Tískil verður avrokningin kr. 90.000.

Tað hevur ongantíð verið nakar ivi um, at fiskimenn verða skattaðir av kr. 90.000. Og er hetta ein beinleiðis avleiðing av ásetingini í skattalógini um, at til skattskylduga inntøku verður ikki roknað virðið av vistarhaldi umborð.

Men nú talan er um, at fiskimenn fara við skipum uttanlands, broytir figgiarmálaráðið mitt í 90-unum eina mannagongd, sum hevur verið gjøgnum tiggjutals ár.

Umsitingarliga verður lógin tulkað av nýggjum, so teir fiskimenn, sum hava ein sáttmála, har proviantur verður drigin av sjálvum fiskipartinum, nú skulu skattast av kr. 100.000, t.v.s. avrokning áðrenn proviantur fer frá, og gevur hetta sjálvsagt munandi hægri skatt.

Fyri tað fyrsta er her

talán um ein greiðan mannagongd millum borgarar – í hesum førinum fiskimenn. Og hesin mannagongd er grundaður á eina fullkomiliga tilvild, nevniliga hvørjum slag av sáttmála, sum avroknað verður eftir. Tað finst heldur eingin saklig grundgeving fyri hesum mannagongd.

Men tað, sum er tann stóri spurningur í hesum máli, er, hvørt tað í heila tikið er lógligt umsitingarliga at broyta eina greiða og undirbygda umsiting av eini lóg gjøgnum 30 ár til skaða fyri borgaran. Hetta mál skal helst roynast í rættinum.

Tann næsti spurningur er, hvørt hetta er góður umsitingarsíður. Við teirri lógarfatan, sum er í Føroyum, kann tað í hvussu er ikki fólask trygt fyri borgaran, at tilvildarlígr lógfrøðingar, uttan at kanna málið, kunnu koma við heimagjörðum niðurstøðum sum hesari.

Tað er ikki nøkur loyna, at nýføroysk lógfrøði er altíð at byrja við niðurstøðuni og so at finna grundgevingar, sum hóska til. Slíkar "nýttulkingar" eru eisini altíð til skaða fyri borgaran og tískil í samsvari við tí politikkinum móttvegis borgarunum, sum er umrøddur í øðrum greinum.

Hvussu lumpislig ein slík mannagongd kann vera sæst best av tí, at henda "nýttulking" av skattalógini er farin fram,

meðan formaðurin í fiskimannafelagnum hevur verið í landsstýrinum, og nústani varnast hann hetta.

Tað tykist eisini at vera galdandi í hesum málinum. Vit hava havt samskipti við Toll- og Skattstovu Føroya um hetta mál. Teir vísa til eina avgerð í landsskattanevndini í 1995. Men hvørki í hesi avgerð ella í samskiptinum annars verða okkara sjónmið, sum tey eru umrødd her, yvirhøvur tikin uppá tungu, hóast hesi sjónarmið skuldu havt sera avgerandi týðning.

Vit hava – eins og í øðrum málum – kannað hjá serfrøðingini, hvussu eitt slíkt mál verður avgreitt í Danmark. Svárið er, at er talan um fasta mannagongd gjøgnum 30 ár, og broyting skuldi gerast, so hevði hetta verið gjørt við lóggávu. Og hetta er eisini sjálvfylgja. Um tað ber til á hendan hátt at broyta innihaldið í galdandi lógum, so endar alt í einum hurlivasa, og tað er forrestin eisini tað, sum er hent.

Tí er síðsta orð heldur ikki sagt í hesum máli.

Tíðindaskriv frá Samskiparanum í fiskivinnugransking:

Nýggj skipan við vinnugranskarum

Fiskivinnuroyndir fer undir nýggja skipan við vinnugranskarum. Væntandi fer hetta tiltak at viðvirka til, at ferð kemur á menningararbeiðið í fiskivinnufyrirøkum.

Fiskivinnuroyndir lýsa í hesum døgum eftir umsóknunum til granskingar- og menningarverkætlanir í 2004. Hesuferð er møguligt hjá fiskivinnufyrirøkum á sjógv og landi á fyrsta sinni at søkja um at fáa ein vinnugranskara settan í eitt 3 ára skeið. Hugskotið er at gera tað møguligt hjá fyrirøkum innan fiskivinnuna á sjógv og landi at seta fólk til at taka sær av menningaruppgávum í fyrirøkuni.

Allar leiðslur liggja inni við bæði hugskotum, tankum og ætlanum – niðurskrivaðar ella ikki – um hvønn veg menning-

in í fyrirøkuni skal fara. Men sjáldan hava leiðslurnar tíð til at arbeiða fyri at fremja hesi hugskot og ætlanir í verki. Vinnugranskaraskipanin ger hetta nú møguligt.

Vinnugranskarin verður eitt slag av menningarleiðara í fyrirøkuni ella í einum samtaki av fyrirøkum. Arbeiðið hjá vinnugranskaranum skal hava støði í menningarætlanunum hjá fyrirøkuni og liggja innan fyri raðfestu økini hjá Fiskivinnuroyndum. Arbeiðið verður bæði av vísundaligum slag og skal vera viðkomandi fyri menningina av fyrirøkuni.

Umframt vinnugranskaraskipanina hevur Fiskimálaráðið fyrr játtað pening til at stovnseta granskingarkjarnar í samarbeiði við almennar stovnar. Talan er um gransking inn-

an Fiskitøkni, Lívtøkni og Virkingartøkni. Kjarnarnir eru um at fara í gongd.

Ætlanin er at Vinnugranskararnir og granskingarkjarnarnir fara at samstarva og harvið verða við til at lyfta granskingina og vinnumenningina uppá eitt hægri og meira viðkomandi støði fiskivinnuni at frama.

Nærri fæst at vita hjá undirritaða.

Vinarliga
Ásmundur Guðjónsson

FFblaðið
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA
Ring um lýsingar á tlf. 31 15 69
ella send eitt fax á 31 87 69

gevir
MEIRI
MINNI

FISKIMÁLARÁÐIÐ
Fiskiveiðieftirlitið1. stýrimaður
til Fiskiveiðieftirlitið

Eitt starv sum 1. stýrimaður við skipunum hjá Fiskiveiðieftirlitinum, verður hertið lýst leyst til setan skjótast gjørligt.

Starvið fevnir m.a. um hesar uppgávur:

- Ganga vakt eftir vaktarskipan, sum skiparin fyriskipar.
- Luttaka í dagliga arbeiðinum.
- Útføra tær arbeiðsuppgávur sum eru sambært starvslýsing í SMS-manualinum.
- Annað fyrifallandi arbeiði.

Førleikakrøv:

- Skipsføraraútbúgving.
- Vinnubræv sum stýrimaður við handilsskipum á 3. stigi.
(STCW-regl. II/1 as Watchkeeping Officer)
- Heilsuváttan fyri sjómenn.
- Góðan førleika at samskifta á føroyskum, norðurlenskum og enskum máli.
- Góð samstarvsevni og hegni at fyriskipa.
- Aldur og heilsu til at gerast kavari. Fyrimunur, men ikki krav.

Setanartreytir:

Starvið er tænaðumannastarv og lønt í 28. lønarflokki sambært avtalu millum Fíggharmálaráðið og avvarðandi yrkisfelag. Setanarøkið fevnir um Fiskimálaráðið og deildir/stovnar undir tí, umframt hini aðalstýrini og Løgmansskrivstovuna.

Tænastustaðurin í løtuni er Fiskiveiðieftirlitið.

Starvsheiti er 1. stýrimaður.

Tann ið settur verður, má kunna tola broytingar í starvinum, og at økið verður umskipað til eisini at fevna um aðrar uppgávur í Fiskimálaráðnum.

Umsóknir:

Umsóknir, saman við avriti av prógvum, vinnubrævi og møguligum viðmælum, skulu vera Fiskiveiðieftirlitinum í hendi í seinasta lagi 10. oktober 2003 kl. 1200

Umsóknirnar skulu sendast til :

Fiskiveiðieftirlitið

Postsmoga 347, 110 Tórshavn

Nærri upplýsingar um starvið kunnu fáast við at venda sær til Fiskiveiðieftirlitið tlf. 353030 og tosa við Jóannes Heimustovu, samskipara.

FISKIMÁLARÁÐIÐ
Fiskiveiðieftirlitið1. meistari
til Fiskiveiðieftirlitið

Eitt starv sum 1. meistari við skipunum hjá Fiskiveiðieftirlitinum, verður hertið lýst leyst til setan skjótast gjørligt.

Starvið fevnir m.a. um hesar uppgávur:

- Vaktgangandi maskinmaður sambært ásetingunum frá maskinstjóra.
- Skipa fyri og luttaka í dagliga arbeiðinum í maskinrúmunum og rúmunum, sum beinleiðis hava samband við maskinrúm, umframt rúm har maskinútbúnaður er.
- Skipa fyri viðlíkahaldi sambært viðlíkahaldsskipan.
- Annað fyrifallandi viðlíkahaldsarbeiði.

Førleikakrøv:

- Vinnubræv sum skipsmaskinmeistari á 1. stigi
(STCW-regl. III/2 as 2nd Engineer).
- Heilsuváttan fyri sjómenn
- Leiðsluroyndir
- Góðan førleika at samskifta á føroyskum, norðurlenskum og enskum máli
- Góðan førleika at arbeiða sjálvstøðugt
- Góð samstarvsevni og hegni at fyriskipa
- Aldur og heilsu til at gerast kavari. Fyrimunur, men ikki krav.

Setanartreytir:

Starvið er tænaðumannastarv og lønt í 28. lønarflokki sambært avtalu millum Fíggharmálaráðið og avvarðandi yrkisfelag. Setanarøkið fevnir um Fiskimálaráðið og stovnar undir tí, umframt hini aðalstýrini og Løgmansskrivstovuna. Tænastustaðurin í løtuni er Fiskiveiðieftirlitið.

Starvsheiti er 1. meistari.

Tann ið settur verður, má kunna tola broytingar í starvinum, og at økið verður umskipað til eisini at fevna um aðrar uppgávur í Fiskimálaráðnum.

Umsóknir:

Umsóknir, saman við avriti av prógvum, vinnubrævi og møguligum viðmælum, skulu vera Fiskiveiðieftirlitinum í hendi í seinasta lagi 10. oktober 2003 kl. 1200.

Umsóknirnar skulu sendast til :

Fiskiveiðieftirlitið

Postsmoga 347, 110 Tórshavn

Nærri upplýsingar um starvið kunnu fáast við at venda sær til Fiskiveiðieftirlitið tlf. 353030 og tosa við Jóannes Heimustovu, samskipara.

FISKIMÁLARÁÐIÐ

Fiskivinnuroyndir 2004
– lýsing eftir umsóknum**Hvat er fiskivinnuroyndir?**

Fiskivinnuroyndir er ein játtan hjá Fiskimálaráðnum, sum stuðlar undir gransking og menning innan fiskivinnuna.

Fiskimálaráðið hevur gjørt av, at umsóknir til verkætlanir innan fylgjandi øki hava fyrimun:

- Fiskiskapur við ábyrgd .
- Gagnnýtsla av øllum
- Sjómatartrygd og nøgdsemi brúkarans
- Virðisøking av uppsatilfeinginum
- Búskaparlig og samfelagslig menning av fiskivinnuni
- Heilsa, Trygd og Umhvørvi

Hvør kann søkja?

Fyrirtekur, almennir stovnar og einstaklingar kunnu søkja um stuðul úr Fiskivinnuroyndum.

Um tørvur er á at orða hugskot til ítøkiligar verkætlanir, ber til at seta seg í samband við samskiparan um hetta.

Umsóknir skulu vera Fiskimálaráðnum í hendi í seinasta lagi mánadagin 10. november kl 16.00. Sí adressu niðanfyri.

Meira fæst at vita:

Programm, umsóknarbløð og vegleiðing fæst frá á heimasíðuni hjá Fiskimálaráðnum www.fisk.fo. Og Vinnuhúsinum www.industry.fo. Áhugaði eru eisini velkomin at venda sær til Ásmund Guðjónsson, samskipara, við møguligum spurningum og øðrum.

Ásmundur Guðjónsson, samskipari

Fiskimálaráðið

Yviri við Strond 17-19, Postboks 347, 110 Tórshavn
tel: 353030, fartel: 228001, faks: 353035
t-postur: asmundurg@fisk.fo

LANDSVERKFRØÐINGURIN

Skerv- og asfaltsøla
hjá Landsverkfrøðinginum

Við hesum verður sagt frá, at frá 15. oktober 2003 at rokna verður øll kontant søla av skervi og asfaltvørum at fara fram gjøgnum Postverk Føroya, Suðuroyar Sparikassa og Norðoyar Sparikassa.

Eru spurningar hesum viðvíkjandi, ber til at seta tygum í samband við Landsverkfrøðingin tlf. 311333.

LANDSVERKFRØÐINGURIN

- Góðgæti
- Víkublød
- Soft ice
- Milk shake
- Bakaravørur
- og mangt annað

Kioskin hjá Ingu

Vit hava eykalutir á
goymslu og útvega
teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

Tlf: 44 41 74
Fax: 44 42 85

Agnið

Tað, at fiskimenn kunnu fáa fryst agn, hevur ikki altíð verið ein sjálffylgja. Vit endurgeva frásøgn hjá Roberti Joensen um agnið.

Soleingi sum føroyingar einans gjørdur nýtslu av ongli og steini ella tilíkum fiskiamboðum, var agnið einki stórmál útróðrinum viðvíkjandi og langt frá eitt so týðningarmikið mál, sum tað seinri kom at vera.

Ikki vóru teir vandnir í agninum, tá roynt varð við ongli og steini, og tað sær eisini út til, at einum ikki nýttist at vera so hyggjin um agnið, áðrenn aðrir vóru farnir at nýta betri agn á miðunum. Var fiskur til, so fekst við beitu einans, og sjálvt um menn vistu, at øða ella kræklingur var gott agn, so kom í síni heild innan útróðurin eingin broytan í agnnýtsluna fyrr enn eftir tað, at línun var komin til nýtslu í Føroyum. Tað hevur helst verið soleiðis á útróðri, at fiskur væl kundi taka bert við beitu ella blonkum húki, so sum menn, ið hava fiskað undir Grønlandi í síðstlidnu tíð, siga frá, at har væl fekst nógvur fiskur við blonkum húki ella pilki.

Tá tikið varð til línuna, kom kravið beinan vegin um størri rúgvu av agni. Viðurskiftini vóru tá soleiðis, at eftir tí línulongd, ið nýtt varð á størstu útróðrarbátum, var tað ein løtt søk, at fáa tað agn, ið tørvaði. Og sjálvt um uppiløga hevði verið, og agnið mátti skaffast til vega, so skjótt sum hann bliðkaði – agngoyslur vóru í fyrstu syftu ongar – so darvaði hetta ikki nógv, tí kræklingur, gágga og fliða trutu ikki, og um steinbítur, smáfiskur, hýsa ella seiður skuldi egnast eisini, so var tað vanliga skjótt at fá so frægt sum til at egna við til ein útróður.

Øðan kom nú meiri at verða nýtt til agns enn fyrr, og varð hon fiskað upp við øðujarni ella øðudreggi.

Føroyingar høvdu ymsastaðni í landinum, áðrenn teir sjálvir høvdu tikið til øll góð sløg av agni, skaffað til vega og selt agn til ókunnumenn, og av teimum høvdu teir eisini lært at fiska gággu so at siga á sama hátt, sum menn enn í dag fiska gággu. Fuglur var lættur at fáa til agns mest sum alla ársins tíð bæði við lokki og byrsu.

J. C. Djurhuus, faktorin, sum lat seg sannføra av Jógvani í Grótinum at fara at frysta sild.

Alt sum tíðin leið, og føroyingar sóu, at teir fremmandu, ið fiskaðu undir Føroyum, gjørdur nógv av at nýta sild til agns, fóru eisini føroyingar at egna sild, tá tað varð greitt, at tað einki nyttaði at knarra um, at hinir gjørdur brúk av hesum góða agni, og einki útlit var fyri at kunna seta øðrum forboð fyri at egna sild undir fiskiskapi á okkara miðum.

So tíðliga sum í 1617 egna Skotar sild undir Føroyum. Teir nýttu sildagørn undir landinum. (Sjá N. Andersen bls. 235).

Sum tíðin leið, komu viðurskiftini at benda seg tann vegin, at útróðrarbátarnir, sum fyrr høvdu kunnað verið nøgdur við at hava eina dýpshædd av línulongd uppá mannin til vanligan útróður, vār-róður, noyddust at økja um línulongdina, og tað var skjótt, at áttamannafarið brúkti einar tríggar ferðir so langan reiðskap sum fyrr. Hetta kom at føra við sær, at tað kravdist nógv meiri agn enn áður, samstundis sum øðan, fliðan, kræklingurin og gággan minkaðu nógv, ja so nógv, at tiltøk vórðu gjørd, sum miðaðu ímóti vernd og friðing av summum av hesum skelfiskum.

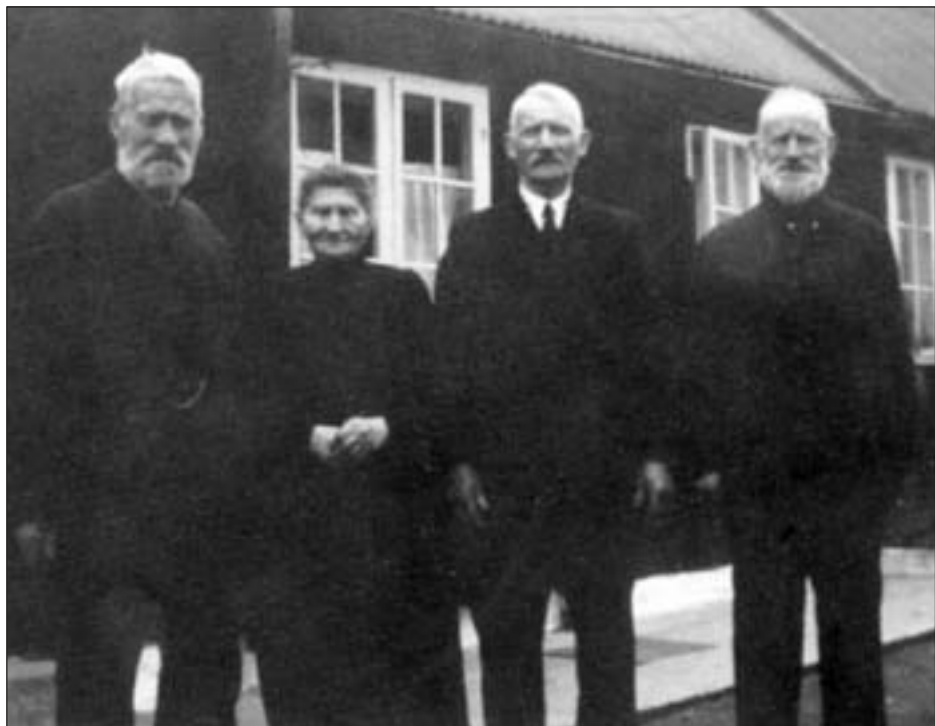
Tað er sjálvsagt, at alt sum agnfiskurin minkaði og kom at vera verri at skaffa, og alt eftir sum útróðurin samstundis øktist á tann hátt, at bátarnir

komu at vera fleiri, og tá so eisini fiskurin tyntist og línulongdin vaks, so mátti tað at skaffa agnið og hava tað til reiðar, tá farast skuldi, koma at geva meira stríð og ómak enn áður.

Øðan og fliðan eru ikki góðar at goyma leingi, so at tær ikki doyggja og rotna; men at goyma gágguna livandi høvdu føroyingar lært av útlendingum. Her kann vísast á, at hetlendingar, sum fiskaðu undir Føroyum, og plagdu at fáa gággur frá føroyingum, koyrdu tær í sekkir gjørdar av nótagarni ella tilíkum, og so høvdu teir gággunar í hesum ílati livandi í fiskadamminum á skipinum. Hesum goymslumáta tóku føroyingar skjótt eftir, og høvdu teir gággunar í spjærr ella neti liggjandi við støðna; men tá hetta ikki tyktist heilt tryggjandi, um sjógvurin rørdist, so gjørdur menn sær betri ílót til goysluna, nevniliga gággu-kassar. Hesin goymslumáti av gágguni hevur staðið við til dagin í dag.

Tørvur á agngoyslu

Sjálvt um tað bar til at goyma gágguna feska, so var tað tó ikki nógv mikið við hesum agni. Skjótt varð tað sjónskt, at agngoysla kom at vera ein átrokandi spurningur fyri útróðurin. Ikki fyrr enn upp ímóti 1890 kemur

Teir í Grótinum vóru framúr framburðsmenn. Her síggjast frá vinstru systkini: Jógvan, Anna Kristina, Christian og Klávus.

hetta mál eitt sindur frægari á leið, við tað at menn fóru at goyma sild í kava ella ísi og eisini fisk ella tílíkt agn. Tó var hesin máttin ikki nýttur í so stórt mál, at bátarnir í Klaksvík kundu fáa agn til útróðrarbrúks nær sum helst.

Tá vit koma upp til 1890, hevði handilin í Klaksvíkini longu bygt íshús til goyslu av kava og ísi. Viðhvørt plagdi handilin at keypa kalva til at senda til sølu við farmaskipum. Kalvin varð lagdu í ís, so at hann óspiltur skuldi kunna seljast í útlandinum, og tað var vist við kalvasøluni fyri eyga, at íshúsið varð bygt.

Handilin keypti ís um vetrarnar, og var hetta natúrísur, sum legðist í frostveðri. Tá fóru menn í Klaksvík við leypu at savna saman ís til at avreiða til handilin í Klaksvíkini, og eisini komu menn frá grannabygdunum við fermdum bátum við ísi til sølu. Tá kavi var, setti handilin eisini fólk í arbeiði til at bera kava í goysluna.

Fyri styttri tíð bar til at leggja agn til goyslu í kava ella ísi; men goysla til rúgvu av agni og til bátarnar til støðugan útróður í longri tíð, eitt nú til allan vār-róðurin, var hetta ikki tryggjandi. Mál-ið viðvíkjandi góðari goyslu til agnið var soleiðis enn óloyst, og tann stóri missurin, bæði hjá

útróðrarmonnum og samfelagi at liggja í agnloysi í góðum útróðrarlíkindum, var enn ikki umbøttur, so tað munti. Hetta darvaði útróðrin alt ov mikið.

Eitt týðningarmikið stig kom tað at vera fyri útróðurin, at tað upp ímóti aldaskiftinum komu at verða gjørdir frostkassar ella frosthús í Føroyum, tá menn her høvdu lært at frysta sild.

Tað er einki at ivast í, at um hetta nýggja tiltak ikki hevði verið komið, áðrenn motorbátarnir vóru komnir til nýtslu sum útróðrarfær, so høvdu bátar oftari komið at liggið stillir í góðum líkindum vegna agntrot, og gekk tað nóg illani at fáa hesar fyrstu motorbátar at bera seg, so sum viðurskiftini vóru, so hevði tað gingist verri, um ikki longu tá hevði verið tikið til hetta nýggja slagð av agngoyslum.

Við tað at tann máttin, at frysta agnið og goyma tað í frosthúsum, hevur havt so stóran týðning í útróðrarvinnuni, er tað hóskandi her at greiða eitt sindur frá, hvaðani hesin goymslumáttin er komin, og hvussu hann fann veg higar til lands. Tí gera vit her eitt lítið avvik.

Frysting í Íslandi

Upp ímóti 1900 vóru íslendingar ikki betri staddir enn vit viðvíkjandi agngoyslum, og lá tí hjá

teimum mangt á láni. Land teirra eins og okkara misti nógv vegna agntrot í góðum fiskilíkindum.

Frá 1880 og til út ímóti 1900 fóru nógvir íslendingar vestur um hav til at búsetast og virka í Ameríku. Millum teirra var eisini maður nevndur Ísakur Jónsson, sum hevði verið útróðrarmaður á Eysturlandinum. Tá lá tað soleiðis fyri her á leið, at teir ikki fyrr enn um 1875 vóru farnir at salta fiskin. Agnspurningurin gjørdi seg dyggiliga galdandi, tí tá var kræklingurin liðugur til at vera álit sum agn, og sildin var óviss at rokna við, júst tá ið ein ynskti hana til javnan útróður. Áðurnevndi maður helt ikki, at tað kundi loysa seg at vera har og rógva út, og leitaði hann tí yvir til Ameríku í 1888.

Har yviri verður hann ein dagin í heitasta veðri bilsin við at síggja, at fiskur fiskur verður seldur, sum hevði verið fyrstur og goymdur á frostgoyslu. Tá hann sá hetta, kemur tann hugsan fram fyri hann, at um menn høvdu gjørt soleiðis í Íslandi at fryst sildina uppá sama máta, sum teir har høvdu fryst henda fiskin, og um so sildin varð goymd í frostgoyslum og havt hana til at tikið nær sum helst, so hevði honum ikki nýttst at farið til Ameríku; nei so hevði nógv kunnað fingist burtur úr

Teir bera kava og ís til íshús.

Íshús í Fuglafirði.

útróðrinum í heimlandinum.

Hann skrifvar heim til menn í Íslandi og sigur frá hesum máta at frysta sild uppá og síðan at goyma hana feska í frosthúsum. Hetta var í 1888, men tyktist eingin vilja svara til hetta. Hann gavst tó ekki og skrifvar til ymsar heima í Íslandi fyri at gera teir hugaðar til at royna hesa leið til goymslu av agni, serstakliga av sild; men tað tykist, sum menn heima bara læa at honum, at hann skuldi billa teimum inn, at tað skuldi bera til at goyma sild í langa tíð frysta, og at hon so, um hon varð goymd aftur í árið, skuldi vera so fræg, at fiskur beit á húk við hesari sild til agns. Hetta mátti vera ørt, eingin kundi trúgva slíkum, og ikki var tað frítt fyri at menn hugsaðu um "amerikanskt humbug".

Soleiðis gekst Ísaki Jónssyni í fyrstu syftu við at fáa hendan nýggja goymslumátan av agni til Íslands. – Tá hann helt, at ongar vónir vóru fyri at fáa íslendingar at taka við hesum nýggja, setti hann sær tó fyri at venda sær til ein mann afturat, sum hann helt møguligt vildi fata hetta og geva eina hjálpanði hond. Hesin maður, sum hann nú vendi sær til, var Trúgví Gunnarsson, stjóri fyri Landsbanka Íslands. Hetta var í 1894. Trúgví Gunnarsson hevði sjálvur nógv við fiskivinnu at gera. Hann sá gjølla, at bøtan um agnviðurskiftini vildi stimbra fiskivinnu teirra. Hann tyktist at hava stórán áhuga fyri hesum máli, og vísti tað seg nú at fara at gangast betri hjá Ísaki.

Trúgví mælti til at senda menn til Íslands fyri at greiða monnum frá hesum nýggja goymslumáta, um hvussu sildin skuldi frystast, hvussu frosthúsinu skuldu gerast,

og hvussu alt hetta skuldi umsitast, meðan sildin varð goymd í frosti. Trúgví fyrirreikaði byggi-an av frosthúsi í Reykjavík.

Um heystið 1894 fara íslendingarnir Ísakur Jónsson og Jóh. Nordahl heim til Íslands við tí fyri eyga at læra landsmenn sínar at frysta sild og at gera frosthús. Teir ferðaðust ymsa staðni og greiddu frá hesum; men ikki tóku menn so beinanvegin við hesi frágreiðing, at fryst sild, sum leingi hevði verið goymd, skuldi nytta til agns. Nei, tað var nógvum ótrúligt, og møttir vórðu teir mangastaðni við iva og tortrúni.

Á ferðini kemur Ísakur til Seyðisfjarðar, og har fekk hann at vita, at Bjørn Torlaksson, prestur á Dvergasteini, sum hevði áhuga fyri hesum máli, vildi tosa við hann. Bjørn Torlaksson fór síðan at greiða útróðrarmonnum gjølla frá hesum nýggja, sum menn røddu um, og fyri at gera tað so skilligt sum gjørligt, vísti hann á, hvussu mikið ein útróðrardagur kostaði teimum, tá bátarnir máttu liggja heima vegna agntrot, samstundis sum hann legði dent á tann framburð, ið mátti koma innan útróðurin, um tað bar til at goyma sild frysta, og um hon dugdi til agns.

Jógvan í Grótinum fær hugskotið í Íslandi

Menn har fingi nú fatan av hesum, og varð farið undir at byggja hús til goymslu av ísi og síðani eisini frostkassar ella frosthús, har tann frysta sildini skuldi goymast í jøvnum kulda. – Tað varð skjótt sjónskt, at hentari gerð fyri útróðurin var ikki enn tað at kunna fáa agngoymslur. Hetta var tað næsta ís- og frosthúsið á Eysturlandinum. Tað fyrra var bygt á Mjóafirði.

Nú komu støðugt fleiri av hesum goymslum í Íslandi.

Um hetta sama tíðarbil-ið leitaðu ikki so fáir fýr-oyingar yvir til Íslands um summri og komu heim aftur á heysti. Um heystið 1895 kemur Jógvan í Grótinum (f. 1871), heim til Klaksvíkar av ferð í Íslandi. Jógvan í Grótinum varð verandi í Klaksvík um veturin 1895-96. Handilin úti í Klaksvíkini, har J. C. Djurhuus, faktorin, var fýrstøðumaður, var tá sum nevnt høvuðsmiðstöðin í bygdini, har fólk hittust úr øllum ættum, og har tað var at frætta, sum av tíðindum var.

Faktorin, sum altíð var fryntligur, spurdi Jógvan um tíðindi úr Íslandi. Jú, haðani vóru tíðindi sjálvandi, men tey størstu tíðindi, sum Jógvan helt vera haðani, vóru tey, at íslendingar vóru farnir at nýta frysta sild til agns.

Hetta vildi faktorin fegin hoyra meiri um, og greiddi so Jógvan honum frá, hvussu sildin varð fryst, hvussu hon varð goymd í frostrúmum, og at hon helt seg feska í langa tíð. Jógvan í Grótinum spurdi eisini faktorin beinanvegin, um hann ikki skuldi lata gera ein frostkassa til handilin, tí goymsluhús til ís høvdu teir jú, so tað skuldi borið sera væl til. Faktorin hevði tó aðra meining, og ikki heldur hann sá beinanvegin, at her kundi verið greitt eitt týðningarmikið mál bæði fyri útróðrarmannin, útgerðarmannin og ikki minst fyri samfelagið. Fyrsta svar til Jógvans var: "Býttur er tú."

Jógvan í Grótinum fekk fleiri ferðir eftir hetta høvi til at koma á tal við faktorin um agnspurningin. Eisini royndi hann at fáa menn, sum lættliga kundu seta eina slíka fyri-

tøku í verk, hugaðar fyri hesum tiltaki; men tað var mest sum allar staðir tað sama svarið, at teir nokk kundi trúgva, at sildin kundi frystast og haldast fryst í longri tíð, men at fiskur skudi taka í slíkt agn, høvdu teir onga tiltrúgv til.

Ein dagin, tá Jógvan og faktorin aftur tosaðu um at frysta sild til at goyma í frosthúsi, spurdi Jógvan, hvat hann helt, at tað kostaði at lata eitt frosthús gera. Jógvan helt, at um allir útróðrabátarnir í bygdini skuldu kunna fáa agn til javnan útróður frá einum og sama frosthúsi, og so stórt átti tað at vera, so kom tað at kosta um 2.000 kr., og helt Jógvan, at hetta átti at vera gjørt. Tá svaraði faktorin: "Tú ert óður." Hetta helt hann ikki tá kunna loysa seg, og kom heldur einki av skafti hesum viðvíkjandi á hesum sinni. Hetta var um várið í 1896.

Sum fyrr frásagt, tosaði Jógvan Rasmussen í Grótinum við ymsar um hetta, og sá tað út til, at tað í Syðrugøtu fór at verða stovnað eitt partafelag við tí endamáli at byggja íshús og frostkassa til goymslu av frystari sild, men datt eisini hetta niður fyri.

Faktorin raknar við

Ein dagin móti vári í 1897 hevði handilin í Klaksvíkini fingið nakað av sild úr Eysturoy. Jógvan í Grótinum, sum tá var staddur í Klaksvík, spurdi faktorin, um hann ikki skuldi vísa honum, hvussu teir frystu sild í Íslandi. Jú, tað vildi hann fegin. Jógvan læt so frysta nakrar sildir, og faktorin fekk skjótt dømi um, at tað læt seg væl fáa í lag, men um tað fekst nakar fiskur á frystari sild, sum hevði verið goymd í frosti eina tíð, tað var hann ivaligur í.

Um veturin 1897-98 var

Jógvan í Grótinum yviri í Noregi og kom heim aftur á vári í 1898.

Summarið fyri hevði faktorin verið í Danmark, og hevði hann har hitt tann áðurnevnda Trúgva Gunnarsson úr Íslandi. Helst hava teir tosað um tann nýggja goymslumátan av agnsild og um tey gjørd hesum til frama, tí í apríl mánaði 1898 biður faktorin Jógvan um at fara til Íslands, tí ætlanin var at byggja eitt frosthús til handilin í Klaksvíkini. So var gott at vita, hvussu tað skuldi gerast, og gav hann honum eitt bræv við til Trúgva Gunnarsson. Jógvan helt við faktorin, at tað nýttist ikki honum at fara upp til Reykjavíkar at vita, hvussu teir skipaðu fyri viðvíkjandi frystan av sild og goymsluhúsum, tí tað hevði hann fingið sær kunnleika um, tá hann fyrr hevði verið í Íslandi og sæð hetta. Men tað svaraði faktorin einki til, tí tá hann nú hevði skipað soleiðis fyri, at handilsvirkið skuldi lata hetta gera, so skuldi tað vera fyrsta flokks. Tí skuldi maður avstað til at kanna hetta, áðrenn nakað varð gjørt, og tí bað hann Jógvan fara yvir til Íslands fyrst, áðrenn byrjað varð.

Jógvan fór so til Íslands hesi ørindi og kom aftur í mai mánaði 1898. Hann skipaði síðani fyri, hvussu húsið skuldi gerast um summarið hetta sama árið, meðan hann sjálvur var yviri í Íslandi til fiskiskap.

Íshús bygt

Hann kom heim aftur í oktober mánaði, og tá var húsið komið á góða leið. Tað var 12 alin langt og 10 alin breitt, og fór Jógvan undir at fullfíggja tað. Húsið varð gjørt við fýra rúmum, og vóru tey so høg – um 3½ alin – at maður væl gekk upprætt-

ur í hesum agngoymslum. Síðan varð sild fryst, og lagt varð í húsið. Væl vísti seg at bera til at goyma agn uppá henda máta, sum íslendingar høvdu lært í Ameriku, og Jógvan í Grótinum hevði ført higar heim til lands. Við vissu kann ikki setast upp, hvussu nógv meira, ið varð vunnið av sjónum tey fyrstu árinum eftir hetta orsakað av hesum tiltaki. Menn eru á einum máli um, at nógv meira kom burturúr, og at hetta var eitt sera stórt samfelagsligt framstig.

Aðrastaðni vóru skjótt eftir hetta frosthús bygd. Í byrjanini av árinum 1900 var frosthús gjørt í Havn, og skjótt vóru frostkassar í flestum størru útróðrarplassum. Í Klaksvík fingi allir teir, sum gjørdi út bátar til útróðrar, so við og við frostkassar til agngoymslu. Her skal nevast, at í 1908 lat O. E. Joensen byggja stórt íshús við frostrúmum uppi í Búðum.

At frysta sild til agns til goymslu í frostrúmi kom eisini at verða nýtt á skipum, og hevur hesin mátin, sum varð tikið upp í Føroyum í 1898, verið nýttir alla tíðina síðani tá.

Í Klaksvík varð tikið til aðra agngoymslu, sjálvt um mátin í grundini var tann sami, tá J. F. Kjølbro læt gera ísvirki og nýmótans frosthús á Stongunum í 1929, har frostillførsan til rúmið kom gjøgnum rør frá eini frostmaskinu við motorkraft. Eftir tí gamla mátanum verður frostið fingið til rúmini við at stappa eina blanding av ísi og salti – ella kava og salti – millum skinningarnar á rúmum.

Síðani hetta tíðarskeiðið (1929) er útróðurin av Klaksvík vaksin í so stórt mát, at hetta frosthúsið hevði verið nógv ov lítið. Ikki varð hetta hús heldur

Framhald á næstu síðu

Framhald frá síðu 9

bygt einans við tí fyri eyga at kunna goyma agn, men líka so nógv fyri at kunna gera ís og at kunna goyma fisk, serstakliga kalva til útførslu sum ísfisk.

Í 1937 læt J. F. Kjølbro byggja størri ísvirki við stórum rúmum til agn-goymslu, so at tað kundi takast ímóti nógv størri nøgd av agni í senn, tá tað var til taks, so at bátarnir ikki skuldu koma at liggja fyri teymi vegna agntrot í bestu fiskitíð. Tí sum útróðurin hevur útviklað seg, so hevur slík agnrúgva ikki verið brúkt á nøkrum staði í Føroyum til útróðrar uppá so stutta tíð sum her, serstakliga tá várróðurin ella bankfiskiskapurin hevur verið uppá tað besta tey sein-

astu árin.

Agnspurningurin er ikki tann minst týðandi at greiða væl, um útróðurin skal kunna ganga sína jøvnu gongd, og um tað ikki her hevði verið so væl fyrireið við nýmótans goymsluhúsum, áðrenn bardagin brast á, og útróðurin vaks, so hevði vist mong lontan verið forsømd og ført miss við sær, bæði til tann einstaka og samfelagið, í størri mun, enn verið hevur.

Kjølbro byggir ísvirki

Eftir tað at J. F. Kjølbro í 1942 hevði bygt eitt størri ísvirki á Kósini, er enn betri statt við agn-goymslunum og skjótari frystan av agni.

Til seinast skal her

verða víst á, at tað í Klaksvík seinast í 1930-unum varð tikið til at frysta høggu-slökk í stóran mun til agns. Árnfirðingar gjørdur nógv av at fiska høggu-slökk, og eftir tað at teir fóru at selja hann til agn-goymslurnar hjá J. F. Kjølbro, hava aðrir tikið við hesum agni meir enn fyrr, og tá høggu-slökkur hevur verið um heystini tey seinastu árin, hevur hann verið fiskaður nógva staðni til at selja til agns.

Óført lata menn at hesum agni á línu. Sjálvt um høggu-slökkur fyrr hevur verið nýttur til agns av og á, so hevur ongantíð á hesi leið verið roynt so nógv eftir hesum fiskaslaki, sum tey seinastu árin. Hetta agn goymist væl í frosti, tað er skjótt at ar-

beiða, fiskur tekur sera væl í tað, og hevur tað verið bíligari í brúki enn sildin.

So nógv sum ávirkað er í Klaksvík fram ímóti tí, altíð at hava agn til útróðrabátarnar, so er tó so seint sum í 1945 enn ikki komið nóg langt á leið. Agntrot hevur eisini darvað útróðurin serstakliga á

sumri, tá goymslurnar hava verið tømdu og illa hevur gingist at fingið nóg mikið av agnsild í gørnum.

Útróður hevur ikki verið stórvegis við amboðum, har agn ikki nýtist. Í 1930-unum vóru menn í Sandoy og aðrastaðni farnir at nýta skovlurváð. Nakkað av veiðini frá hesum

fór til Danmarkar og nakkað til Bretlands. – At hesin veiðiháttur ikki vant uppá seg tá, mundi fyri ein part koma av tí, at sølan av veiðini til Bretlands áðrenn 1939 var sera torfør.

Her verður egnt uppá "gamla máta". Frá vinstru Richard Lervig, Óli Lervig og Jóan Jakku Jacobsen, allir úr Lørvík.

Blákrossheimið

Blákrossheimið er ein viðgerðarstovnur fyri rúsdrekka- og rúsevnismissnýtarar og avvarandi teirra.

Hevur tú ella onkur tú kennir trupulleikar við rúsdrekka ella rúsevnum, ert tú vælkominn at seta teg í samband við Blákrossheimið á tlf. 315575, sum svarar alt samdøgrið.

Vit kunnu m.a. bjóða...

- avrúsan og viðgerð
- einstaklinga samrøður (ambulant viðgerð)
- samrøður saman við familjuni (familjuviðgerð)
- eftirviðgerð - búpláss í búfelagsskapi

Øll starvsfólkini á Blákrossheiminum eru yrkisfólk og alt fer sjálvandi fram í trúnaði.

Vit vilja fegin hjálpa tær

Blákrossheimið
Lynggøta 12

FO-100 Tórshavn
Tlf. 31 55 75

Føroya Rættur staðfest:

Givin tilsøgn er bindandi!

Eitt av teimum málum, sum hava verið frammi í politiska orðaskiftinum, um tað kann kallast soleiðis, er, hvørt ein tilsøgn frá almennum myndugleika til borgarar er bindandi.

Hetta er ein ógvuliga prinsipiellur spurningur, sum er sera avgerandi fyri rættarstöðuna hjá borgaranum. Eyðkent fyri føroyska umsiting og føroyskan politikk er jú, at alt verður gjørt, soleiðis sum tað hóskar við "politiska viljan", uttan mun til lóg ella rætt.

Hesin spurningur er serliga aktuellur fyri tvey mál, sum hava verið frammi. Annað er spurningurin um persónsflýtingar og hitt er "Jógvan S"-málið.

Men tíbetur hava vit enn eina rættarskipan,

sum kann taka dagar ímillum.

Í Føroya Rætti hevur júst verið eitt mál til viðgerðar, sum lýsir "rættin" á hesum øki.

Talan er um p/f Fodan, har Jógvan Sundstein nú er stjóri. Hendan fyrirkomandi fekk fyri nøkrum árum síðan játtan frá Fiskimálaráðnum til eina verkætlan, har endamálið var at menna ein teknikk við roykivesku, sum vil gera royking av fiski lættari og harvið bíligari.

Fyri at gera eina langa søgu stutta tekur Fiskimálaráðið tilsøgnina aftur. Grundgevingin skuldi vera tann, at tað kanningararbeiði, sum er gjørt í málinum, er farið fram í Danmark.

p/f Fodan legði sak móti Fiskimálaráðnum, og var hon fyri í Føroya

Rætti tann 5. september. Síðan er dómarin komin við einum sokallaðum "tilkendegivelse", sum er eitt upplegg til semju millum partarnar. Verður ikki semja, so verður dómurin samsvarandi hesum.

Greið niðurstøða

Dómarin staðfestir her m.a.:

Under henvisning til at krav om arbejdets udførelse på Færøerne ikke er fastlagt i lov, bekendtgørelse eller forarbejder at der ikke er sat betingelser herom i bevilingskravet, eller at det tydeligt er fremgået som en forudsætning at afgørelsen er til skade for sagsøgeren, idet denne har stiftet sel-

skabet og iværksat projektet, delvis på baggrund af den tilfaldte finansiering og de øgede indskuds- og lånemuligheder dette bevirke, samt at der ikke foreligger en væsentlig begrundelse for sagsøgte (Fiskimálaráðið), herunder at det ikke ses at være en væsentlig ændring i det faktiske grundlag, findes betingelserne for at tilbagekalde bevillingen ikke at være til stede.

Sum tað sæst, er her talan um eitt greitt tap til Fiskimálaráðið, og hetta verður eisini staðfest av, at teir sjálvst við eini semju koma at gjalda allan sakarkostnaðin, eisini hjá mótpartinum.

Váttan av okkara lýsing av rættarstöðuni hjá borgarum

Stutt sagt kann sigast, at henda niðurstøða hjá rættinum er ein greið váttan av tí rættarloysi í okkara politisk/umsitingarligu skipan, sum vit hava víst á her í blaðnum ótaldar ferðir.

Her verður staðfest, at umsitingin er tilvildarlig. Tað finst eingin skipað mannagongd fyri, hvussu mál skulu avgreiddast. Tað finnst eingi lögfrøðiligt prinsipp fyri umsitingina. Hetta hava vit ótald dæmi um.

Men tað avgerandi, sum her verður staðfest, er, at ein tilsøgn frá almennum myndugleika til borgara er bindandi, tá viðkomandi lýkur treytirnar í tilsøgnini. Hetta er annars ein meginregla í umsit-

ingarrætti, sum tað als ikki skuldi verið neyðugt hjá borgara at fara til rættin at fáa staðfest.

Tað ófrættakenda er, at vit hava minst tvey dømi um, at landsstýrismenn beinleiðis hava sett til viks hesar rættarligu grundreglu, og eru hetta málini um persónsupplýsingar og "Jógvan S". Sambært hesum "dómi" er neyvan ivi um, at lógarbrot eru ætlað og framd í hesum málum av landsins hægstu myndugleikum.

Tíverri kunnu vit bert staðfesta, at okkara staðfesting av skipaða rættarloysinum í Føroyum, sum enntá verður bakkað upp av teirri sokallaði "andstøðuni", enn einaferð er staðfest eisini av Føroya Rætti.

2. partur:

ANNA ASKHAM: Sögan um heila öld

Vit halda áfram við frásögnini hjá teirri 102 ára gomlu Onnu Askham. M.a. um tá ein ferð við Smyrli frá Gjógv til Havnar tók 3 dagar, og um Onnu sum fotograf, ið eisini framkallaði sínar egnu myndir.

Trý samdægur við Smyrli frá Gjógv til Havnar

Anna hevur eina aðra søgu um, hvussu ferðing-armøguleikarnir vóru tá. Anna átti ein mammu-beiggja, Dánjal, sum búði við Gjógv. Einaferð fara Anna og mostir hennara, Súsanna, sum annars helt hús hjá apotekaranum, Jóhannes Djurhuus, til Gjár at ferðast.

Norður eftir fara tær við "Ruth" til Oyrar. Hagani verður gingið til Gjár. Á ferðini eru tær í fylgi við eini skipsmanning, sum skuldi sama veg.

Heim aftur skulu tær fara eitt fríggjakvöld við "Smyrli". Tað vóru sera ring líkindi, og hóast tað ringa veðrið vórðu tær so ferdar umborð við báti.

Men tað var einki sum æt at fara beinleiðis til Havnar. Nú gekk rutan til Eiðis og síðan til Víkar. Tað var nógv frakt, so alt tók sína tíð. Tað bøtti heldur ikki um, at veðrið var ringt. Anna minnst, at tey tosaðu um, at veðrið var so ringt, at skrávan javnan kom upp úr sjónum. Úr Vík var farið til Klaksvíkar, hagar tey komu mánamorgun, og loksins varð kósín sett móti Havnini, hagar tær komu eftir ferð í tríggjar dagar. Tað tók tískil nógv longri úr Gjógv til Havnar, enn tað í dag tekur til Danmarkar við "Norrönu". Jógvan Næssaa var kokkur, og hann syrgdi í hvussu er fyri, at tað fekst nógv mikið at eta.

Útferð við Tom

Annars kundi familjan eisini loyva sær eitt sindur

Á útferð í Kollafirði við tí kenda fergumanninum Tom. Her eru tey avmyndað uttanfyri barndómsheimið hjá mammnuni.

Tey eru f.v.: Súsanna, mostir Onnu, frøken Norholdt, Tom, Anna, Suffía, mamman.

Frammanfyri Sanna í Gong og Rosa, sum var gift við fostursoni Niclasi og Katrinu. Tað er helst systir Onnu, Poula, sum hevur tikið myndina. Men hon er framkallað av Onnu.

av luksus tá á døgum. Einaferð leigaðu tey Tom, sum jú var ein kendur fergumaður, norður til Kollafjarðar á útferð. Við vóru mamman, systrar, Sanna í Gong, sum búði í Danmark og var systkinabarn mammuna, og frøken Nørholt, sum var ein kunningi hjá Sannu úr Danmark. Tom bíðaði eftir teimum og so aftur til Havnar. Hendan útferðin kostaði, sum Anna minnst, 20 kr.

Í hesum sambandi kundi verið stuttligt at endurgivið tað, sum Petur Há-

berg skrivar í "Hugbirtingum" um júst hetta virkseimið hjá fergumonnunum:

Í 1920 byrjaðu fergumenninir at fáa sær motorfergur. Lias í Rættará bygdi tvær og Laurits í Mortanstovu eina. Eftir at ferguvirkið fyrri ein stóran part var liðugt, vórðu tær dúgliga leigaðar til bæði gagns- og stuttleikaferðir. Tað hevur ikki eydnast mær at fáa nakra mynd, sum vísir, hvussu tær sóu út. Serstakliga vildi eg fingið eina mynd av eini motorfergu við Niklóa

Skála (beiggja Tom) saman við einum hópi av børnum, sum hann ætlaði at fara ein túr við, bert fyri at stuttleika teimum. Hetta sýnir millum annað, at sjálvt um hann ikki var maðurin við teimum stóru orðunum, so var hann ein maður við tí góða hjartalagnum.

Bygdargentur vaskaðu hárið í landi

Havnin var so framkom-in, at her fekst sápa. Anna og Martha minnst tí einki til at vaska hár í landi, sum annars er besta

sápan, sum finst. Men tær minnst, at ein vestmanna-genta búði eitt skifti hjá Marthu beint eftir, at hon var gift, og hon hevði ein systir í Havn. Aðru hvørja viku vaskaðu tær hárið hjá hvørji aðrari í landi. Og Anna og Martha minnst, hvussu tað glansaði!

Tað hoyrir við til hesa søgu, at landið, sum varð nýtt at vaska hárið, skuldi standa eina tíð. Og so skuldu bert dropar í sjálvan lögín, og aftaná varð vaskað við sápu.

Vóru limir í Avhaldinum

Pápi Onnu hevði eina greiða støðu móti rúsdrekka. Tað hevur Anna eisini altíð havt. Jákup var alt sítt lív ein trúfastur limur í Havnar Avhaldsfelag, tó við undantak av einum degi! Tað sigst, at hann vildi fegin skeinkja til brúðleypid hjá sær. So hann meldaði seg úr Avhaldsfelagnum dagin fyrri og inn aftur dagin eftir brúðleypid!

Avhaldshúsið, við núverandi Hotel Hafnia, var ein miðdepil fyri nógv

mentanarligt virksemi í Havnini. M.a. var jólahald her. Undir 1. heimsbardaga bar tó ikki til at útvega jólatræ. Hetta mátti so smíðast av tilfari, sum kundi útvegast, og tað varð pyntað við lyngi og mosa.

Til hesi jólahald stákaðust tey í fleiri vikur frammanundan at klippa jólapynt v.m. Aftaná jólahaldið fingtu tey pyntið heim við sær. Umframt okkurt tinganest fingtu drengirnir vanligu fløggini og genturnar tær klippu rósur.

Tey høvdu eisini jólatræ heima, men hetta máttu tey ikki sleppa at síggja, fyrr enn pápin var liðugur at pynta træið.

Annars plagdu tey eisini at hava samanskots-gildi í Avhaldshúsinum, eins og her var bókasavn, so avhaldsfelagið hevði eitt sera fjølbroytt virksemi.

Anna gerst vaksin

Men tíðin gongur, og tann 11. april 1915 verður Anna konfirmerað av Jákupi Dahl, prósti. Hetta gekk tá framvegis fyri seg á donskum. Tað vóru bert 18 konfirmantar. Vanliga vóru tað fleiri konfirmantar á heysti enn á vári. Júst uppá dagin, 70 ár seinni, varð ein langommusonur av Toftum konfirmeraður.

Anna minnst einki til, at hon var í hvítum. Tað vóru genturnar úr Nólsoy, sum vóru í hvítum, og tær úr Kirkjubø vóru í stakki.

Men nú var at fáa nakað at gera. Fyrsta arbeiðið hjá Onnu var, at hon fór til Lauridsen, yvirlærara við realskúlan, at vera morgungenta. At vera morgungenta merkti, at hon arbeiddi frá kl. 8 á morgni til kl. 1 seinna partin. Lønin var nú ikki tann heilt stóra, nevnliga 5 kr. um mánaðin. Ein av uppgávnunum var at bera

Framhald á næstu síðu

Hetta er ein av ferjunum hjá Tom. Maðurin, sum stendur uppi, er Símun á Torkilsheyggi.

morgunmat í skúlan til Lauridsen. Her kom Anna at arbeiða saman við pápanum, sum var fyrsti pedellurin við realskúlan til eina lön, sum var 85 kr. um mánaðin. Tað, at tey arbeiddu saman, merkti

eisini, at tey hjálptu hvørjum øðrum.

Høggijarn mátti brúkast til sukrið
Síðan kom Anna at arbeiða hjá Poul Restorff. Hetta hevur neyvan verið

heilt tilvildarligt. Mamma Onnu tænti sum ung hjá Restorff, og tað hevur verið eitt tætt samband millum familjurnar. Besta prógvíð fyri hesum er, at Martha, systir Onnu, er uppkallað eftir Martin, beigga Poul

Restorff, sum doyði ungur. Poul, sum annars eisini var kendur fyri sínar tónleikagávur, hevði eina krambúð, sum enn er á sama stað.

Breyðprísirnir vóru ikki teir somu sum í dag. Teir vóru 40 oyru fyri rugbreyð og 20 oyru fyri franskbreyð.

Millum vørurnar á út-sølunum, sum ikki eru kendar í dag, vóru sukurtoppur. Teir vóru kanska dupult so stórir sum eitt krúss, og teir máttu høggast við høggijarni.

Restorff-familjan var sera kend fyri sín tónleik. Tað, sum Anna minnst til tónleik, var, at mamma Poul, Sofía Helena, hevði klaver í stovuni. Pápi hennara var annars Jørgen Frands Jacobsen, sum var abbi rithøvundan av sama navni. Abbin varð annars føddur í 1819 og doyði í 1917. Mamma Poul var omma William Heinesen, og varð av honum umrødd sum "min romantiske bedstemor".

Anna minnst væl til gamla Jørgen Frands, sum hon plagdi at síggja niðri í Vágsbotni. Tað sigur nakað um hennara aldur, at hon minnst langabba William Heinesen, sum varð føddur fyri 185 árum síðani.

Anna sum fotografur
Anna hevur havt ein fyri eina unga gentu tá í tíðini sjáldsaman áhuga fyri at fotografera.

Oluffa, systir Onnu, arbeiddi í gamla bókhandlinum, og har keypti Anna eitt kassafotótól fyri 18 kr.

Her skal skoytast uppí um Oluffu, at hon giftist ongantíð, hóast nógvir dreingir lógu framvið. Heri Mørkøre hitti eina ferð ein eiðsmann, sum kom eftir sambandinum teirra millum. Hesin hevði gingið á skiparaskúla, og

Anna við seymimaskinuni. Her er hon 94 ára gomul. Hon seymaði inntil hon var 97 ár.

hann fortaldi fyri Hera, at tað vóru "nógvir blýantar keyptir til svart onga nyttu" frá Oluffu.

Anna keypti so eisini framkallingartól, og hon keypti löggin til framkallingina í bókhandlinum. So dró hon gardinurnar fyri, og tá var kamarið hjá henni eitt myrkakamar, og hon kundi framkalla tiknu myndirnar. Í myrkakamarinum hevði hon petroleumslampu við reyðum lampuglasi. Tað er óneyðugt at siga, at hesar myndir, hon hevur tikið, eru ein dýrgripur í dag, sum eisini okkara lesarar fáa høvi til at ásanna.

Fór niður á handarbeiðsskúla

Men sum frá leið mátti Anna gevast at arbeiða úti. Mamman mátti hava hjálp, so hvørt tað komu fleiri systkin. Tískil mátti Anna heim at hjálpa til.

Men Anna varð forlovað heilt ung, og hon vildi royna nakað, áðrenn hon bant seg. So í 1924 fer hon niður á Husflidsskol-

en, sum var í Gothersgade 125, t.v.s. í somu gøtu sum tað gamla Hotel Tórshavn. Anna er sera fitt í hondunum og hevði hug at fáa sær eitt slag av útbúgving innan hetta økið. Anna hevði sjálf spart sær saman til hetta. Tað varð latið tvey pláss til føroyingar á hesum skúla hvørt ár. Hin, sum fór niður hetta árið, var Tulla, dóttir Ludvig Poulsen, blikkinsláara. Tulla giftist seinni við Ísaki Petersen, skómakara, og áttu tey m.o. Dánjal í Skóbúðini, sum doyði fyri nøkrum árum síðan. Tær fóru niður við "Sleipner" hjá DFDS. Á vegnum niður varð lagt lagt inn í Leith. Skúlin vardi 5 mánaðar. Her lærdu tær ymskt handarbeiði sum at knipla og brodera. Aftaná skúlan fór Anna upp aftur við "Sleipnir". Og aftaná 80 ár situr Anna framvegis og bindur. So ein kann ætla, at tað er ikki smáting, sum liggur eftir hana á hesum økinum.

Hetta er elsta myndin av Avhaldinum, sum Fornminnissavnið eigur. Teir hava vundið veðraflaggið í húnar hátt. Niels Juel Arge skrivar um veðraflaggið:

Í seinna parti av 19. öld hómast ein trá í føroyingum at hava eitt savningarmerki. Fyrsta merki, vit vita teir nýta tá, er hvítur veðrur í bláum feldi við reyðari ronduttan um hitt bláa. Vit vita við vissu, at Thorshavn Total-Afholdsforening, ið varð stovnað í 1878, hevði tað sum sítt felagsmerki, fyrst sett inn í Dannebrog, men amtmáðurin Buchwald sýtti teimum at nýta tað. Síðan hevur felagið havt veðrin sum felagsmerki. Eftir tað varð veðramerkið nýtt víða hvar í landinum og á bátum, tá ið brúðleyp og hátíðir vórðu hildin og á fólkafundum.

Sum umrøtt var ættin hjá Onnu sera virkin í Avhaldinum, so hetta er eisini ein partur av teirra søgu.

Familjan gjørdi nóg burturúr at fara útferðir. Her síggja vit standandi Jóan Jakku skómakaran, giftur við Poulinu, og Jákup. Frammanfyri Sámal Erik Matras, giftur við Marthu, Poulina og Martha.

Frá vinstru Kitty Olsen, ættað úr Vestmanna, Anna, Símun, Ragnhild, Dia, Oluffa, Jákup.

Frammanfyri Sonni, beiggi Onnu og Archibald, beiggi Símun.

Sum heilt ung fór Anna út at arbeiða. Men tá mamman fekk Sonna, sum annars er pápi Hera og Jákup Mørkøre, mátti Anna heim at hjálpa mammuni. Her síggja vit Onnu og Sonna.

Her er Anna farin út við barnavogni. Gentan í vogninum er elsta dótturin, Bergtóra. Hin gentan er Solveig, dóttir systrina Poulinu og Jóan Jakku skómakaran.

2. partur:

Hvat hendi í 1901?

Vit halda áfram at endurgeva frásagnir úr dagbókini hjá tí 15 ára gamla Peturi Alberg um hendingar í 1901, árið ið Anna varð fœdd.

Sóu lognbra

Söndag den 28. Apríl

Flere dage i forvejen var der blevet talt om, at Sangkursets Medlemmer med Damer istedetfor den sædvanlige Aftenunderholdning skulde gøre en Udflugt til Stigafjall eller Tunguliðfjall ovenover Nordredal. Hele Ugen fra Söndagen den 21. gik jeg og sikkert flere andre i Spænding, om det gode Vejr, som nu havde været i saa mange dage, skulde holde sig Söndagen over.

Söndag den 28. oprandt med et straalende Solskin og lidt Vind, som ikke var til at foragte, hvis det skulde blive alt for varmt. Kl. 8 mødte alle paa Broen ved store Dam og efter et Kvarters venten travede saa alle afsted syngende og leende i den dejlige friske Morgenluft. Kursen sattes op ved Varden ad Nordredal til.

Efter at være kommet et godt stykke bort fra Varden blev kl. 9½ Form. en

dreng, der befandt sig blandt de bagerste i Selskabet, opmærksom paa noget, som saas østen for Nolsøen. Hvis det havde været nogle dumme Svinømænd, som i stedet for os saa denne ubekendte havde de naturligvis korset sig med et samme og uden tvivl antaget dette for at være en "flot-oy", som man antagelig i gamle dage har antaget denne slags syner for. Men heldigvis var vi oplyste Thorshavnere, som straks var paa det rene med, at dette var en af de ikke sjældent i Ørkenerne i Afrika og på store flade Landstrækninger forkommende Luftspejlinger.

Naar man ser den slags Syner, staar de som oftest på Hovedet, men her saa vi tydeligt en Ø, østen for Nolsøen. Den strakte sig langt nord om "Buen" og gik ud i et Næs, den var meget højere end Nolsøen, men dens Top var skjult i Taage og syntes at være meget høj. Paa flere

steder saa vi lange, hvide Striber henad Øen, som har været Sne. Efter at vores Opdager havde gjort flere andre opmærksomme derpaa, blev vi, 7 i alt, tilbage for rigtigt at kunne nyde dette mærkværdige Syn, medens de andre spadserede videre. Bager Hansen var især helt henrykt, og medens Mads Winther sad med Kikkerten og iagttog den nøjere, skitserede jeg paa deres Anmodning den. Med kikkerten opdagede Mads Winther igen et land indenfor denne Ø og en meget stor Bugt, som strakte sig ind i Landet imellem de to Næs.

Efter at have siddet der en god halv Time gik vi videre for at indhente de andre, og da vi traf dem, løb Rygtet om denne Ø som en Lynild gennem hele Hæren, og jeg var nær revet i Stumper og Stykker af alle dem, der paa en gang vilde se min Tegning. Nu fortalte flere om Luftspejlinger, som

Jóannes Patursson (1866-1946).

Jógvan Poulsen (1854-1941).

have været set her oppe, f.eks. en fra Oldtiden der viste slaget ved Dublin, men denne var meget fantastisk og maa betragtes som et Digt. Her fortalte ogsaa om en Luftspejling, som viste Moskvaa Brand i 1812. En Mand fra Vaagø var ude i Haugen, og da han kom gaaende forbi "Sørvaagsvand", saa han heri en brændende By og i Gaderne en masse mennesker, som løb frem og tilbage. Han blev syg og var ved at dø af Skræk over dette syn, da han troede, at Verdens Ende var kommen. Han blev dog rask igen og fortalte dette for Præsten, som heldigvis var en oplyst Mand og optegnede hver Dag og Time Manden havde set det, og da man siden fik at høre, at Moskva var brændt under Napoleons Tog i Rusland, stemmede det nøjagtigt med det Klokkelsæt Manden havde opgivet.

Tegningen blev godt forvaret i min Brystlomme, og vi brugte vore ben igen for at naa hen til Udflugtens Formaal. Da vi var tæt derved, blev der uenighed. Nogle vilde op paa Stigafjall, andre paa Tunguliðfjall, og jeg var blandt de sidste. Ude paa Fjeldet var det storartet dejligt, og vi sad nu og kiggede, sommetider ned over Nordredal, sommetider ud over det store, blanke, dejlige Hav. Alt laa saa stille og fredeligt i Söndagens Ro.

Saa kom Sangbøgerne frem, og snart rungede Fædrelandssangene fra Fjældets Tind. Alle Sangene blev sungne tostemmige, og blandt de smukkeste var "Yderst mod Nordens lyser en Ø" og

"Høje Nord Friheds Hjem", men allersmukkest lød vores Nationalsang "Eg oyggjar veit", som der især blev lagt vægt paa at synge pænt. Sangene forstummede og Madposerne blev atter åbne og tømte. Sikken en humør der var over hele linien. Man passerede i et væk med Munden fuld af Mad, men det gjorde ikke noget. Naar vi var færdige med at spise, tændte vi vores piber, Damerne deres Cigaretter og vældige blaa Røgskyer hvirvledes op i Luften og blev staaende ovenover vore hoveder, saa stille var der.

Dette kunde dog ikke vare i længden. Vi maatte hjem igen, og under Støj og Latter gik det ned igen ad Fjeldet. Paa en dejlig "fløte" nede i Havnedal blev der leget "Enkemand og Mage", og da man var ked deraf, fortsattes Hjemturen. Paa "Skæve Træbro" samledes hele Troppen, og under afsyngelsen af "Der er et Land, dets Sted" o.s.v. marcherede vi saa ind i Thorshavn, hvor man saa spredtes for senere om Aftenen at samles til Dans i Afholdshuset. Kl. 12 holdtes der op, det var sent nok, for de fleste var ganske sikkert meget trætte og trængte til Hvile efter den for uvante nogle anstrængende Tur.

Fata Morgana

Set Söndagmorgen den 28. April 1901 Kl. 9,30 af Bager G. Hansen, Fuldmægtig M. A. Winther, Købm. Jacob Mouritsen, Johan Dam, Johan Mortensen, Johan Restorff yngre og Peter A. Isaksen. Den række sorte prikker,

som ses paa Billedet, betegner en lang hvid Stribe, som viste sig paa Øen, og som i kikkerten viste sig at være Sne.

P. A. Isaksen

Burtursæð frá áhuga-verdu lýsingini av logn-brá, so síggja vit her eisini eina lýsing av, hvussu havnarfólk stuttleik-aðu sær tá í tíðini.

Søguligt val

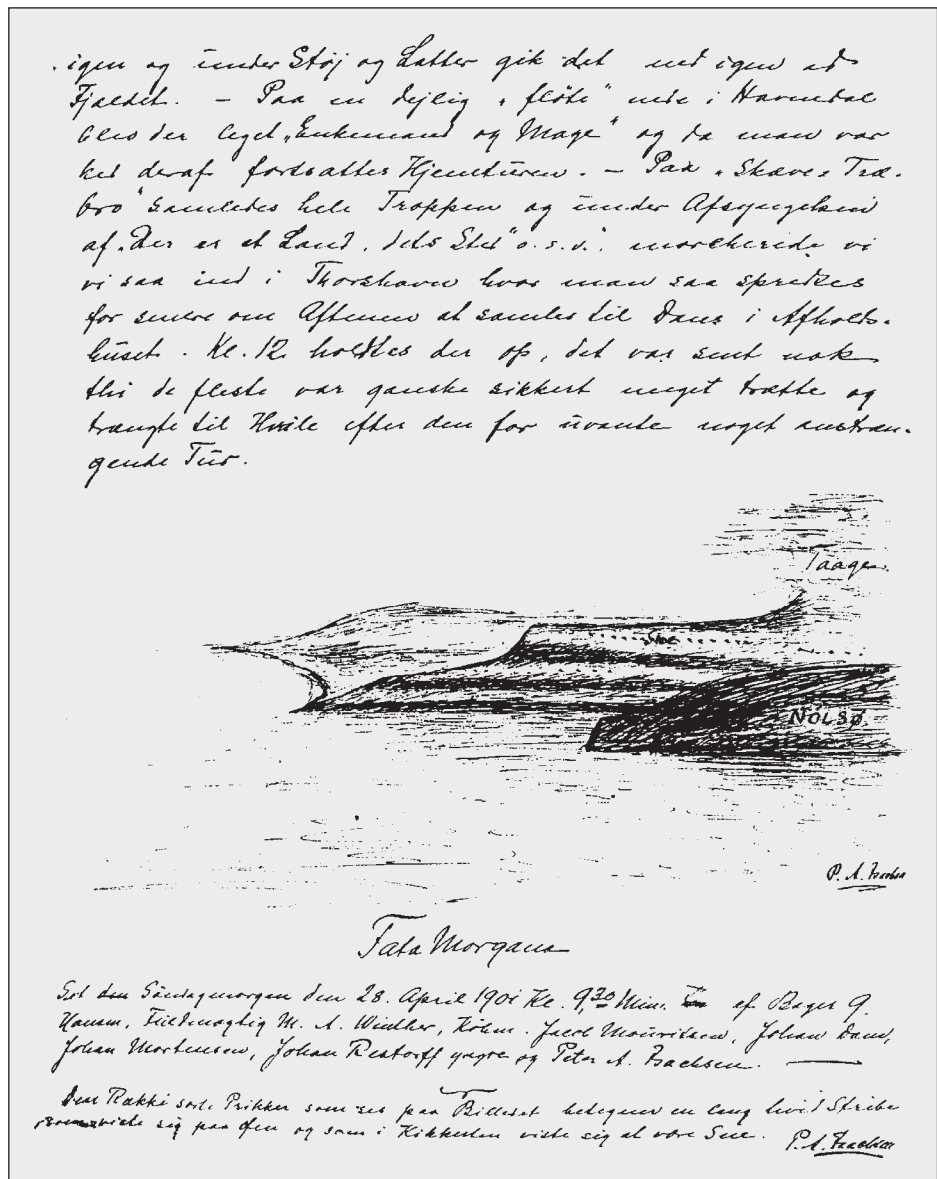
Söndag den 1. Juni

I dag er der Rigsdagsvalg. Vejret er daarligt, saa der er kun meget faa Vælgere, som er kommet fra Bygderne. Jeg har været oppe og hørt paa, mens man valgte, og jeg har talt Stemmerne. Da Overlærer Bergh havde været og valgt Poulsen, stillede han sig hen ved Vinduet tæt ved Bordet med et triumferende Smil, men dette forsvandt efterhaanden, thi efter ham fulgte 33 Stemmer Slag i Slag for Patursson, og førend de 33 Stemmer var afgivne, var Overlæreren forsvundet.

Landfogeden saa ogsaa meget slukøret ud. Han sad bag ved et Bord og dækkede sin lille uanselige Skikkelse med en stor Avis. Udfaldet blev, at Johs. Patursson fik 78 og Joen Poulsen 20 Stemmer.

Mange af de thorshavnske Arbejdsmænd, der stemte paa Højremanden, var saakaldte Kanutter, saadan nogen som de store Købmænd har i sin Magt.

Hetta val merkti byrjanina til politisku karriaruna hjá Jóannesi Patursson, og hana hevur Anna eisini "upplivað".

Føroyar (eisini) á dagsskránni á trygdarstevnu í Alaska

Føroyskar framløgur á altjóða ráðstevnu um trygd og heilsu hjá fiskimonnum

Dina Hudson, fyriskipari. Tað er hana, vit hava havt mest samband við. Hon hevur stóran hug at koma til Føroyar. Her saman við Pál Weihe.

Ráðstevnan verður sett av George Conway.

Borgmeistarin í Sitka bjóðar vælkomin.

Andrew Smith frá FAO heldur sína framløgu.

Í døgnum 22.-24.september varð hildin onnur IFISH ráðstevnan um trygd og heilsu í fiskivinnuni. Fyrra ráðstevnan varð hildin í Massachusetts í USA fyri trimum árum síðani. Hesa ferð varð hon hildin í býnum Sitka sunnarlaga í Alaska.

Meðan Óli Jacobsen var einsamallur úr Føroyum til ta fyrru ráðstevnuna, vóru hesa ferð trý umboð. "Typiskt" føroyskt, so høvdu vit næststørstu umboðanina uttanfyri Norðuramerika. Men hetta kann væl rættvísgerast við tí týðningi, sum fiskivinnan hevur fyri okkum. Umframt Óla var tað Pál Weihe, sum er arbeiðsmedisinari, og sum eisini í sínum arbeiði tekur sær av heilsuviðurskiftum hjá siglandi. Anna Maria Simonsen var eisini við. Hon er kend fyri sína kanning av liviumstøðum umboð hjá fiskimonnum, og henda kanning hevur eisini gjørt sítt til, at júst hesin spurningur er komin á dagsskránni hjá okkum í Føroyum. Fjórða umboð var Eyðun Ellendersen, maður Onnu Mariu.

Føroyar vóru sjónligar á hesi ráðstevnu. Óli Jacobsen var limur í teirri nevndini, sum skipaði fyri skránni til stevnuna. Anna Maria legði sína frágreiðing fram á fundinum, og Óli Jacobsen greiddi frá føroysku fiskivinnuni, um Fiskimannafelagið og tess arbeiði á økinum trygd og heilsa hjá teimum sigl-

andi. Afturat hesum varð býtt út tilfar um Føroyar, eins og allir luttakarar finga føroysk frímerki, nevniliga ICES frímerkini, sum saman við tilhoyrandi faldara gevur eina kunning um okkara fiskiveiði, serstakliga um svartkjaft. Tað er eingin ivi um, at ein slík ráðstevna gevur ein heilt góðan møguleika at umboða okkara lítla land og at kunna um okkara viðurskipti. Fleiri høvdu leitað eftir Føroyum á alnótini eftir at hava frætt um okkara luttøku. Tað eru eisini tey, sum bedýra, at tey vilja koma higar á vitjan.

Á ráðstevnuni vóru umleið 110 luttakarar. Teir flestu vóru úr USA og annars úr Norðuramerika. Men her vóru eisini luttakarar úr 13 øðrum londum kring allan knøttin úr øllum heimsþortum. So her lá væl fyri at skapa kontaktir og at fáa vitan um fiskivinnuviðurskipti úti í heimi.

Sigast kann, at skráin var sera umfatandi. Tað vóru ikki færri enn 25 fyrilestrar hesar triggjar dagarnar, og teir spentu eisini sera vítt. At her er talan um dygdartilfar, sæst ikki minst í teirri frágreiðing frá fyrru ráðstevnu í 2000, sum nú er lögð fram. Hon telur ikki færri enn 465 síður, og sum tað skilst við einum hópi av tilfari um trygd og heilsu hjá fiskimonnum, sum eisini kann koma okkum til nytta í Føroyum.

Skráin

Skráin fyri hesa ráðstevnuna er býtt upp í hesi evni:

- Tað sum vit hava lært: Úrslit av nýggjari kann-ingum av óhappum umboð á fiskiskipum.
- Hvørjir vandar eru: Hugt verður eftir tølum. Trygd á dekkinum.
- Hvat er nátt ymsastaðni í heiminum: Senegal, Pakistan og Tonga.

Hvønn týðning hava arbeiðsumstøðurnar

- Vandametingar og hvussu greiða vit teir.
- Hvønn týðning hava eygleiðarar.
- Skipatrygd.
- Viðurskipti hjá teimum sum arbeiða í fiski-ídnaðinum.
- Nýggj mál í trygdarvenjing.
- Nýggjar leiðir í trygd hjá fiskimonnum.
- Hvat er nátt í trygd í ymskum landaøkjum.
- Síðan var eisini ein partur við "ymiskum", og millum hetta var, hvat kann gerast við sjóverk.

Hvat er lært?

Hendan ráðstevnan er so-statt ein uppfylging av teirri fyrru, og ætlanin var at gera upp, hvat ið er nátt á økinum.

Umframt fyrilestrarnar varð gjørt ymist annað fyri at gera ráðstevnuna áhugaverda. Her var m.a. ein framsýning av fotomyndum og málningum, sum vísu lívið hjá fiskimonnum í Alaska. Hóast nógv er til felags við okkara egnu viðurskipti, so er tað eisini nógv, ið brýtur av.

Tað vóru eisini framsýningar av ymskum slag m.a. av bjargingarútgerð. So var eisini ein sigling kring økið, har Sitka liggur, har tað er sera vakurt, og har tað bar til at síggja

dýr av ymskum slag. M.a. hópur av kúlubøkum. Tað síst eisini ottarar og enntá eitt arnarpar.

Vit koma í øðrum greinum at hyggja at teimum ymsku fyrilestrunum, so her koma vit at greiða frá sjálvari gongdini á ráðstevnuni.

Stevnan opnaði mána-morgunin 22. september kl. 9 av George Conway, umboðandi fyriskipararnar av ráðstevnuni.

Síðani bjóðaði borgmeistarin í Sitka, Fred Reeder, vælkomin. Hann legði dent á, at her var talan um eitt fiskivinnusam-felag burturav. Hetta sæst eisini aftur í skúlanum. Næmingarnir fáa bjargingarbelti, og teir fáa ikki prógv, um teir ikki duga

110 luttakarar úr øllum heiminum vóru komnir saman.

at svimja.

Sjálva setanarrøðuna hevði Andrew Smith, sum er umboð fyri FAO, sum er matvørustovnurin hjá ST. Her er fiskivinna eisini við sum ein serlig deild. Andrew Smith er skoti og er gamal fiskimaður, so hann veit í hvussu er, hvat tað snýr seg um. Í FAO arbeiðir hann við tí, sum kallast "the human element", t.v.s. menniskjað í fiskivinnuni. Hann og Óli Jacobsen hava annars hitst fyrr á altjóða fiskivinnufundum. Hann greiddi frá, at í FAO arbeiða eini 1500 fólk. Av hesum eru umleið 130, sum fáast við fiskivinnu. Hansara evni var trygðin hjá fiskimonnum kring heimin. Og her er eisini nóg mikið at takast við. Tí hóast vit á okkara leiðum eru komin langt við trygd, so er ikki væl vorðið í menningarlandum, har bæði trygd og arbeiðsumstøður eru út av lagi vánaligar. Hetta var annars sera væl lýst m.a. av umboðsmanni fyri Pakistan, sum greiddi frá umstøðum hjá fiskimonnum í hansara landi.

Týsdagin legði Anna Maria sína frágreiðing fram. Vit hava samandrætt av henni í komandi blað. Framløgán var sera væl eydnað við livandi myndum frá lívi umborð á trolara. Hetta eru myndir,

Framsýning var av trygdarútgerð.

sum Zacharias Hammer hevur tikið.

Framløgán var eisini væl umtókt. Hetta fekk Anna Maria at vita frá fleiri av luttakarunum. Tað er eingin ivi um, at hon er stimbrað til at halda áfram við sínum arbeiði á hesum økinum.

Frágreiðingin hjá Onnu Mariu hevur fyrr verið handað ILO, sum er arbeiðsmarknaðarstovnurin hjá ST. Nú varð hon eisini handað FAO, sum jú var umboðað á ráðstevnuni.

Sum nevnt vóru frágreiðingar frá fleiri londum eisini á skránni, og

triðja og seinasta ráðstevnudagin hevði Óli Jacobsen eina framløgu um viðurskiptini í Føroyum.

Her varð greitt alment frá støðuni í føroysku fiskivinnuni og eisini um fiskidagaskipanina. Greitt varð eisini frá arbeiðinum í Føroyum á tí øki, sum ráðstevnan snúði seg um, trygd og heilsu. Her varð eisini serligur dentur lagdur á, at hugsað verður um heilsuna hjá fiskimonnum, sum er jú er sama øki, sum Anna Maria arbeiðir við.

Grundarlag fyri framtíðar altjóða samstarvi

Sigast kann, at hendan framløgán var eisini væl móttikin. Tað mest stimbrandi var, at umboðið fyri FAO segði seg hava lurtað við stórum áhuga. Framløgán skapti eisini áhuga hjá fleiri av luttakarunum fyri at hava samband og samstarv framyvir. Millum hesi vóru umboð frá Sri Lanka og frá Tongaoyggjunum, sum er eitt lítið kongadømi í Kyrrahavinum við 120.000 íbúgvum. Tað er greitt, at eitt felag í einum so framkomnum landi sum Føroyar vil gera alt fyri at stuðla teimum, sum ikki eru so væl fyri.

Væleydnað stevna

At enda varð tosað um, hvat var komið burtur úr. Og her var semja millum luttakarar alla staðni frá um, at hetta var ein ráðstevna, sum loysti seg, og sum var komin fyri at vera. Næsta ráðstevnan verður helst í India, tí í slíkum londum er tørvur in at gera nakað við trygðina størri enn nakrastaðni.

Føroysku luttakararnir vóru eisini samdir um, at lagt var eitt gott grundarlag fyri at arbeiða við hesum málum.

Vit koma í komandi bløðum at greiða nærri frá ráðstevnuni, vertsbýnum Sitka og um fiskivinnuna í býnum. Vit vitja eitt flakavirki, sum fiskimenn sjálvir eiga, og tískil fáa yvirskotið av. Vit fara at greiða frá Juliu, sum fer við allari familjuni til skips. Og vit vitja eina laksaklekingarstøð, sum sleppur smoltið á sjógv til fiskimenn at veiða. Vit tora at lova, at hetta verður áhugaverdur lesnaður.

Trygdarútgerð varð víst fram. Her verður fiskimaðurin "krøktur", so hann ikki sleppur fyri borð, um illa vil til.

Her hevur Anna Maria sína framløgu.

Umboðsmenn fyri fiskimenn í Sri Lanka og Føroyum tosa um samstarv.

Svensku umboðini, sum eisini vóru við í 2000. F.v. Christer Yngelsten og Mats Berggren.

Umboðið fyri kongaríkið Tongaoyggjarnar, Seini Tupou.

Niðurstøðan hjá Onnu Mariu

Vit endurgeva her ein part av frágreiðingini hjá Onnu Mariu Simonsen, sum hon legði fram á ráðstevnuni í Alaska um trygd og heilsu hjá fiskimonnum. Tað er eingin ivi um, at her er lagt

upp til víðari arbeiði á hesum økinum, bæði í Føroyum og uttanlanda. Tað er óneyðugt at siga, at hetta er ein uppløgd uppgáva hjá FF at arbeiða víðari við.

Um lívið umborð sigur Anna Maria:

Motión

Av teimum 29 monnum var bert ein, sum íðkaði motiÓN umleið 2 tímar um vikuna. Hesin hevði eisini eina hóskaði vekt. Orsøkin til, at so lítið verður gjørt við hetta, er ov lítil tíð eftir strævnar arbeiðsdag og annars at hetta ikki er vanligt á føroyskum fiskiskipum.

Vektin

Tað bar av ymiskum orsøkum ikki til at gera eina fullkomna kostkanning sum grundarlag fyri metingini av, um tað kanska verður etið ov nógv og ov skeivt. Men tað bar til at fáa vekt og hædd á hvørjum manni, og tískil ber til at rokna seg fram til, um vektin var ov høg.

Og töluni vísa, at 59% vigaðu ov nógv, og fleiri av teimum rættuliga nógv ov nógv. Hetta váttað, sum er sagt um kostin, og orsøkin kann eisini vera ov lítið av motiÓN.

Sum svar uppá ein fyrispurning frá Føroya Fiskimannafelag, hvørt fiskimenn eru í størri vanda fyri at fáa hjarta- og æðrasjúkur, svarar hjartalækni Hans Petur Nielsen á Landssjúkrahúsinum, at hetta er ikki prógvað enn. Men tað er hansara meting, at hetta er so. Og hann nevnið teir somu vandarnar sum eru umrøddir í hesi ritgerðini og heldur, at tað vil vera uppá sítt pláss at gera fleiri kanningar á hesum økinum.

Royking

Royking er sum kunnugt sera skaðilig. Við verandi gongd kann roknast við, at tubbakk vil vera størsta deyðaorsøk globalt í 2010. Í 1995 doyðu 1,2 mill. fólk í Europa av royking og hendir eingin broyting í roykivanum, kemur hetta tal uppá 2 mill í 2020, og vil umboða 20% av øllum deyðatilburðum. Fiskimenn roykja tibatetur ikki so illa sum vanliga verður hildið. Tað eru nevniliga fleiri ikki-roykjarar enn roykjarar, og teir flestu, sum ikki roykja, hava heldur ikki kamar saman við roykjarum. Tað vóru 48% sum

Nótamaður við nálini, málaður av Eli Smith. Kunnu vit bota um hansara liviumstøður?

royktu, og 52% sum ikki royktu. Heilir 71% av teimum, sum royktu royktu meira enn 20 sigarettir um dagin.

Ein kanning gjørd í skúlunum vísti, at 42% av fedrunum hjá næmingunum í øllum 9. flokkum í landinum royktu. Samb. hesum tølum royktu umrøddu fiskimenn meira enn vanligt millum menn annars.

Annars er matvørueftirlitið sera strangt umborð á trolarunum, og hetta merkir, at tað als ikki verður roykt á arbeiðsplássinum, so hetta avmarkar eisini roykingina umborð.

Vaktararbeiði

Tað eru umleið eins nógvir á hvørji vakt, sum svara hesum spurningi.

Mett verður, at vakt verður brotin umleið eina ferð um vikuna. 79% uppá sítt arbeiði sum ein-táttað, 23 siga ja, 5 nei og 1 svarar ikki. Avleiðingar av einstáttaðum arbeiði kann vera dølskni, møði, keðing og líkasæla. Hetta kann geva verri arbeiðsavrik, og mistøk verða gjørd av manglandi varni.

Brandt Wagner, sum er sjóferðsluserkønur í ILO, vísir á, at fleiri kanningar vísa, at møði merkir stóran vanda við fiskiskipum. Og leingi hava menn vitað, at skiftivaktarskipan hevur yvirhøvur skaðiligt

árin á heilsu, húski og sosialu samskiðsmøguleikarnar.

Heilsan ávirkast av, at tann náttúrliga 24 tíma samdøgursrytman – eisini kallað biologiska urið – verður brotin. Hetta ávirkar nógvar "skipanir" í likaminum og kann føra til, at ólag kemur í á nógvum økjum.

Tað eru avis hormon, sum stýra biologiska urinum, so vit eru vakn um dagin, tá tað er ljóst, og sova um náttina, tá tað er myrkt. Tað er nógv sum bendir á, at dygdin av svøvninum er verri við vaktararbeiði, og at teir, sum arbeiða um náttina, fáa ein bæði stytri og verri svøvn enn teir sum arbeiða um dagin. Og tað bótir ikki um at hava kamar saman við einum sum snorkar. Hetta vaktararbeiði kann so eisini føra órógv við sær, tá komið verður heim.

Afturat hesum er talan um nógv fleiri arbeiðstímar enn hjá fólki á landi. Vanliga verður á landi roknað við 1.800 arbeiðstímum árliga, men umborð kemur tímatalið upp ímóti 3.400.

Aldursbýti

Tað er alment viðurkent, at fiskimenn vanliga gevast í hesum yrki á lutfalsliga ungum árum. Orsøkirnar kunnu sera væl liggja í tí sum er ført fram í hesi ritgerð. Aldurbýtið

fyrir hesa manning er:

Undir 25 ár	3,5%
25-35 ár	20,7%
35-45 ár	48,3%
45-55 ár	17,2%
55-65 ár	10,3%

Hetta merkir, at bert 27,5% av manningini er omanfyri 45 ár og næstan 50% er í aldursbólkinum 35-45 ár.

Saknur og einsemi

Skiftiarbeiði er ofta ein byrða fyri familjulívið og sambandið við samfelagið annars. Afturat hesum kemur tað at vera burtur heimanifrá í mánaðar. Tá er ringt at ímynda sær, hvat hetta merkir fyri ein sjálvan, hjúnarlag, paralag og viðskifti við børn og vinir. Hesir fiskimenn hava heldur ikki somu móguleikar, sum fólk annars, at fáa nyttu burtur úr øllum teimum tilboðum, sum samfelagið gevur sínum borgarum á nógvum økjum.

Ítriv

Frítíðin umborð verður nýtt í fylgjandi røð:

1. Sjónvarp
2. Lesing
3. Ymisk spøl
4. Annað
5. Kropsvenjing.

Tað er lætt at skilja, at sjónvarp er fremsta frítíðarítrivið. Tá ber rættiliga til at slappa av eina løtu. Tað er ymist hvat hugt verður eftir. Summir hava filmir við. Og tá postur kemur, eru ofta bond við tíðindum heimanifrá.

Lívið umborð er annars væl lýst við sjónvarpsupptøkum hjá Zakarias Hammer, og eru tær ein rættiligur mentunarogn, ikki minst upptøkan av jólahaldinum umborð á rækjutrolara í Eysturgrønlandi.

Kaffi

Tað er sera ymist, sum tað verður drukkið av kaffi. Frá ongum upp til 10 krúss fyri hvørja vakt. Tað vanliga er 3-4 krúss, sum er nakað meira enn vanligt á landi.

Túralongd

Av teimum sum svaraðu var ikki ein, sum helt 4 mánaðar, sum er verandi hámark, vera hóskaði túralongd. 8 hildu at 3 mánaðir vóru hóskaði,

meðan heilir 21, ella 72%, hildu 2 mánaðar vera nóg mikið.

Væl dámt arbeiði hóast arbeiðsumhvørvið ikki er nøktandi.

25 (86%) av teimum spurdu ætla at halda áfram at sigla, meðan bert 4 (14%) ætla at gevast. Hetta bendir á, at monnum dáma henda lívstílin, og tað frælsi og spenning, sum eisini er ein partur av hesum arbeiði. Tað kann eisini havast í huga, at móguleikarnir fyri øðrum arbeiði við somu inntøku-møguleikum eru avmarkaðir. Tað verður ofta sagt, at inntøkurmar eru høgur hjá hesum fiskimonnum, men verður hugt at tímalønini, er tað óvist, um hon er so høg kortini.

Niðurstøða

Hesar kanningar benda á, at mínar metingar um, at hesir trolaramenn eru úsettir fyri nøkur negativ árin í sínum arbeiði, eru rættar:

1. Teir fáa ov lítið av motiÓN, hóast móguleikar eru fyri tí.
2. Teir eta ov nógv og fáa skeivt samansettan kost. Prógv við fyri hes-

um er vektin.

3. Teir roykja ikki so nógv sum hildið, men kortini meira enn menn á landi.
4. Teir hava eitt støðugt vaktarskiftarbeiði uttan frídagar í mánaðir. Teirra árligu arbeiðstímar eru nógv hægri enn fyri fólk á landi.
5. Tað at vera burtur so leingi hevur sjálvsagt negativt árin. Hetta verður eisini váttat av, at menn gevast at sigla á lutfalsliga ungum aldri. Samanumtikið merkir alt hetta rættuliga stóran heilsuvanda.

Heilsuavleiðingar

Endamálið, at ein skal ikki gerast sjúkur av at arbeiða, er langt frá rokkið fyri henda bólkin av medborgarum. Teir arbeiða við einum rættuligum vanda bæði fyri heilsu og trivna, so væl líkamliga, sálarliga og sosialt. Tað er ikki ivi um, at tað er tørvur fyri at bota um hesi viðurskifti.

Uppskot til ábøtur

Skipan av virkisheilsutænastu/ arbeiðsumhvørvisjúkrasystir

Tað er nóg, sum kann gerast fyri at fáa eitt sunnari arbeiðsumhvørvi, og tað er nóg at fara í holt við hjá eini vónandi komandi virkisheilsutænastu í Føroyum.

Stytting av túralongd

Fyri at rækka nøkrum er tað neyðugt at prioritera. Fyrsta umráðandi stigið kundi verið at avmarka túralongdirnar til 2 mánaðar. Hetta er ynskið hjá fiskimonnum og uttan iva eisini hjá teirra húskjum. Fiskimannafelagið ætlar eisini at taka hetta upp í komandi samráðingum.

Setan av matserfrøðingi at vegleiða við proviantering

Við tí í huga, at fiskimenn sum víst á viga ov nóg og heilsuvandan við hesum, átti ein matserfrøðingur verið settur at vegleiða kokk og reiðari, tá provianterað verður, so tað verður minst móguligt av djórafeitti í proviantinum. Tað kundi eisini verið gjørdur ein bóklungur við góðum ráðum um kost og motiÓN.

Annars kann sigast, at vónir eru fyri, at henda uppgávan fer at bota um hesi viðurskifti, tí tað er greitt dokumenterað, at tað er tørvur á hesum. Vónandi verður hon væl móttikin og fer at tæna endamálinum, at hon skuldi vera eitt íkast til komandi ábøtur, har tað við einum felags innsatsi verður móguligt at fremja heilsu og at fyrirbygja sjúku.

Forlovað

16 ára gomul

Nú var Anna komin í gift-ingaraldur. Hon hevði upplivað eitt sindur av hvørjum og var búgvín at binda seg. Hon og Símun høvdu gingið saman í 8 ár. Tískil var hon bert 16 ár, tá tey funnu saman. Hetta var sera ungt, men kanska ikki heilt óvanligt. Tá var einki við at flyta saman. Tey ungu høvdu síni "stevnumøti" og fóru svermitúrar oman eftir Áarvegnum og niðan eftir Amtmannsbrekkuni. Bert undantaksvis varð farið út á Skansan.

Í dag bjóða dreingirnir gentunum hjá sær ein biltúr. Hetta bar ikki til tá í tíðini. Símun var tó ikki fyri nothing. Hann bjóðaði Onnu ein siglingartúr til Kollafjarðar at vitja familjuna hjá Onnu. Tey bæði fóru við deksbátinum "Rosa" hjá Carl á Lag. Og sum tann gentlemaður, sum Símun var, lat hann gentuna sleppa at stýra. Hon gjørdi ikki vandari enn at sigla millum Hoyvíkshólm og land. Hetta var vanlig leið hjá smærri fartoyum, og hesa leiðina sigldi hon jú, tá hon fór til Kollafjarðar at ferðast við teirri "rutu", sum tá var.

Giftust undir fót bóltsdysti

So tey giftust 26. juli 1925 í Havnar kirkju. Og tað var Jákup Dahl, sum gifti tey, og framvegis bar bert til at verða giftur á donskum. Tey høvdu ætlað, at ikki nógv skuldi vita av, so tey lögdu víglsuna samstundis sum fót bóltsdystin undan ólavsøku. Men slíkt frættist altíð, so tað var fitt av fólki í kirkjuni.

Brúðleypið varð hildið heima hjá Jóan Jakku skómakaranum, sum var svágur Onnu. Tað var ikki nógv gjørt burtúrur tá. Tey høvdu afturfyri eitt stórt silvurbrúðleyp. Tá kom kjólin ikki fram úr Klaksvík, so Anna mátti lána kjóla frá systri, Oluffu, hendan dagin.

Eitt sindur um Askham

Anna giftist við Símoni Askham. Hetta er eitt kent navn og verður sett í samband við smiðjuarbeiði. Og her kunnu vit hóskandi greiða frá, hvaðani navnið Askham kemur. Tað kemur nevnliga úr Bretlandi. William Askham, sum var breti, ættaður úr Hull, var abbi Símun.

William kemur fyrstu ferð til Føroyar í 1860. Hann hevur orð fyri at vera sera ágrýtin og verð-

Hetta er smiðjan hjá Askham í Konradsbrekku.

Her er familjan, tá Anna og Símun í 1965 høvdu verið gift í 40 ár. Aftara rað f.v.: Torleif, Svend, Johannes Juel og Bergtóra. Fremra rað: Martha, Anna, Símun og Sonja.

Her síggjast allar systurnar. Ev. Oluffa, Poulina, Anna, Ragnhild, Poula og Martha. Tær síggja allar út til at vera eins til støddar. Her er snýtt eitt sindur. Anna var tann minsta, men hon stendur á einum skamli.

Her er familjan aftur farin túr. Tey vaksnu aftanfyrri eru f.v. Poulina, Anna, Jákup, og Martha, systurin. Frammanfyri Martha, dóttir Onnu, Hervør hjá Poulínu, Bjørg hjá Marthu, Sonja hjá Onnu, og Jórún hjá Marthu.

ur umrøddur sum "spekulanturin". Hann kemur til Føroyar við vørum. Hann byggir pakkhús á Eiði og fær handilsloyvi. Pakkhúsið á Eiði selur hann longu árið eftir og byrjar at handla í Fuglafirði. Í 1862 byggir hann pakkhús á Marknoyri í Vági og byrjar at keypa fisk frá hetlandskum og skotskum sluppum, sum hann virkar til klipfisk at flyta út. Hetta var áðrenn føroyingar sjálvir byrjaðu havfiskiskap.

William var pápi Tummas Askham, sum vanliga verður kallaður "Gamli Askham". Kona hansara var Julianna, fødd Johannesen, ættað av Velbastað. Hon arbeiddi hjá Østrøm og flutti við Tummasi av landinum. Tummas og Julianna giftust tískil í Bretlandi. Tískil var Símun bretske ríkisborgari.

Ólavur á Heygum, kendur framburðsmaður, fekk Tummas Askham upp at vera á bedingini á Skála. Tummas keypti seinni smiðjuna, sum vit vanliga kalla Askhams smiðju á Skálatrøð. Smiðjan var keypt frá Søren Müller, sum var stórreiðari. Tað fremsta minnið um hann í dag er Müllers pakkhús.

Tá gamli legði frá sær, varð smiðjan ríkin av beiggjunum Símun, Thorstein og Thomas Juul, Ullaba. Ullaba fór seinni burtúrur og byrjaði smiðju fyri seg sjálfan.

Teir arbeiddu mest fyri seg sjálvar, men høvdu eisini rættiliga nógv læringar. Her vóru eisini sveinar. Her var nóg mikið at gera, og hetta var serliga, tá skipini fóru um váranar. Bretsku trolararnir góvu eisini ein hóp av arbeiði. Símun arbeiddi eisini sum kavari. Hetta kundi geva serligar uppgávur undir krígunum. Ein av teimum var, tá hann varð sendur niður eftir kodubókina hjá "Lincoln City", sum varð bumbaður og søktur á Havnarvág í 1942. Tá mátti Símun fara framvið tí deyða telegrafistinum fyri at fáa gjørt síni ørindi, sum eisini eydnaðust at enda.

Kodubókin varð tó ikki funnin beinanvegin, tí hon lá ikki har, sum skiparin segði. Hon var reyð og innbundin í blýggi, so hon skuldi søkka, um so skuldi vera. Tað gingu 4 dagar, áðrenn Símun fann bókin, og teir dagarnar setti ovastin hjá bretska herinum, Crowther kapteynur, eyka vakt á Viðarnesi. Argjum og helst aðra staðni við. Tá kodubókin var bjargað, gjørdist ar-

beiðið meira avslappað. Kortini arbeiddi Símun 3 mánaðar við "Lincoln City". Sjálvsagt varð ikki kavað hvønn dag, tí hendingin fór fram í februar, og tá er veðrið ikki altíð tespiligt á Havnarvág. Umframt lóður og djúpvatnsbumbur vórðu eisini kanónin á bakkanum, dupultmaskinbyrsurnar á brúgvavonginum og kanónin afturi á keysini tikin upp.

Símun arbeiddi eisini umborð á "Caroline Torden", sum var eitt finskt ferðamannaskip, sum varð bumbað av týskarum. Hann bøtti so frægt um skipið, at tað kundi sleipast norður í Sundalagið og setast upp á land á Hvalvíksoyruna. Her varð hol sett á hana, so eldurin endiliga kundi slökkjast. "Norðbúgvín" og "Stella Argus" sleipaðu hana norður, og "Grundick" hevði útgerðina.

Aftaná kríggjð arbeiddi Símun eisini sum kavari, tá nýggjan kaiin í Norðragøtu varð bygd. Tá búði hann hjá Kristinu og Eyða á Fløtti. Børnini plagdu ofta at fara til Gøtu at ferðast, og onkuntíð var Anna við. Hvussu var og ikki, fyrst í 50-unum giftast elsti sonur Onnu, Thorleif, við Marjuni, dóttir tey bæði Kristinu og Eyða.

Katolikkatrøðin

Julianna var katolikkur, meðan Tummas var baptist. Einaferð kom Tummas við Victor Danielsen inn fyri at fáa skikk uppá prestin, Boekenooogen, sum var hollendari. Men sum teir verðinsmemnn teir vóru, fingur teir eitt hugnaligt prát yvir ein drekkamunn, sum Anna hevði gjørt, uttan at fáa umvent hvønn annan.

Tey fluttu niðan á Tinghúsvegin og á eina trøð, sum upprunaliga var til lútað katolikkunum. Men tá katolikkarnir fingur eina størri trøð, Rossatrøðna, uppi undir Varða, har teir bygdu skúla og kirkju, seldu teir Askhamfamiljuni ta fyrri trøðna, og hon varð lútað ímillum Símun og Ullaba, og teir bygdu báðir á henni.

Væl er komið burtúr

Tey búðu fyrstu árin við Landavegin, men tey fluttu til Tinghúsvegin í 1936. Símun doyði í 1967, 71 ára gamal. Hann var íðin HB-ari, og hann doyði undir einum fót bóltsdysti.

Anna hevur verið virkin í andaligum virksemin. Hon hevur í nógvar ár verið

Framhald á næstu síðu

við Ytri Missíónsringi, eins og hon hefur verið við í Sjómanskvinnuringi. Her var systir hennara Poulina, gift við Jóan Jakku skómakaranum, formaður. Ein annar í hesum ringum hefur verið Jona

Henriksen. Hon gevur Onnu tað ummæli, at hon hefur verið eitt "vælsignað menniskja".

Væl er komið burturúr hjá Onnu og Símun. Tey áttu átta børn, og av hesum komu tey 6 undan.

Ommubørnini eru 26. Tá hon fylti 100, vóru langommubørnini 60 í tal. Tey eru uttan iva fleiri í dag. Nú eru olduommubørnini eisini byrjað at koma í størri tali og eru tey í dag 8-9. Beinleiðis eftirkom-

aratalið er omanfyri 100, og Anna hefur skil á teimum øllum.

Børnini hjá Onnu eru við at vera "undansloppin". Tey eru Begga, f. 1926, Thorleif f. 1928, Svend, 1932, Sonja 1933, Martha 1934, Johannes Juel f. 1936. Tískil eru øll børnini fólkapersjonistar, so Anna nýtist ikki stúra um børnini, uttan hvørt fólkapersjónin ikki er ov lág.

Anna hefur havt eina góða heilsu. Sum 70 ára gomul fekk hon tó pacemaker, ið skuldi stuðla hjartasláttinum. Tað var eitt sindur ivasamt, um tað loysti seg at spandera hetta tól uppá eina so gamla konu. Men nú eru 32 ár liðin, so hetta man hava loyst seg kortini.

Dóttirin, Bergtóra, sigur eisini, at mamman var so røsk, at tað gjørdi henni ikki mun, um hon ikki slapp til songar eina nátt. Hetta kundi ofta henda í einum húsi, har nógv var at gera, og náttin mátti takast til nýtslu. Hon helt áfram við sínum arbeiði annan dag, sum um einki var hent.

Fyri at lýsa hvussu hennara nærmastu hava upplivað Onnu, endurprenta vit ein stubba, sum ein ommudóttir skrivaði í Sosialinum, tá hon fylti 100 ár.

Annars hefur tað verið eitt upplivils at gera hesa samrøðu við hesa megnarkvinnu, og vit á FF blaðnum meta tað at vera ein heiður at hava kunnað komið á tal við sovel Onnu sum Marthu.

Vit ynskja tykkum góða eydnu og mong ár afturat. Kanska koma vit at frætta frá teimum aftur.

Í seinasta blað høvdu vit mynd av Marthu, systir Onnu, saman við hennara vinkonum sum smágentur. Ein av hesum var Nella Egholm, dóttir Fíu og Johan Hendrik Egholm, og tey búðu í grannalagnum hjá Onnu og Marthu og teimum. Og her býr Nella framvegis, nú hon nærkast teimum 93 árunum.

Vit vóru inni á gólvinum um dagarnar, og Nella dugir eisini væl at greiða frá. Mótsatt pápa Onnu, so var pápi Nellu meira at kalla "vanligur" havnarmaður. Hann hevði ikki fast arbeiði, so hann fór á flot, tá lögir vóru, hann lossaði og arbeiddi fyrifallandi arbeiði, og so høvdu tey kúgv. Hetta gav eisini serligar uppgávur til børnini. Nella minnst, hvussu tað plagdi at vera hennara lutur at fara við kúnni út í Havnardal, út eftir Landavegnum, og so at fara eftir kúnni aftur á kvøldi. Hetta var ein heilt fittur teinur. Hoyggja máttu tey eisini, men hetta var høgligari, nevniliga á Egholms-trøð, sum í dag nærmast er miðbýur í Havn. Mamma Nellu, Fía, var úr Funningi. So á sumri var fast at fara til Funnings at ferðast, og tað kundi vera eitt rættiligt fylgi, tey vóru 11 systkin. Farið varð til Oyrar við "Ruth" og hagani gingu tey til Funnings.

Nella og Martha vóru sum sagt vinkonur. Martha sigur, at hon plagdi ofta at vera við Nellu, tá hon fór við neytum. Ofta vóru tær inni hjá Mallu hjá Pola, sum var systkinabarn Nellu. Hon búði á leiðini, tá tær fóru við kúnni. Tær báðar vóru mestsum javngamlar við Elisu hjá Mallu, so her lá fyrir at spæla! Og her býr í dag hann, sum hefur skrivað hesa frásøgn.

Nella giftist við Peturi Dahl, soni próst Dahl. Tey búðu eisini eitt skifti í próstagarðinum í Sandagerði saman við teimum gomlu. Vermamma próst Dahl var annars dóttir Bakar Hansen. Seinni fluttu Petur og Nella heim í hennara barnaheim undir Gladshegygi.

Systrarnar Anna og Martha hava okkurt at tosa um. Tær hava livað nærum 200 ár tilsamans.

Tey hava tað gott á ellisheiminum. Her er 97 ára gamla Johanna Mathea Skaale saman við Onnu, sum nú er nærri teimum 103 enn 102. Tær koma úr tveimum ymsum heimum, Johanna Mathea av Trøllanesi og Anna úr Havn. Men báðar hava tær upplivað broytingar sum eingin annar.

Johanna Mathea var gift við Sigfred Skaale, sum var sonur fergumannin Tom, sum er umrøddur í greinini.

Ommudóttirin skrivar

Mánadagin 5. mars verður omma 100 ár. Tað er heilt ørkymlandi at hugsa um, at hon hefur upplivað 100 ár. Og upplivað er rætta orðið at brúka um ommu, tí hon hefur ikki bara livað, men upplivað.

Tað var soleiðis serstakt fyri ommu, at vit plagdu at ringja, áðrenn vit fóru at vitja. Tí annars var langt frá vist, at hon var heima. Eg minnst, at vinirnir plagdu at halda tað vera eitt sindur lög-ið. Tí ommur eru jú altíð inni! Men ikki omma. Hon kundi vera í KFUK, í pensjónistafelagnum ella hugna sær saman við systurum sínum.

Henni dámar serstakliga væl at fáa gestir og er altíð blíð, tá man kemur inn gólv. Tá eg var barn plagdi eg ofta at vitja hana sunnudagar. Tá sótu vit í tí finu stovuni, og har lógu albummuni undir sofaborðinum. Album fylt við ferðaminnum úr Danmark og Englandi og við myndum av familju, vinum og kenningum. Eftirsum man ikki bindir ella ger annað arbeiði inni hjá henni sunnudagar, hugdi man í album. Omma

greiddi livandi frá myndunum, so vit á henda hátt fingi innlit í lív hennara og ymsar hendingar. Og so kom tann deiliga løtan, tá omma fór at gera drekka. Til fyrri fáum árum síðani diskaði hon upp við køkum, ið vunnu eina samanbering við køkurnar hjá Frants.

Í heila tikið hefur hon serstakar hendur. Umframt at hon bakaði bestu køkur í verðini, hevði hon eisini tað fínasta jólatræið og bakaði hvørji jól eitt fantastiskt køkuhús, og seymaði og bant dýr við so fittum trýnum, at man mátti hava tey.

So nógv eru tey, sum hava roynt at vunnið tey í eydnuhjólí ella keypt tey á basarum í KFUK.

Og omma hevði ein dukkubeyggja. Hann var á loftinum saman við Richs-albumunum. Tá man kom at vitja, fór antin hon ella vit á loftið eftir teimum. Dukkubeyggjan hevði hon vunnið í Danmark. Richs-albumini við Peter Pan, Tarzan og øðrum Richs-samlimyndum stammaðu frá krígunum. Seinna krígunum. Ja, tað má undirstrikast, tí omma

hefur upplivað bæði kríggini. Hon var stór genta undir fyrra veraldarbardaga. Og tá annar veraldarbardagi breyt út, var hon ein tilkomin kona við manni og seks børnum.

Omma hefur skarað framúr, tá tað snýr seg um handarbeiði. Í 1924 var hon á hondarbeiðsskúla í Keypmannahavn og lærði millum annað at seyma hattar. Hetta var í eini tíð, tá hestavognar koyrdu í Keypmannahavn, og tað er áhugavert at hoyra hana greiða frá útferðum og upplivingum, hon hevði í stórbýnum. Um hesa tíðina hevði hon longu møtt abba, sum hon giftist við árið eftir. Hon varð gift inn til verforeldrini á Landavegnum og búði har í 10 ár, inntil tey fluttu í egin hús við Hoydalsvegin. Í dag mitt í býnum, men tá nærmast úti í haganum.

Sjálvt um eg var smágenta, tá abbi doyði, minnst eg hann rættiliga væl. Eg var so heppin, at eg viðhvørt búði hjá ommu og abba í nakrar vikur, tá eg var lítil. Eg minnst, at abbi plagdi at lata meg ríða á bakinum á Skott. Ein hundur

ið var líka fittur sum hann var stórus. Abbi var sannur djóravínur. Tað sæst millum annað av, at teir báðir hava verið hjá fotografi, abbi og Skott báðir, og hanga innrammaðir á veggnum hjá ommu.

Eitt tað besta er, at omma hefur fingið lívsgleðina í gávu, tá hon varð fødd. Hon hefur evnini at siggja tað besta í øllum. Hon er glað, smílandi, prátingarsom og luttakandi. Ein góð fyrmynd fyri okkum, ið eru so heppin at vera partur av lívi hennara.

Hóast aldurin er farin at bila, og eyguni og oyruni ikki eru tey somu, sum tá hon var 90, er hon tíðliga uppi hvønn dag og bindur og lesur. Langommubørnunum dáma væl at bjóða henni av at spæla Olsen, men mugu ásanna at langomma ofta vinnur.

So orðafellið "Man er ikki eldri, enn man ger seg til" passar av sonnum til ommu.

Grønlandstíðindi

frá Kára við Stein

12. september var av besta veðri – eitt lot norðan. "Aqvic" úr Halifax kom inni higar í dag við einum sjúkum manni, sum hevði fingið okkurt í eygað fyri trimum døgum síðani. Nú var bruni við at koma í eygað, og teir máttu inn, so maðurin kundi koma til lækna. Teir lógu ein góðan tíma, og so loystu teir aftur frá landi. Tveir føroyingar vóru við hendan túrin. Teir høvdu siglt í 6 samdøgur norður higar úr Halifax, og teir høvdu havt eitt hál, tá teir fóru inn við manninum.

Síðsta túrin hjá "Aqvic" høvdu teir 240 tons inni eftir ein mánaða roynd. Sum eg skilti, høvdu teir minni kvotu tá, tí ein annar trolari hevði keypt kvotuna fyri 500 kanadiskar dollarar tonsið, men tá tann trolarin ikki kláraði at gjalda fyri kvotuna, fall hon helst í teirra lut aftur.

Hesin "Aqvic" hevði verið til rækjufiskiskap niðri í Sierra Leone í Afrika. Tað var í januar, men einki kom burtúr. Teir royndu eftir tikara-rækjum, men tað gekk als ikki at tóva har hjá teimum. Tað var alt ov grunt, teir høvdu ikki meira enn 5-7 favnar undir skipinum, so har gjørdist einki hjá teimum.

Her í Sisimiut hava vit eitt fjall, sum flestu føroyskir sjómenn kenna, sum eitur Kellingahettan. Eg minnst ein føroyska skipara á gamla trolaranum "Sisimiut" fortelja, at teir høvdu møtt einum reví 34 fjórðingar í ein beinan vestan út úr Kellingahettuni. Har gekk hesin revurin og spákaði úti á ísinum.

Uppi á Kellingahettuni liggja tvær kavafannir so at siga alt árið. Teir gomlu høvdu tær báðar kavafannirnar sum tekin; tað vil siga, at um tann eina kavafonnin hvarv, sum summarið leið, so gjørdist veturin ikki so harður, men svunnu báðar fannirnar, so bleiv veturin harður. Og tað er tað, sum er hent í ár; báðar kavafannirnar eru horvnar, so nú verður spennandi, um tað heldur stikk hjá teimum gomlu.

Sjálvur havi eg eitt summarhús norðan fyri Sisimiut, og tað havi eg havi havt í 9 ár. Har á sunnara landinum í erva hava liggið triggjar ísbræðir, tann eina heilt stór, og tær eru eisini horvnar, so

ikki kann sigast annað enn, at tað hevur verið heitt í summar. Tað var heilt lógið at leggja merki til, at har ísbræðirnar hava liggið, er hellan so ljós at síggja til.

Tann 13. september kom "Lómur" inn av tí næsta túrinum. Teir høvdu knapt 80 tons av ísaðum rækjum í kørum. Teir fóru út aftur um náttina.

Tann 15. september lá ein krabbabátur her og

og hann bleiv síðani seldur til Spanien, haldi eg, og so hava russarar yvirtikið hann við tí sama navningum, nevnliga "Amertloq". Eg tosaði við ein av mannngini, russiskt dugi eg ikki, men sum eg skilti á honum, so fiskaðu teir í grønlandskum sjógvi. Teir lögdu 280 tons upp.

Sama dag kom tann skotin, sum var her í fjør og fiskaði rækjur til Royal Greenland, aftur; hann

mesta smábátur 876 tons av rognkelsisrognum og í 2003 eru lögð heili 1.285 tons upp. Tað kann ikki sigast annað enn, at hetta er eitt gott ískoyti um várarnar, tá teir byrja at fiska rognkelsi. Eitt nýtt ítriv hjá smábátum í Føroyum, um grundarlag er fyri tí, og har er óneyðugt við fiskidøgum.

25. september vóru + 6,5 stig og regn, eitt lot av suðri var í morgun, men tað kom stormur beint fyri døgverða, og hann lovaði upp til 20 m/sek. dagin eftir. "Lómur" kom inn um morgunin, og teir høvdu gott 70 tons av rækjum inni. Teir kastaðu sunnudagin, men hava liggið bakk fyri veður. Ein krabbabátur kom eisini inn at landa, teir høvdu drigið 2.400 teirnar og høvdu 6 tons av livandi krabba. So lógið sum tað er, so eru teir nú við at fáa brúkiligt fiskarí eftir krabba inni á firðunum. Ein bátur hevur lagt gott tvey tons upp um dagin. Teir hava drigið 270 teinar. Ein krabbabátur, sum liggur út fyri Fiskanessinum letur ikki so væl at; teir hava 1 kg uppá teinin, og teir høvdu drigið gott 2.300 teinar og høvdu fingið 2.800 kg av livandi krabba.

eitur "Victory". Tað stendur vis á at fáa nóg mikið av rækjum til virkini, tí fleiri reiðari hava tikið stig til at leggja saman, so teir hava fingið størri skip, sum virka rækjurnar umborð í staðin fyri at avreiða til virkini.

Eg má enn einaferð koma við spurninginum til fiskifrøðingarnar í Føroyum, um tað ikki er grundarlag fyri at fiska rognkelsi í Føroyum. Eg hugsar um rognframleiðslu, og eg kann geva dømi um, hvussu nógv verður fiskað her. Um várið í fjør, 2002, fiskaðu fyri tað

Hetta er "Lómur" hjá Viggo Mortensen

legði krabbar upp. Teir høvdu gott 10 tons av livandi krabba. Teir hava 800 teinar, og teir hava drigið 6 ferðir hendan túrin. Tað gevur eitt gott kilo uppá teinin. Teir brúka toskagillur til agn og blanda eitt sindur av høguslökkum ímillum. Høguslökkurin er nakað dýrur, tí eg keypti mær eitt sindur av agni sjálvur, og tað kostaði 13,75 kr. pr. kilo, og tað er smáur høguslökkur, sum fæst. Annars er eitt sindur av krabba at fáa inni á firðunum, men hann er í stórari minking. "Lómur" kom inn aftur at landa tann 18. Teir høvdu gott 60 tons inni. Veðrið var vánaligt hendan dagin – vindur av suðri og nógv regn. "Lómur" fór út aftur aftaná døgverða.

Í dag, 2. september, eru + 2 stig og nógvur vindur av norði. Hvítt er í erva, so nú nærkast Mikkjalsmessa, og heystið er fyri durum. Ein krabbabátur legði eini 4-5 tons av livandi krabba upp í dag. Teir vóru komnir inn fyri veður í nátt, og fleiri av teimum smærru rækjutrolaranum komu eisini inn fyri veður. Rækjum er nóg mikið av, og teir liggja um 1.000-1.400 kassar fyri triggjar til fimm dagar.

23. september vóru tað + 2,4 stig og stilli. Ein russiskur trolari leggur svartkalva upp. Um eg ikki taki feil, so er tað fyrsti rækjutrolarin hjá Eiler Jacobsen. Royal Greenland keypti hann,

Tíðindaskriv frá Oljumálaráðnum:

Innbjóðing til oljufeløg at vísa á leitistöki

Oljumálaráðið er farið undir at fyrireika annað loyvisumfar á føroyska landgrunninum. Sum ein liður í fyrireikingunum hevur Jarðfrøðisavnið bjóðað oljufeløgum at vísa á hvørjar teigar, tey ynskja boðin út til leitingar í sambandi við annað loyvisumfar.

Tað er vanlig mannagongd, tá nýggj leitistöki skulu veljast, at oljumenndugleikarnir heita á ídnaðin um vísa á, hvørji øki tey halda vera áhuga-verd. Henda mannagongd varð eisini nýtt undan fyrsta føroyska loyvisumfarinum.

Tilmælini frá oljufeløgum, sum skulu fevna um føroyska økið innanfyri 200 fjórðingar, skulu vera Jarðfrøðisavninum í hendi í seinasta lagi 15. desember 2003. Oljufeløgini eru í innbjóð-

ingini biðin um at viðmerkja, hvørt teigarnir, tey hava valt, eru roknaðir sum 1) áhugaverdir ella 2) sera áhugaverdir.

Tilmælini verða lögð til grund, tá Oljumálaráðið ger av, hvørji øki verða boðin út til leiting og framleiðslu í øðrum loyvisumfari.

Landsstýrismaðurin í oljumálum, Eyðun Elttø, miðar eftir at fara undir annað loyvisumfar í fyrru helvt av 2004. Loyvi verða eftir ætlan veitt í seinnu helvt av 2004.

Nærri upplýsingar fáast við at venda sær til

Oljumálaráðið,
Súsanna Sørensen,
fulltrúi
tlf. 357070
t-postur: omr@omr.fo
www.omr.fo

Vit gera allar vanligar bilumvælingar sera bíliga - so sum:

Oljuskift, motorjusteringar

Umvæla bremsir, koplingar v.m.

For- og bakhjólsléiðir og akslar

Og so hava vit tey vælumtókta "TYFOON" dekkini, sum vit skifta

Sp/f Úrvalsbilar

FO-530 Fuglafjørður
Tlf. 444943 · 281943 · 217704

AGN

sild
kúfiskur
makrelur
høguslökkur

hava dagligt samband um allt landið

P/F KAMBUR

STRENDUR · telefon: 447720
ella 448095 · fax: 448744

SENT VERÐUR VIÐ STRANDFERÐSLUNI

FFblaðið
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA

gevir

MEIRI
MINNI

Ring um lýsingar á tlf. 31 15 69 ella send okkum ein teldupost á ff-blad@post.olivant.fo

Føroyska sjómanskirkjan

Sunnudagin 15. september varð skipað fyri eini serligari hátíðargudstæstastu í kirkjunni á Glyvrum. Hendan gudstæstastan var vígd føroysku sjómanskirkjunni, sum júst hevur fingið egnan føroyskan prest við sæti í donsku sjómanskirkjunni í Hull í Onglandi, har tað koma nógvir føroyskir sjómenn, eins og tað bógva nógvir føroyingar á hesum leiðum.

Tað var eisini ein serlig hátíð yvir hesi gudstæstastu við flestu prestum í landinum hjástøddum. Høvuðsprædikuna hevði nýggi føroyski sjómanspresturin í Hull, Hjørdis Kjærgaard. Her kann sigast, at Hjørdis er av føroyskari ætt. Pápi hennara var Fritjof í Skúvoy, sum var úr Hovi. Hann var annars við í Suðuroya Fiskimannafelag og var við í teimum dramatisku sáttmálasamráðingunum í 1953, tá fiskimenn vóru í verkfalli í fleiri mánaðar.

Aftaná var boðið til døgurða á sjómansheiminum í Runavík, og henda samkoman var eisini sera væleydnað. Her vóru boðin umboð fyri kirkjurnar, verandi og fyrrverandi starvsfólk og umboð fyri manningarfeløgin. Her vórðu nógvir røður hildnar, og fagnaðust øll um tað arbeiði, sum verður gjørt til frama fyri sjófólk.

Ein av teimum, sum helt røðu, var fyrrverandi klaksvíksprestur, Henning Bøgesvang, sum nú er prestur við donsku kirkjunni í Gøteborg, og har hann eisini hittir nógvir føroyingar.

Bøgesvang var ein av

Her síggja vit prestafamiljuna. Maðurin eitur Thorben, og synirnir eru Laurits 10 ár og Niels 8 ár.

Hjørdis heilsar uppá ein gamlan kunning, fyrrverandi fuglfjarðaprest Torkil Beder.

stigtakarunum til sjómanskirkjuna fyri góðum 20 árum síðani. Hann greiddi frá, at teir vóru nakrir prestar, sum saman við einum útisiglara, Peter Ellebye Andersen, úr Klaksvík, fingur tað hug-

skot, at teir vildu stuðla arbeiðnum millum føroyskar sjómenn í útlandum.

Í nógv ár hevði man verið við til at savna pening til at stuðla donsku sjómanskirkjuna í fremm-

f.v. Henning Bøgesvang, konan Solveig og sonurin Villads. Villads hevur eisini arbeitt í sjómanskirkjunni.

Bjørn Kastalag, Súsanna, kona hansara og Heini Ziska Dahl. Gamli medarbeiðarar hjá sjómanskirkjunni.

andum havnum. Stigtakararnir ynsktu at fáa eina føroyska skipan, so vit í Føroyum kundu avgera, hvat peningurin skuldi brúkast til. Hetta skuldi tó gerast í samstarvi við donsku sjómanskirkjuna,

sum longu hevði 10 sjómanskirkjur og nógv starvsfólk víða um í heimi.

Úrslitið gjørdist føroyska sjómanskirkjan, sum eisini fekk ein fastan talvudag í kirkjunum,

nevnliga 1. sunnudag í advent. Hetta er ein góður dagur til hetta endamál, tí tá byrja fólk at koma í jólahýr.

Føroyingar fingur umboð í stjórnini hjá donsku sjómanskirkjunni, og tað

Jógvan Fríðriksson er formaður í Sjómanskirkjunni.

Aðalskrivarin í Donsku Sjómanskirkjunni, Ronald Petersen, bar fram heilsan.

Bjarni Bæk kennir til sjómansmisið um nakar. Pápi hansara, Johannes Bæk, var í mong ár ein av ímyndunum av sjómansmission. Ikki minst í Føroyingahavnini.

Meinhard Hansen hevur drúgvur royndir, ikki minst í Hull.

Justines og Poula Ejdesgaard hava arbeitt fleiri ár í sjómanskirkjuni, fyrst í Singapore og síðan í Hamburg.

vardi ikki leingi til fyrstu fólkinu vórðu útsend.

Eitt skifti vóru ikki færri enn 7 føroysk starvsfólk úti um somu tíð, og hevði hetta stóran týðning fyri føroysk sjófólk, sum kundu hitta sínar landsmenn fjart heim-anifrá, og m.a. kundu fáa føroysk bløð at lesa í.

At so nógvir føroyingar vóru í tænnastuni, varð eisini mett sum áltisvátan frá donsku sjómanskirkjuni, og eftir áheitan higani gjørdist føroyska sjómanskirkjan eisini fullborin limur í norðurlandska sjómanskirkjuráðnum.

Í 1990 var føroyska sjómanskirkjan eisini vertur fyri aðalfundin hjá norðurlandska ráðnum, og varð hann hildin í Christianskirkjuni í Klaksvík.

Royndir hava eisini verið gjørdar við samstarvi við norsku sjómanskirkjuni, men hetta gjørdist ov

dýrt og fall niðurfyri.

Bøgesvang fegnaðist um, at tað var gingið so væl við arbeiðinum, og ikki minst um at tað nú var ein serligur føroyskur prestur í hesum arbeiði. Her hava politisku myndugleikarnir víst sera stóra vælvild.

Tað vóru fleiri aðrar røður. Ein teirra var Justines Eidesgaard, ið hevur starvast fleiri ár í kirkjuni. Hann segði, at hetta arbeiði hevði gjørt hann til eitt betri menniskja!

Formaðurin í FF hevur annars verið á skipsvitjan í Singapore saman við Justinesi. Tann fyrsti, vit rendu okkum í, var ein føroyskur skipari, sum var ovurfegin um at hitta føroyingar so langt heim-anifrá.

Hetta er bert ein ábending um tørvin. Millum talararnar var eisini Óli Jacobsen, sum hevði øll góðynski til

kirkjuna og nýggja prestin. Hann segði eisini, at hetta var eitt øki, har eingi landamark vóru, og hann fortaldi søguna um unga klaksvíkingin, sum skuldi giftast. Men hann vildi ikki giftast av einum donskum presti, hann vildi giftast av Bøgesvang!

Fiskimannafelagið metir arbeiðið, sum verður gjørt av kristnum og kirkjuligum felagsskapum, sera høgt. Rákið frá samfelagnum annars kann vera skiftandi, men teir siglandi vita altíð, hvar teir hava sjómannsmis-sión v.m., og hetta fløvar mitt í dagliga stríðnum.

Døgurðin á sjómansheiminum var framúr og var ein góð reklama fyri nýggju ungu leiðsluna á heiminum.

Væntandi fara vit at frætta meira sum frá líður frá "okkara fólki" í sjómanskirkjuni.

Døgurðin var frálíkur. Her síggja vit part av manningimi á sjómansheiminum. F.v. Karhild, nýggi leiðarin Poul Jacob Poulsen, Ragnfríð og Etly.

Tíðindaskriv frá Føroya Fornminnissavni:

Føroyavika á Víkingaskip-savninum í Roskilde

Í sambandi við eina Føroyaviku á Víkingaskip-savninum í Roskilde var eitt serliga virkið vikuskiftið 6. og 7. september við ymsum tiltøkum, sum høvdu við Føroyar at gera.

Har var mangt forvitnisligt. Útferðir í føroyskum bátum vórðu gjørdar á Roskilde fjørði. Har vóru siglingar við ymiskum rásegnum, millum annað ullsegli. Tvær manningar róðu kapp í gamla Havnarbátinum og gamla Vágbingi, og 3 áttamannafør vórðu mannað til kappsigling, kapp-róður og dugnaroyndir. Væl av fólki var komið saman á havnarøkinum leygardagin í góðveðrinum.

Í stóru framsýningarhøllini hjá Víkingaskips-savninum var kórsangur við Føroyakórinum, søla av føroyskum vörum, og 20 bindikonur sótu og bundu millum víkingaskipini.

Hanus Jensen, bátasmiður, starvast á verftinum hjá savninum, har tey í lýtuni smíða tað stóra víkingaskipið (vrak 2). Hann greiddi frá um føroyska bátin og tað serliga føroyska bátasmiðið, og um hvussu báturin varð tillaðaður tí brúki hann hevði og hevur í dag.

Í einum fýramannafari við bryggjuna greiddi Regin Debess, savnslærari á Fornminnissavninum frá um ymis veiðiamboð til fiski-, fugla- og hvalaveiði.

Bjarni Sørensen, sum eisini hevur tætt tilknýti til Víkingaskipasavnið, segði frá grindavísuni á ein serligan hátt; hann kvað, meðan myndir vóru sýndar.

Leygarkvøldið var buffét í matstovuni Snekken, sum liggur við havnina, har Birgir Enni borðreiddi fyri uml. 100 fólki við øllum góðum úr reina føroyska sjónum. Tað segðist, at um 200 fólk sluppu ikki við, men stóðu á bíðilista. Aftaná var føroyskur dansur á skránni, og trivið var í onkrar vísur av lættara slagnum, serliga tær donsku.

Sunnudagin helt Dorete Bloch leiðari á Náttúrugripasavninum fyrilestur um grind og grindakanningina. Heilt

Trolle, áttamannafar, sum Hanus Jensen hevur smíðað, kemur skúmandi út eftir Roskilde fjørði.

Bjarni Sørensen greiðir frá og kvøður grindavísuna.

Hanus Jensen hevði fyrilestur um føroyskt bátasmið. Sunnudagin hevði Dorete Bloch fyrilestur um grind og grindakanning.

Gamli Havnarbátur og gamli Vágbingur standa til reiðar til kappróðurin.

fitt av fólki varð komið at lurta.

Víkingaskipasavnið og Fornminnissavnið eru farin undir eitt samstarv um miðlan, læraraumbýti og undirvísing. Í sambandi við Føroyavikuna var savnslærarin niðuri í Roskilde og undirvísti donskum næmingum skúladagarnar í Føroyavíkuni. Í vár er so ætlanin, at onkur frá undirvísingardeildini hjá Víkingaskipasavninum kemur til Føroya at hava tiltøk fyri føroyskum skúlabørnum.

Fornminnissavnið frøðist um hetta samstarvið, tí Víkingaskipasavnið hev-

ur nógvar royndir á hesum øki, sum kunnu koma okkum til gagns. Somuleiðis er hetta við til at kunna um føroyska gransking og mentan fyri einum størri skara. Vónandi vera møguleikar fyri at víðka samstarvið enn meira í komandi tíðum.

Johan og Frida Evensen: Mylius Erichsen á vitjan

Ludvig Mylius Erichsen.

Tað er eingin ivi um, at Johan og Frida Evensen hava havt eitt nógv øðrvísi lív í Grønlandi, enn tey vildu havt í Føroyum. Ein áhugaverd frásøgn er um, tá Ludvig Mylius Erichsen kom framvið í 1903. Hann var ein sera kendur rithøvundur og polargranskari. Hann leiddi í 1902-1904 til sokallaðu "littureru" Grønlandskanningarferðini, har hann, saman við Knud Rasmussen og málaranum Harald Moltke, kom fram til Thule. Hann var eisini leiðari fyri tí sokallaðu Danmarkskanningarferðini 1906-08, har hann umkomst saman við Høeg Hagen og Jørgen Brønlund á heimferðini frá Danmarkshavn eftir at hava kortlagt norðara partin av Eysturgrønlandi. Hetta økið er uppkallað eftir honum. Fleiri ferðir eru gjørdar fyri at finna líkini, men uttan úrslit. Mylius Erichsen var ein heitur talsmaður fyri rættindunum hjá grønlendingum móttvegis myndugleikunum.

Tað var í samband við fyrri umrøddu kanningarferðina, at Mylius-Erichsen vitjaði Evensen hjúni júst í teimum døgum, tá dóttirin Lisbeth skuldi doypast. Í hesum sambandi skrivaði hann hesa yrking til heiðurs fyri henda lítla føroyingin:

Hetta er brot úr grønlenska tekstinum til vísuna.

Ved daabsfesten i Umanaks Bestyrerbolig 1. marts 1903

Der ligger i Vuggen et lillebitte Nor,
som endnu ikke aner, hvor Verden den er stor,
hun sanser ikke Larmen
fra Livets stride Elv,
hun ligger blot i Varmen
og slumrer i sig selv:
en Blomst i Bægre svøbt,
en Sjæl med Navne døbt,
et Menneske, der ikke ved, at Liv er dyrekøbt.

Du spæde i Vuggen! Hvordan dit Liv vil gaa?
Ja, det kan ingen vide og ingen Moder spaa.
Og ingen Ønsker gode
kan skabe dine Kaar,
din Skæbne er en Klode,
som egne Cirkler slaar.
Men alt, hvad Far og Mor
kan hjælpe deres Nor,
det gør de for at skærme dig, til du er blevet stor.

Thi da skal du lære, at i dit unge Sind
har mangel herlig Evne sin Spire podet ind:
din Moders kære stemme
har evigt Ekko lagt,
og med din Faders Nemmer
er din Natur i Pagt,
men hvad du ikke ser,
og som betyder mér,
er dybest i dit Hjerterblod dig egen Karakter.

Og kommer der Tider, hvor Lykken bliver trang,
og du har glemt at synge din Moders Vuggesang
men mest naar Selvanklage
har vist sig dine Brøst,
og du kan ikke tage
af Moders Haand din Trøst,
da maa du som en Elv
udrense dybt dit selv
og bygge søjler inderst fra til Lykkens Himmelhvælv.

Aa! Vidste vi bare, hvad der i din Sjæl er gemt,
om den har stærke Strenge til rene Toner stemt.
Thi én gang vil der flagre
en anden Sjæl til din
og kalde dig den fagre,
han ønsker sig som sin,
og om du giver Køb,
da bryder Bægrets Svøb,
og du skal blomstre stolt et Nu i Evighedens Løb.

Du fødtes højt oppe imod den hvide Pol -
men ude over Isblinken lær den rige Sol,
de straal op ad Fjælde
beklædt med evig Sne -
tænk! al den lyse Vælde
skal snart dit Øje se.
Bliv lys om Barnekind
bliv ren og hvid i Sind
bliv skøn og ubekymret tryk som Umanakkens Tind.

p.t. Umanak, 1/3 1903. L. Mylius-Erichsen.

Daabsfesten
Umanaks Bestyrerbolig
1 marts 1903.

hvil. - Børn med den lille Nor?

Der ligger i Vuggen et lillebitte Nor,
som endnu ikke aner, hvor Verden den er stor,
hun sanser ikke Larmen

Di fætted højt oppe imod den hvide Pol -
men ude over Isblinken lær den rige Sol,
de straal op ad Fjælde
beklædt med evig Sne -
tænk! al den lyse Vælde
skal snart dit Øje se!
- Bliv lys om Barnekind!
Bliv ren og hvid i Sind!
Bliv skøn og ubekymret tryk som Umanakkens Tind.

p.t. Umanak, 1/3 1903.

L. Mylius-Erichsen

Um Lisbeth

Um lívið hjá Elisabet skrivur bróðurdótturin Bodil Davidsen:

Elisabeth Evensen, født d. 2. februar 1903, Uummannaq - død 25. februar 1979, København.

Elisabeth - kaldet Lisbeth - blev døbt d. 1.3.1903 i Uummannaq kirke. Fadderne var præstens kone, Mathilde Baadsgaard, samt købmand Jens Evensen, Thorshavn (farfars broder) og fabrikant Johan Evensen, Thorshavn (farmors bror). (Spinnarin)

Faster blev også sendt til Syddanmark sammen med Aage (beiggjanum). Hun kom til at bo hos stadsingeniør Kerstens i Slagelse, men flyttede sammen med farmor til Korsør i 1914. Hun arbejdede gennem mange år i Landbrugsministeriet, København, som engelsk translatør.

Faster blev boende sammen med farmor (Fridu, dóttir Onnu Evensen) på Dalgas Boulevard indtil kort før sin død, hvor hun kom på plejehjem. Faster døde d. 25. februar 1979 i København og ligger begravet i Korsør.

Elisabeth Evensen

Johan Evensen gjørdist eisini kolonibestyrari í Egedesminde, Aasiaat. Hetta er íbúðin hjá honum, og her er í dag savn.

Bjargingarútgærð

á sjógví og landi

Vit bjóða tað besta innan bjargingarbátar, bjargingarvestar, eldslökkjútgerð, bjargingar og trygðarútgærð. Umboð fyri kenda danska merkið "Viking".

- Bjargingarbátar
- Bjargingarnet
- Yvirlivsisdraktir
- Flótidraktir
- Bjargingarvestar
- Bjargingarkransar
- Epirbar/neyðsendarar
- Radartranspondarar
- Eldslökkjarar
- Eldávaringar
- Branddraktir
- Umvælingar
- Eftirlit

P/F Gummibátatænastan

Mannaskarð 4, Postboks 3223, 110 Tórshavn
Tel. 31 49 13, Fax 31 06 56, E-mail: gummibad@post.olivant.fo

Skal skipið vaskast?

Tosið fyrst við EYSTUROYAR REINGERÐ

- Serkunnleiki innan vasking av aptering
- Vasking av maskinrúmi
- Reinsa teppi
- Bona gólv
- Reinsa koyggju og forheng
- Reinsa gamalt bonivoks
- Seyma nýggj forheng
- Útvega máttur, brúsuforheng, voksdúkar v.m.
- Brúsubakkar "Homequeen vinyl"
- Eisini leggja vit nýtt linoleum ella teppi á dúrkið

Eysturoyar Reingerð

Postboks 41 · FO-650 Toftir · tlf./fax: 44 89 88
fartlf: 22 53 50 · teldupostur: nch@post.olivant.fo

MAN B&W Diesel A/S

Umboðið · Ernst Reinert

Alpaha Diesel motorar og eykalutir

Undir Glæðsheyggi 10
FO-100 Tórshavn · Faroe Islands
Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

**Vit hava
stórt úrval
av reiðskapi
til línuveiðu**

Vit framleiða:

Flótilínu ♦ Spunpolyesterlínu ♦ Reyða línu
Terylene/Danlinelínu ♦ Reina Terylenelínu
Hvítar, reyðar, bláar og svartar teymar nr. 4-20

Línurnar fáast úr 3,5 til 9 mm. Longd millum svøvlarnar eftir ynski.

Teymarnir fáast órippaðir ella rippaðir við húkum
í ymiskum støddum.

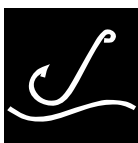
Vit hava eisini klæðir til fiski- og arbeiðsfólk frá innast til uttast.

♦♦♦**vælkomin inn á gólvið**

SNØRISVIRKIÐ

í Klaksvík

Tel. 455254 - Fax 457254
www.snorisvirkid.fo

TEYMAVIRKIÐ

í Runavík

Tel. 473000 - Fax 473001
www.teymavirkid.fo

we make fishing
more profitable

Vit framleiða og umvæla øll slag av trolum, so sum:

■ Rækjutrol ■ Botntrol ■ Flótitrol ■ Semipelagisk trol

Vit framleiða og umvæla snurpunótir til:

■ Lodnu ■ Makrel ■ Sild

Vit framleiða og umvæla nótir til alivinnuna umframt:

- Vaska og impregnera nótir
- Levera kompletar fortoyningar, akker, tog o.a.

Annars hava vit alla útgærð til trol, nótir og alivinnuna

VÓNIN LTD.

Høvuðsskrivstofa:

Vónin P/F
Bakkavegur 22
530 Fuglafjarður
Telefon 444 246
Telefax 444 579
www.vonin.com

Tórshavn:

Alaker
Telefon 35 43 91
Telefax 31 33 19

Miðvágur:

Telefon 33 29 46

Tær bestu og bíligastu loysnirnar uppá

GDMSS-Radióútgærð	Furuno/Silor/JRC/I-Com
Radar við ARPA og Plottara	Furuno/Simrad/JRC
Ekkolodd-útgærð	Furuno/Simrad/JRC
Sonara-útgærð	Furuno/Simrad/kaio-
Navigatións-útgærð	Furuno/Simrad/JRC
Navigatións Plottara	Furuno/MaxSea/Simrad, Sodena
Autopilot - stór og lítil skip	Furuno/Robertson/Sperry
Autopilot - til bátar	Timco
Satellite Kumpass - 3xGPS	Furuno
Satellite - Navigation	Furuno/Simrad/JRC
Satellite - Kommunikatións	Furuno/T&T/Sailor
Satellite - Sjónvarp	Applied/Sea Tel
Trol-sensarar og kabinet	Scanmar/Simrad
Gyrokumpass	Sperry/C-Plath/Anschutz

Sp/f Contrive Jsp Ltd.

FO-700 Klaksvík, Tlf.: 455244 - 214244, Fax: 456945

Søla og service:
Sjálvandi hava vit
útgærð til GMDSS
SYN og Service,
sum vit eisini gera

Til minnis um Hanus í Mikladali

Seinasti maður á "Coronet"

Tann 10. september andaðist Hanus, 87 ára gamal. Hervið fekk hann ta hvíld, sum hann so søtliga hevði uppiborið.

Ættin hjá Hanusi og teimum, kemur altíð at hava eitt serligt pláss hjá mær og okkum í Gøtu. Elsa, systir Hanus, og mamma mín gjørdust vin-konur á ungum árum.

Hetta merki, at vit plagdu sum børn at fara at ferðast til Klaksvíkar og at búgva hjá Elsu og Jákupi. Børn vóru ikki so forvand tá sum í dag, og at fara at ferðast í Klaksvík var sum í himmiríki. Hetta eru ferðir, ein ikki kemur at gloyma.

Tá komu vit at kenna Hanus, og eins leingi hevur vinskapur verið okkara millum. Og tað hevur veruliga eitt tað besta, sum kundi henda, at ein kom at kenna hesa familju við tí milda, hjartaliga og góða sinnalagnum.

Hetta var ikki minst galdandi fyri Hanus. Sigast kann um hann, at hann var eitt framúr gott menniskja, sum ein altíð fór ríkari avstað aftur frá.

Hanus var sonur Malenu og Jógvan í Beiti í Mikladali. Tað eru als ikki so nógv ár síðan, at Malena doyði, 102 ára gomul. Tey vóru seks systkin. Av teimum liva Elsa og Esmar eftir.

Sum hjá ungum dreingjum tá í tíðini var ikki stórt annað at gera enn at fara til skips, og tað fór Hanus eisini.

Við Coronet

Í 1935 var hann við "Coronet". Fyrstu túrarnar fóru teir til Íslands. Tann fyrra av hesum túrum var tann nu 97 ára gamli, Eliesar Sørensen, av Kirkju, skipari. Hann gevur Hanusi sama skoðsmál longu sum ungum drongum, sum vit onnur hava givið honum seinni, at hann var eitt heilt serligt menniskja.

Men Hanus var eisini við tann minniliga túrin við "Coronet", tá teir, eftir at hava mist stórmastrina, róku á havinum í 13 dagar, til teir komu til New Foundlands. Vit hava fyrr havt frásøgn frá ferðini, sum Páll Kunoy, sonur bestamannin, Steffan Kunoy, gjørdi til bygdina, har "Coronet" kom inn. Hanus er tann seinasti av teirri manningini, sum er farin.

Í eini frásøgn hjá skiparanum, Viggo Joensen,

Her síggja við alla familjuna.

Hendan myndin er frá sanatoriinum. Sjúklingarnir høvdu sum ítriv at gera ymsar lutir, sum vórðu seldir á basarum o.t. Her hava teir gjørt eina slupp. Hanus er næstuttast t.v. við føroyskari húgvu. Tað kundi verið stuttigt at frætt, hvørjir ið hinir eru.

um hendan túrin, sigur Jóan Karl, pápabeiggi Viggo, m.a. um Hanus:

Um 8-9 tíðina ta eina kvøldið, meðan Hanus í Mikladali stendur og stýrir, kemur eitt ræðuligt brot. Fyri honum sá tað út, sum sjógvurin kom heilt upp til kross-træið. Hann leyp niður-undir og føldi, at hann fekk leyðarin tvørtur um seg. Síðan kom sjógvurin aftaná og skolaði hann heilt inn í skipar-kamarið.

Vit vistu ikki betri, at nú vóru vit farnir, og eg sigi við Hanus, at eg vil-di sleppa upp á dekkið. Men hann bað meg bara standa stillan, tí nú vóru vit farnir, men vit vóru frelstir.

Hetta sigur nakað um ta sálarstyrki og sterku trúgv, sum merkti Hanus longu tá, og sum var eitt eyðkenni fyri hann alt lívið. Hetta vísti hann eisini í sínum gerandisdegi.

10 ár á sanatoriinum

Aftaná "Coronet" var Hanus aftur til skips í fleiri ár. Hann hevði eitt sera gott handalag, so tá hann gerst 25-26 ára gamal, fer hann í handverkaralæru hjá Johan Ziska í Havn. Hetta kom tó ikki at vara leingi.

Tí umborð á "Sigurfarinum" varð hann smittaður av tuberkulum, og hann varð innlagdur á sanatori-ið.

Her kom hann at vera bundin í ikki færri enn 10 ár. Øll hesi 10 árin slapp hann bert eina ferð heim til Mikladals, og bert eina ferð kundi pápin koma til Havnar at vitja hann.

So leiðis var lívið tá. Trupult var at ferðast tá í tíðini, og kanska hevur smittuvandin eisini spælt inn.

Systkini komu tó oftari, men tað ber illa til at ímynda sær, hvussu hart hetta má hava verið sálarliga.

Hanus hevði tó nógv brævaskifti bæði við familju og onnur, og á jarðarferðini varð tikið til, hvussu væl hann dugdi at

skriva. Hann dugdi eisini at yrkja, og triggjar av hansara sálum hevur Jens Guttesen gjørt lag til, og ein av hesum sálum er við í lagabókaútgávu hjá Jens Guttesen, Ljómur og lag, sum kom út í 1988.

Tá 10 ár vóru farin, sá Hanus, at hetta sá eitt sindur endaleyst út, so hann bað um at sleppa av sanatorinum. Tað eydnaðist honum at sleppa niður til viðgerðar, og her varð sjúka lungað tikið. Hetta var annars munurin á viðgerðini í Føroyum og Danmark. Í Føroyum hevði lungað ikki verið tikið, men lagt stilt.

Hanus kemur norður aftur til Mikladals í 1952 ella har á leið og ernast so við og við, hóast hann

ikki kundi gerast fulmentur bert við einum lunga.

Framúr listamaður

Tað eru tey, sum aftur varnast, at Hanus er so fittur í hondunum, og Eliesar Poulsen tekur stig til at fáa hann til Odense at læra fínsmíð. Hetta er í 1955. Eftir eitt hálvt ár kemur hann aftur og fer at gera prýðislutir úr ymskum tilfari sum t.d. silvuri og hvalabeini. Og tað er ikki hissini av listaverkum, hann hevur lagt úr hondum. Hansara avrik munnu finnast um allan heimin.

Hetta arbeiðið setti hann í samband við ALV og Karolinu Petersen, sum hjálpti honum at koma í gongd við at selja sína framleiðslu, og hann var ein av trúgvu stuðlunum hjá ALV, so leingi hann orkaði at arbeiða. Karolina tekur til, at Hanus var ein framúr listamaður, ikki minst tá tað snúði seg um silvurarbeidi. Har finnur hann ikki sín líka. Og sum Karolina sigur: Hann var eisini eitt slíkt fint menniskja. Hetta er eisini ummælið, hann fær frá øllum, sum kendu hann.

Hanus gjørdist eisini "leverandør til det kongelige danske hof". Fleiri ferðir kongavitjan hevur verið, fekk hann til upp-gávu at gera ymiskt til gestirnar, m.a. skeiðir úr hvalabeini til drottning Ingrid og seinni grindaknívar til hvønn av prinsunum!

Giftist 46 ára gamal

Í 1962 giftust Hanus og Jastrid, sum er ættað úr Kunoy. Og at giftast 46 ára gamal merkir sjálvtsagt eitt heilt nýtt kapit-

ul í lívinum. Tey bygdu á Varpinum, og Hanus fekk sær verkstað í kjallaranum. Tey finga børnini Páll, Jógvan og Marjun. Hervið fekk eg sjálvur eitt hús afturat at vitja, og havi mangan sitið væl inni hjá teimum og havi merkt teirra hjartaligheit.

Hanus var arbeiðssamur og helt áfram at arbeiða, til hann var uml. 77 ára gamal. Tá flutti øll familjan niður til Sønderborg, har Marjun og Heri búði frammanundan. Tað verður tikið til, hvussu gott samanhold, tað er í hesi lítlu familju, og er hetta eisini eitt dømi um tað.

Fyri nøkrum árum síðan merktu tey lagnunnar speisemi, sum Poul Færø eisini tók til á jarðarferðini. Øll manningin á "Coronet" slapp við lívinum undir ringast hugsandi umstøðum. Men versonurin, Heri Mellemsgaard, fór ein túr við einum av okkara framkomnu skipum. Eitt brot – og hann fór í havið og fanst ikki aftur. Hetta tók sjálvsagt dygt.

Tey vildu tó koma heim aftur, og tað gjørdi tey eisini í seinasta mánaða. Men longu nú vóru boð eftir Hanusi, so hann náddi tað akkurát! Men nú er so aftur húsini hjá teimum at vitja. Her búgva nú Jastrid, Jógvan og Marjun við tveimum børnum. Páll býr við konu og tveimum børnum í Svendborg, har hann arbeiðir við eitt elverk.

Vit eru mong sum minnst Hanus við størstu virðing. Ærað veri minni hansara.

6.

Hanus á yngri árum.

Her síggja vit nakrar av teimum skreyt lutum, sum Hanus gjørdi. Karolina Petersen sigur hann hava verið framúr handverkara og listamann, sum ikki verður tikin.

Ein hending við "Coronet"

Í 1986 hevði Leirkerið eina drúgva frásøgn um lagnutúrin hjá "Coronet" í 1936. Her hevur Hanus eisini eitt íkast, og endurgeva vit tað her.

Eg komi av nýggjum at hugsa um tær mongu hendingar, ið okkum vóru fyri hendan túrin. Eg loyvi mær her at nema við eina av teimum.

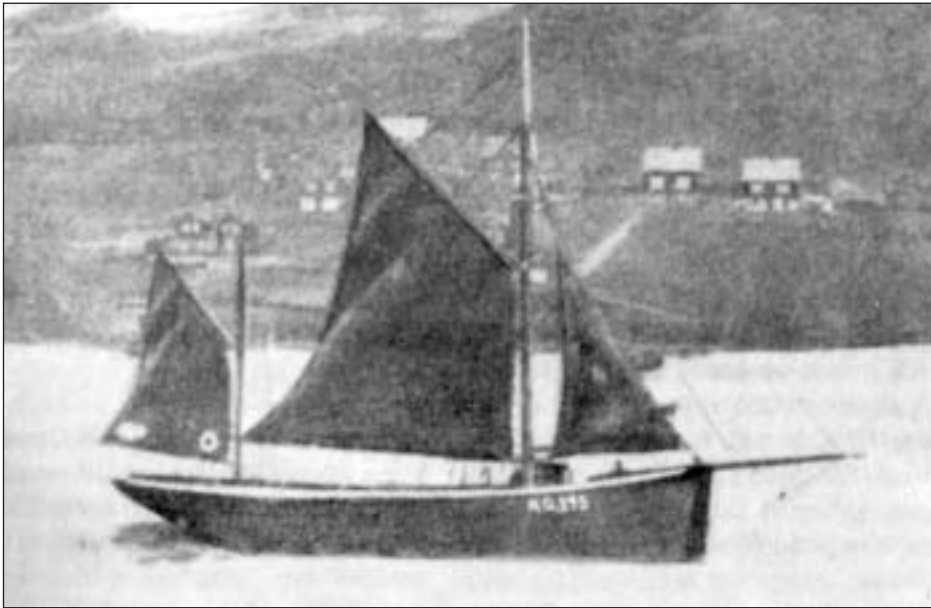
Sum áður nevnt høvdu vit eina drúgva ferð av leiðini suður um Kappanum, har skipið fór illa av eini ódn, til vit umsíðir vóru inni í New Foundlandi.

At ferðin gjørdist so drúgv komst av, at seglini vóru so smá, og vit ikki kundu nýta motorin vegna oljutrot.

Men eftir umstøðunum gekst væl at koma vestur eftir, tí vindurin var til vildar. Vit tosaðu um hetta eystanlotið, sum so laga-liga bar okum vestureftir, og trúðu – og tað gera vit enn – at hetta ikki var av tilvild, men Harrin hevði Sítt eyga vent til okkara alla tíðina, so ferðin skuldi ganga, júst sum hon gekk.

Og nú hetta, sum eg vildi siga nøkur orð um: Hetta var ein seinnapart á degi. Vit høvdu siglt við góðum byrði, so skipið kom fram um leið triggjar fjórðingar um tíman. Men nú datt lotið burtur, og hann setti ein dimman tokubakka í vesturhavið. Hvat hetta segði okkum, var eingin ivi um, og lagið var ikki gott.

Um so mong ár eru liðin, kann eg enn síggja fyri

"Coronet".

mær, hvussu máttleysir vit stóðu har frammi á dekkinum henda dagin. Tað leið móti kvøldi og skýmdi; seglini slógu, nú lotið datt burtur, og her sá so vónleyst út. Men Harrin havi lov – ein vegur er altíð gongdur, og hendan vegin gingu vit. Vit róptu til Harran í neyðini, eins og tað stendur í Sálmi 107, og eg minnst hesa stóru signing, ið vit upplivdu í lugarinum á "Coronet" hetta kvøldið. Vit kendu Harran nær, og vónin birtist av nýggjum um, at Harrin fór at hjálpa.

Eg minnst eisini ein sálm, vit sungu hetta kvøld-

ið, og ynski eg at endur-taka fyrsta vers í honum:

Er Jesus nær, tá mín sál er sjúk, so at songur-in tagna má. Tá ið mótið svann, tá ið grátur rann, og eg veit eg ei veg ella ráð.

Niðurlag: Á, ja, Hann er nær. Eg veit Hann er nær, Hans eyma hjarta er rørt! Tá ið náttin long er og leiðin trong, er við hjálp hans armur nær.

Og vónin á Harran gjørdi okkum ikki til skammar. Vestanvindurin, sum vit bóru ótta fyri, kom ikki, men eystanlotið menti seg aftur, og Harrin leiddi okkum til havnina vit tráaðu eftir.

Eg vil framvegis taka undir við Sálmi 107,31: "Teir skulu takka Harranum fyri náði Hansara, fyri undurverk Hansara móti menniskjabørnunum".

Nú ynski eg at nevna, at hetta var ikki einasta møtið, sum hildið varð hendan túrin. Men hetta var ein av teimum góðu stundum, sum vit kunnu siga um: "Ein stund í for-gørðum Harrans er betri enn túsund aðrar". (Sálm. 84,11). Ein stund vit allir mangan hava minst aftur á.

Tøkk

Eina hjartans takk til tykkum øll, sum á ymiskan hátt sýndu samkenslu, tá okkara kæri pápi, verfaðir, abbi, bróður og svágur

Niklas F. Mikkelsen
doyði og fór til gravar.

Ein serstøk tøkk til starvsfólkið á Klaksvíkar Sjúkrahúsi, sum vóru um hann ta seinastu tíðina.

Takk til prestar, talarar, kirkjutænarar, gravarar, sangarar og tykkum ið hjálptu til við ervinum. Takk fyri blómur, kransar, gávur og peningagávur til Gøtu kirkju.

Takk til tykkum øll, sum fylgdu honum til hansara seinasta hvíldarstað.

Familjunnar vegna
Marjun, Eghild, Jorun og Sunrit

Hanus var eisini sálmayrkjari. Ein sálmur hansara var við í Ljómur og Lag hjá Jens Guttusen, sum kom út í 1988.

Hann ljóðar soleiðis:

*Fyrr ófriður sál mína nívdi,
eg friðleysur gekk mangan dag,
tann hugsan: Tín sál livir ævigt!
Hvat skuldi eg gera við tað?
Her stendur tú stutt, eins og blóman,
tú fólnar og fellur ein dag!
Hvør verður tín lagna í ævir,
títt ókenda framtíðarstað?*

*Vár Faðir í himli er góður
og vil hvørjum syndara væl.
Á krossinum Sonur Hans bløddi,
Hans kærleiki vinna teg skal!
Ein ránsman hann frelsti tann dagin
og bað fyri fíggindum frið.
"Tey vita ei, hvat tey gera,
Eg ynski at frelsa tey við!"*

*Eg sá hetta elskandi hjarta,
tað eyma og sorgtung brá,
eg fall í náðinnar armar,
so glaður eg takkaði tá:
Mín vinur, tú ert fram um allar,
tí Tú gavst Títt alt fyri meg.
Títt prís vil eg glaður frambera,
í undran eg tilbiði teg.*

Tíðindaskriv frá Færøsk Kunst 2003:

Friskt færøsk kunstpust på Den Frie

Den 27. september til den 12. oktober kan 19 færøske kunstneres værker opleves på Den Frie.

De 19 kunstnere, Hanni Bjartalíð, Zacharias Heinesen, Hansina Iversen, Bárður Jákupsson, Rannvá Kunoy, Astri Luihn, Anker Mortensen, Olivur við Neyst, Amariel Norðoy, Hans Pauli Olsen, Marius Olsen, Torbjørn Olsen, Tróndur Patursson, Guðrið Poulsen, Jóna Rasmussen, Eyðun av Reyni, Ingálvur av Reyni, Kári Svensson og Sigrun Gunnarsdóttir Niclassen, der udstiller på Den Frie er malere, billedhuggere, keramikere og grafikere, og de spænder bredt aldersmæssigt og i deres kunstneriske udtryksmåde.

Den færøske billedkunst har i høj grad sin egen identitet, oprindeligt præget af indtryk af den stærke natur og menneskelivet på øerne, men senere udviklet i samklang med nyere kunstneriske udtryksformer. Det færøske samfund kan, i forhold til landets størrelse, prale af at have mange udøvende kunstnere, og det gælder indenfor alle kunstarter. Dette skaber en dynamik i samfundet og er med til at berige Færøerne

I de forløbne hundrede år, hvor vi kan tale om færøsk billedkunst, har oliemaleriet været dominerende og er det endnu. Bortset fra ganske enkelte kunstnere har grafikken været en sidegren, der kunne tys til i pauserne mellem de store værker. De senere år, der har bragt en del nyskabelser ind i et ellers relativt ensartet kunstnerisk udtryk, har også bidraget med nyskabelser på det grafiske område. Hvor midlet tidligere altovervejende var linotrykket, så anvendes nu en blanding af teknikker og ikke mindst farver. Med små nuancer i klang og valør opnås ofte en særegen poesi.

Ser man på de yngste af deltagerne i denne udstilling, er tilsyneladende ikke den mindste allusion til udøernes geografiske oprindelse, og de er også modsat et flertal af de andre ikke uddannet i København, men i Polen, Helsingfors og London. Lokalteter, der ikke har den samme nære forbindelse med hjemlandet, som den danske hovedstad. Frigørelsen har de brugt til at gå helt egne veje, og dermed bidrage med et friskt pust ind i den ellers primært ekspres-sionistiske færøske kunstverden.

Ud over et par meget markante skikkelser er der heller ikke blevet arbejdet meget med skulptur på Færøerne. Vel inspirerer det skiftende og fluktuerende lys til at lægge olie på lærred, men det vertikale landskab er særdel-es skulpturelt og burde tilskynde til at skabe i en mere tredimensionel form. Men er det vanskeligt at ernære sig som kunstner overhovedet, så er det dobbelt svært som billedhugger, og den eneste repræsentant på denne udstilling har da også valgt at bosætte sig i København. For billedhuggerne er det i øvrigt gennemgående, at deres figurers genkendelighed er sat som kontrast til den underliggende abstrakte idé.

Udstillingen giver et dybt indblik i det, der sker på den færøske kunstscene lige nu – og det er faktisk ikke så lidt!

Færøsk Kunst 2003 – 19 færøske kunstnere
Den Frie
Udstillingsbygning
Oslo Plads
2100 København Ø

Åben: 27. september til den 12. oktober - daglig kl. 10.00-17.00

Læs mere om udstillingen og kunstnerne på:
www.faroeseart.com

Lesið eisini FF-blaðið á:

www.fiskimannafelag.fo

Til minnis um Johan Ziskason

Tann 29. august doyði Johan Ziskason, 74 ára gamal. Hann skal hava nøkur orð higani, tí vit hava havt nógv samband okkara millum.

Afturat hesum vóru vit skyldmenn. Kanska ikki so nær, men kortini so mikið, at vit báðir lögdu nakað í tað.

Abbi Johan var Gøtu-Jákup, ættaður úr Tjørnstovu í Norðagøtu. Hann var enntá borin til festið, men segði tað frá sær, tá hann fekk sær konu í Klaksvík og valdi at búseta seg har. Festið fór víðari til beiggjan, Absalon, og her fór tað illa. Verandi festari er so vánaligur, at hann ongan kjans hevur at taka við. Tískil fer festið úr ættini eftir meira enn 350 ár.

Pápi Johan var Ziska Jacobsen, sum var maðurin aftanfyrir eitt tað størsta bjargingarbragð í føroyskari skipasøgu. Hetta var tá "Ernestina" fór á land undir Íslandi í 1930, og Ziska svam í land undir ringast hugsandi umstøðum. Lína fekt í land, og hetta bjargaði 17 av teimum 26 monnunum, sum við vóru.

Vit hava á FF-blaðnum savnað og prentað hesa søgu, og at tað eydnaðist, var ikki minst Johan fyrir at takka. Hetta gjørdi eisini sítt til, at ferðin í 2000 á staðið fyrir hesa hending gjørdist so minnilig.

Her síggja vit Johan frammanfyri málaríð hjá William Smith av bjargingarbragdinum hjá pápanum. Í hondini hevur Johan gullurið, sum Ziska fekk í hesum sambandi.

Johan gjørdist eisini ein havsins sonur sum nakar. Hann fór til skips blaðungur, sum vanligt var hjá ungum dreingjum tá. So skjótt hann kundi, fekk hann sær hægstu nautisku útbúgving. Í 1956-57 var hann við "Ternuni", sum virkaði sum vaktarskip á sildaleiðunum. Hann fór seinni í donsku marinuna at fáa sær royndir til júst hesar og líknandi uppgávur. Eitt skifti var hann eisini haynameistari í Klaksvík.

Í 1977 fekk hann tað,

sum gjørdist hansara lívsstarv, og sum hann verður mintur fyrir. Hann varð leiðari á Vaktar- og Bjargingartænastuni, sum var stovnstett eitt ár frammanundan. Hann kom tí at standa fyrir at uppbyggja hendan stovnin til tað, hann er, og sum í dag er høvuðstryggin hjá føroyska sjómanninum. Sagt verður um leiðsluna hjá Johan, at hann hevði stillisligan, men fastan stíl. Hetta starv hevði Johan fram til 1995 ella í 18 ár.

Johan giftist í 1950 við Sigríð, og tey finga børnini Ziska, Kirstin og John.

Seinasta árið hevur Johan ikki livað so væl, og nú vóru so boðini eftir honum.

Vit vilja minnst Johan við virðing!

ó.

Bønin – kraftventilurin

Verið áhaldandi í bønini.

Rom. 12,12

Umborð á einum trolara, eg var við, skuldi eg millum annað lora ein part av trolinum av aftur tí stóru trumluni, tá vit skuldu reinsa trolið fyrir fisk, sum stóð fastur í netinum.

Áðrenn eg kundi fáa trumluna at mala, mátti eg opna ein lítlan ventil, soleiðis at oljan, sum dreiv hesa stóru og sterku trumluna, kundi koma til ventilin við handtakinum, so eg kundi stýra henni.

Ventilurin stóð so niðarlaga, at eg sum oftast fór niður á knøini, fyrir at opna hann.

Í yvurførdum týðningi hevur hetta mangan talað til mín soleiðis, at vit opna fyrir Guðs kraft á knøum – í bøn.

Hóast bønin mangan tykist bæði lítil og veik, og vit ivast í, um hon nær longur enn til loftið, so er tað tó við henni, vit opna fyrir Guðs kraft í kristinlívnum og í tænaðunum fyrir Kristus.

Sum tann lítil ventilurin kundi fáa ta stóru trumluna at mala, tí hann stóð í samband við kraftina, soleiðis kann sjálvt ein "lítill" bøn fáa stórar avleiðingar, tí bønin er til Jesus, sum hevur fingið alt valdið í himli og á jørð.

Lyftini til tey, ið biðja, eru bæði mong og stór, ja, so stór, at vit ivast í, um tey veruliga eru sonn og álítandi. Jesus segði millum annað: "Biðið, so skal tykkum verða givið" Matt. 7,7

"Um tveir av tykkum eru samsintir á jørðini um at biðja um okkurt, hvør søk tað so man vera, tá skal tað verða teimum givið av faðir mínum, sum er í himlinum". Matt. 18,19

Ein sannroynd er tó, at bara tann, sum biður, upplivir trúvirðið í Jesu lyftum.

Tí segði ápostulin: Verið áhaldandi í bønini.

Ein grundlóg í kristinlívnum er: "Nógv bøn – nógv signing, lítill bøn – lítill signing, eingin bøn – eingin signing".

Tað Guðs barn, ið er støðugt og áhaldandi í bønini, opnar støðugt kraftventilin, soleiðis at Guð støðugt fær signað og yvurført nakað av kraft síni til tað, og til onnur – ígjøgnum tað.

Kendi norski professarin og bønarmaðurin Ole Hallesby segði: "Umráðandi er tí, at Guðs andi fær brent inn í hjørtu okkara tann loyndardóm, at tað týðningarmesta arbeiði vit gera í Guðs ríki, gera vit á knøum, einsamøll við Guði, burturi frá heimsins larmi og menniskjans eygleiðing".

Ert tú við í hesum arbeiði?

Á knæ fyrir Guði í Jesu navn
vit byrja við bøn vart yrki,
vit leita inn í várs faðirs favn
og fáa har mót og styrki;
vit finna har ljós á lívsins leið,
og signing í dagsins virki.

Ms. 254

Nýggjar avgreiðslutiðir

Frá mikudegnum 1. oktober 2003 verða avgreiðslutiðirnar hjá Toll- og Skattstovu Føroya broyttar. Talan verður bæði um nýggjar avgreiðslutiðir og nýggjar telefoniðir.

Toll- og Skattstova Føroya er stovnur undir Figgjamálaráðnum. Uppgávur stovnsins eru m.a. at fyrirsita:

- skattalógina,
- tolllógina,
- mvg-lógina,
- kolvetnisskattalógina,
- avgjaldslógmar,
- eins og alla skuldarinnikrevjing hjá landinum.

Stovnun hevur 150 starvsfólk og er skipaður soleiðis, at planlegging og menning fer fram í Stýrinum á Argjum (tlf. 352600).

Tær seks økis skrivstovur, ið rekja raksturn, eru:

- á Tveroyri, tlf. 371051
- í Skopun, tlf. 381508
- í Sæviði, tlf. 357700
- í Tórshavn, tlf. 310260
- Tollbúðin, tlf. 311908
- Posttollur, tlf. 310260
- í Saltangará tlf. 448588
- í Klaksvík tlf. 456877

www.tollskatt.fo
tollskatt@tollskatt.fo

Opið er:

Stýrið

Mánadag til hósdag: kl. 9.00 - 15.30
Fríggjadag: kl. 9.00 - 15.00

Allar Økis skrivstovur

Mánadag til hósdag: kl. 9.00 - 15.30
Fríggjadag: kl. 9.00 - 15.00

Sandoyar Øki tó

Mánad., týsd., hósd.: kl. 12.30 - 15.30
Fríggjadag: kl. 12.30 - 15.00

Mikudag er stongt.

Posttollur - Tórshavn

Mánadag til fríggjadag: kl. 9.00 - 17.00

Tollbúðin - Tórshavn

Mánadag til hósdag: kl. 9.00 - 15.30
Fríggjadag: kl. 9.00 - 15.00

Tolleftirlitini kring landið

Mánadag til fríggjadag: kl. 8.00 - 16.30

Telefonirnar svara:

Stýrið

Mánadag til hósdag: kl. 9.00 - 15.30
Fríggjadag: kl. 9.00 - 15.00

Allar Økis skrivstovur

Mánadag til hósdag: kl. 9.00 - 15.30
Fríggjadag: kl. 9.00 - 15.00

Sandoyar Øki tó

Mánadag til hósdag: kl. 12.30 - 15.30
Fríggjadag: kl. 12.30 - 15.00

Posttollur - Tórshavn

(Sí Økis skrivstovur omanfyrir)

Tollbúðin - Tórshavn

Mánadag til hósdag: kl. 9.00 - 15.30
Fríggjadag: kl. 9.00 - 15.00

Tolleftirlitini kring landið

Mánadag til fríggjadag: kl. 8.00 - 16.30
(Telefonvakt er uttan fyrir avgreiðslutiðina)

Vakttelefonirnar hjá tolleftirlitinum kring landið svara alt samdøgrið.

Sí eisini www.tollskatt.fo

Livet på land mellem sø og vand

Vit lýsa nýggja føroyska sjómansprestin í Hull við hesi grein úr blaðnum hjá donsku sjómansmissiðini.

Hjördis Kjærgaard

Foto: Justinus Eidesgaard

Sømandspræst i Hull, England

I det allerdejlige og smukke Yorkshire landskab, i havnebyen Hull, ligger den dansk-færøske sømandskirke ved bredden af floden Humber.

De fleste danske og færøske fiskere kender Hull eller ihvertfald Humberbroen, en imponerende hængebro, som man kan få et kig til når man fisker i Nordsøen og ligger for anker udenfor flodmundingen Spurn Head, som indsejlingen til Hull kaldes.

Men mens de danske fiskere som regel ikke når op ad floden til Hull, så kan vi alligevel komme til at møde dem. For når Nordsøens frådende bølger er på sit højeste og havet ufortrødent tager sin toll sender den engelske redningstjeneste helikopter ud. Oftest er det en blindtarm, en mistet finger eller en der er kommet i klemme i spillet og blot skal ligge til observation. Men når redningstjenesten ringer til sømandskirken i Hull, går der mange tanker gennem hovedet og det er med uro i hjertet vi tager ud til helikopterlandingspladsen.

Byen Hull ligger isoleret på kanten til Humberfloden og bifloderne Ouse og Trent, hvor havnene ligger som perler på en snor. Havne, der frekventeres af alle de "rigtige" skibe, som vi kalder de små danske coastere, der ofte er selvejende, så det er vigtigt at sømandspræsten husker at aftørre fødderne inden broen og kaptajnen besøges. Og også husker at glædes med besætningen over at

skibene i disse tider overhovedet sejler, på evig jagt efter en ny "charter".

At være sømandspræst består mestendels i at hoppe rundt på skibe og havne, i et fortvivlet forsøg at holde på "hardhat" og sikkerhedsbriller. For det er det udstyr vi skal have på når vi besøger de store olietankere på jettyerne i Hull og i Immingham og de skibe kan vi kun komme på når vi har gennemgået et videosikkerhedskursus, der skal opdateres hver 4. måned.

Det er ikke ufarligt at være sømand, det har vi altid vidst, men idag skal der også tages særlige hensyn til den last skibet sejler med. Lasten kan forrykkes, lasten kan ødelægges af vand eller der kan opstå udsivning. Og stort er presset på skipperen der på den ene side er ansvarlige overfor skibets besætning, af hvilke en hel del har et andet modersmål end det danske og færøske og samtidig skal skipperen stå til ansvar overfor en redder der hænger i røret og ikke kan forstå at det tager over et døgn at laste en last der tager 36 timer!!!

I dag arbejder sømænd som regel i et 6 - 8 ugers skift. Hvilket betyder at ugerne på søen skal bruges fornuftigt og det vil sige at der arbejdes, arbejdes og arbejdes.

Og det er sømandskirkens opgave at løse op for nogle af de frustrationer der kan opstå på en arbejdsplads hvor man for det første arbejder tæt sammen med mennesker du bare SKAL arbejde godt sammen med og en

arbejdsplads hvor arbejde og fritid glider over i hinanden og hvor du ikke bare kan løbe fra dit ansvar, for hvor vil du løbe hen?

Konflikterne skal løses for der vil stadig være mange ugers sejlads tilbage for en sømand der ikke kan komme i land og tale med de mennesker der står ham nær og som kan give et godt gedigent kram og et klap på håret med udsagnet: "Du er god nok".

Den danske sømandskirke uddeler ikke "krammer", men gerne klap på håret og udsagnet at "Gud tror på dig-du er god nok i Hans øjne og i vore andres øjne". Selvom det er en ringe trøst når tilværelsen går i hårdknude, midt ude på det store ocean.

Desværre stammer frustrationerne ofte hjemmefra. Det er for let at slå op med en sømand, når han er til søs og man ved han ikke kommer hjem de første mange uger og kan tage opgøret på hjemmefront. Det er for let at vende ryggen til problemerne og slå op i telefonen, flytte alt bohavet og ungerne med og lade det umøblerede hus stå til sømanden kommer "hjem" eller hvad vi nu skal kalde et rungende tomt hus, med ekko af glade dage, sorgløse barnelatter og minder om en tid der var.

Jeg tror ikke det er svært at gætte sig til nogle af de forfærdelige tanker der bliver fostret i ensomheden ombord, forud hjemkomsten: "Tager hun børnene med?" "Har

hun fundet en anden?" "Hvad med vore venner, vil de stadig være der for mig?" "Hvor bliver det ensomt - hvad har jeg at leve for?"

Tankerne kan hobe sig op og en samtale med et medmenneske kan måske sætte nogle af de tanker på plads.

Det er sømandskirkens pligt at tage de udfordringer op, ved at holde modet oppe og gyde olie på de til tider oprørte vande i et uroligt sømandshjerte for vi er et redskab i Guds hænder, medarbejdere på Guds skabelse og for Hans skabninger

Og vi gør vort bedste, vi lytter og vi taler vort hjemlands vemodige toner og bringer nyheder og udveksler gode "historier fra de varme lande", mens vi drikker spandevise af kaffe på skibenes dæk, akkompagneret af solnedgangen i Hull som baggrund til de sjældne vade-fugle der er ude at gå aftentur på den udtørrede Humberflod. Mens vi nyder synet af fuglene der letter, alarmeret af tidevandets springflod, der med en uendelig præcision fylder floden med frisk vand.

Kirken skal være til for sømændene, når de kom-

mer vore floder forbi. Om det er praktikanterne fra det sociale projekt "Kompasset", blomsten af dansk ungdom, der er ude at sejle for at lære disciplin og grænser på havet hvor der virkelig står noget på spil. Eller "Tæppe-Jørgen" der har en uendelig visdom at øse af eller "den enlige dansker" der kan gå i dagevis uden at høre et dansk ord fordi resten af besætningen stammer fra østlandene. Eller kaptajnen i strømpesokker, der er så afslappet og rolig at det smitter af på resten af besætningen og præsten selv. Men vi kan også komme ud på skibe hvor kaptajnen er så frustreret at det kan mærkes helt ud på kajen inden vi har nået at parkere og sætte nødblink på bussen og man får en ubændig lyst til at tage hele den duknakkede besætning i lommen med sig hjem.

Det er i samtalen med vore medmennesker vi kan hjælpe og det er i samtalen vi får pålagt de udfordringer vi må tage på os i den danske-færøske sømandskirke i Hull. Men hjælp og støtte fra menigheden og Vor Herre Jesus Kristus.

Hjördis Kjærgaard og

Henrik Olsen er præster ved Sømandskirken i Hull.

Tankskibet Torm Gertrud i hårdt vejr på sin jomfrurejse, inden den nåede Hull.

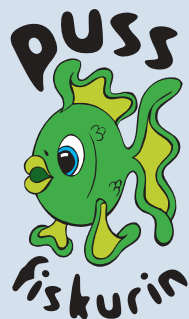

Skipper John Mørkøre, Klaksvig og overstyrmand Jens-Christian Simonsen fra Videreiði.

Vit ótaka okkum at gera lýsingar fyri virkir og einstaklingar uttan meirkostnað fyri lýsaran
Her fært tú bestu lýsingaravtaluna - ókeypis verður stór sáttmáli um samskiptum

Lýsingar
Tlf: 311569

Føroyingur skipar fyri oljuráðstevnu í Canada

Vit føroyingar kunnu vera ernir av, at úti í heimi eru landsmenn, sum á nógvum økjum standa í fremstu røð.

Her greiðir Jón frá oljumálum á fundi í fiskivinnubýnum Prince Rupert.

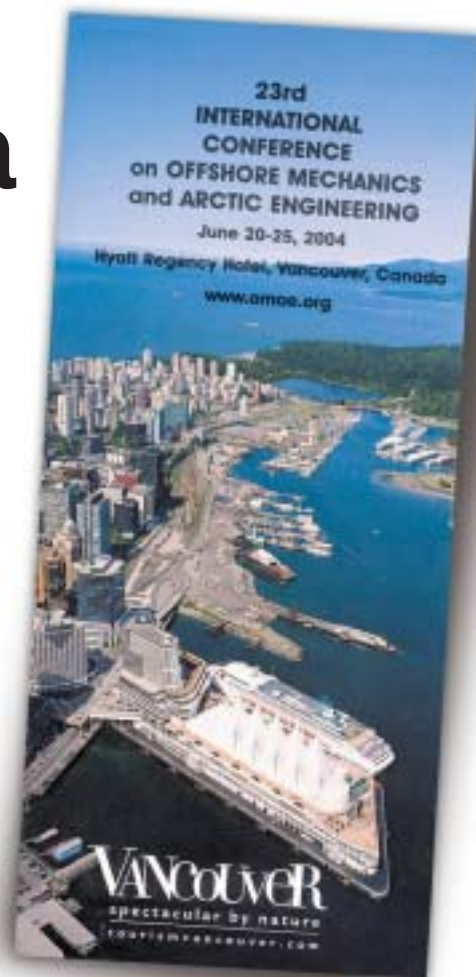
Í seinastu viku hittu vit í Kitimat norðalaga í Canada Jón Mikkelsen. Foreldrini hjá honum eru Anfinn, úr Lørvík og Jytte f. Jensen, úr Kollafirði. Tað skal tó sigast, at bæði foreldrini hjá Anfinni vóru úr Gøtu. Vit hava umrøtt Jón og foreldur hansara

fyrir, tá vit í fjørsummar greiddu frá virksemiterra í Canada og um avrikið hjá Jón at konstruera eitt fiskahjól til burðardyggja laksaveiði. At hetta hjól nú eisini er komið til Alaska, verður greitt frá í komandi blað.

Men Jón hevur eisini

onnur jørn í eldinum. Hann arbeiðir á Lærda Háskúlanum í British Colombia, sum er vestasti landspartur í Canada.

Í hesum sambandi er Jón annar av formonnunum fyri eini oljuráðstevnu, sum verður í Vancouver 20.-25. juni kom-

Forsíðan á brochurini.

andi ár. Roknað verður við einum 400 luttakarum úr øllum heiminum. Jón vónar at siggja føroyingar eisini, tí spurningurin um ávirkanina hjá oljuvinnuni á fiskivinnuni verður eisini viðgjørdur. Ráðstevnan verður mett at hava so stóran týðning, at hon verður sett av forsætisráðharranum fyri British Colombia. Tilfar verður eisini nóg mikið av. Tað verða framlagdar ikki færri enn 400 frágreiðingar av ymiskum slag. So hóast okkara oljudreymir kanska eru eitt sindur fjarari nú enn fyrr, er hetta eitt upplagt høvi at fylgja við gongdini úti í heimi.

Annars er longu rættliga nógv oljuvinna í Canada. Til sjós er hon eystanfyri á Grand Bank, og so er hon eisini inni í landinum. Teir vita, at olja er vestantil undir havbotninum eisini, men teir hava steðgað á við at bora, tí teir hava viljað víst atlit til fiskivinnuna. Men fiskivinnan á vesturstrondini er eisini í kreppu, sum vit fara at greiða frá í komandi blað. Hetta merkir eisini kreppa fyri fiskivinnusamfeløgin á økinum. Hon kann kanska loysast við at fara í holt við oljuvinnu. Men tá er tað sera umráðandi, at tað

ikki verður farið fram eftir fummum.

Fyri at koma aftur til Jón, so helt hann seinasta leygardag ein fyrilestur um oljuvinnu í Prince Rupert, ikki langt frá markinum til Alaska og 200 km norðan fyri Kitimat, har hann er vaksin upp, og har foreldur hansara enn búgva. Fundurin varð hildin á eini niðurlagdari konserveverksmiðju, sum vit eisini fara at greiða frá í komandi bløðum. Her kann verða nevnt, at hóast Jón ongan tíð hevur búð í Føroyum, so tosa hann og foreldrini føroyskt saman.

Fitt av fólki var á fundinum, og tað, sum Jón hevði at føra fram, var væl móttikið.

Tey, sum vilja vita meira um hesa ráðstevnu, kunnu fara inn á heimasíðuna: www.oma.org

Um tað er tørvur á at fáa meira at vita, ber eisini til at seta seg í samband við Jón á telduadr.: mikk@mech.ubc.ca

Hann vil gleðiliga svara øllum spurningum. Hann sigur, at hóast tilmeldingarfrestin er 31. október, so verður hon helst longd.

dagsins MYND

Heimligt í Alaska

Tað verður stundum kastað FF-blaðnum fyri at hava nóg so nógv tilfar úr Gøtu. Men tað er ringt at koma uttanum Gøtu. Hetta gekk eisini sjón fyri søgn í Sitka í Alaska, har enntá ein útróðrabátur eitur "Göta".

Yvirlæknin kom spákandi, tá hann sá triggjar kommunumenn standa fyri einki og práta.

"Tað var kanska kommunumaður, man skuldi havt verið – hatta sær jú lætt út!" segði yvirlæknin.

"Ja, men so kundi tú bara havt lisið víðari..." svaraði tann eini.

Ein fót bólt sáskoðari bleiv við at rópa "frispark", "offside" og "straffi".

Dómarin bleiv argur til síðst og fór yvir til hann og segði: "Ansa tær, eg havi havt eyguni við tær síðsta hálva tíman!"

"Tað veit eg væl, tí tú hevur í hvussu so er ikki havt eyguni við dystinum", svaraði áskoðarin.

– Hevur horvni maðurin hjá tær nøkur serlig eyðkenni? spurdi politisturin.

– Nei, ikki enn...

– Hvussu sæst at ein blonda hevur sitið við telduna?

– Ostur liggur framman fyri músini...

"Tú mást koma beinanvegin!" rópti ein rødd í telefonina hjá lækninum, "2 ára dóttir mín hevur svølgst ein propp-trekkjara."

Løtu seinni ringdi telefonin aftur, og sami maður segði róligur við læknin: "Tak tað bara róligt, vit hava funnið ein annan."